

**ÎN TRE LUME
ȘI MINE**

**TA-NEHISI
GOATES**

NATIONAL BOOK AWARD

ÎNTRE LUME ȘI MINE

TA-NEHISI COATES

Traducere de Elena Marcu și Adi Păun

BLACK BUTTON BOOKS

Copertă, concept grafic și DTP: Raymond Bobar

Redactor: Anca Dumitrescu

Titlul original: *Between the World and Me*

Copyright © 2015 Ta-Nehisi Coates

Între lume și mine

Copyright © 2017 Black Button Books, pentru ediția în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

COATES, TA-NEHISI

Între lume și mine / Ta-Nehisi Coates ; trad. de Elena Marcu și Adi Păun. – București : Black Button Books, 2017

ISBN 978-606-94237-9-0

I. Marcu, Elena (trad.)

II. Păun, Adrian (trad.)

821.111

Ne puteți găsi aici:

Black Button Books

Str. Zamfir Olaru, nr. 10^L

Sector 5, București

052077

hello@blackbutton.ro

www.blackbutton.ro

Pentru David și Kenyatta, care au crezut

Și într-o dimineață în pădure m-am împiedicat deodată
de lucru,

M-am împiedicat de el într-o poiană ierboasă păzită
de stejari solzoși și ulmi

Și detaliile pline de funingine ale scenei s-au ridicat,
pătrunzând între lume și mine...

— RICHARD WRIGHT

1

Nu-mi vorbi despre martiriu, despre oameni care mor ca să
fie pomeniți într-o zi de hram.

Nu cred în moarte, deși voi muri și eu. Și violetele, ca niște
castaniete, îmi vor fi ecou.

– SONIA SANCHEZ

Fiule,

Duminica trecută, moderatoarea unei emisiuni populare de știri m-a întrebat ce înseamnă să îmi pierd trupul. Emisiunea se transmitea din Washington, DC și eu eram într-un studio din vestul Manhattanului. Un satelit anula distanța dintre noi, dar nicio mașinărie nu putea să apropie lumea ei și lumea în numele căreia fusesem invitat să vorbesc. Când gazda m-a întrebat despre trupul meu, chipul i-a dispărut din cadru și a fost înlocuit de un text scris de mine în aceeași săptămână.

Moderatoarea a citit aceste cuvinte pentru telespectatori, și când a terminat s-a întors la subiectul trupului meu, deși nu l-a menționat ca atare. Sunt deja obișnuit ca oameni inteligenți să întrebe despre starea trupului meu fără să-și dea seama de natura cererii lor. În particular, gazda voia să știe de ce cred că progresul Americii albe sau, mai degrabă, progresul acelor americani care se cred albi, a fost construit pe furt și violență. Când am auzit asta, am simțit cum crește în mine o tristețe veche și difuză. Răspunsul la această întrebare este trecutul celor care cred asta. Răspunsul este istoria Americii.

Nu este nimic extrem în această afirmație. Americanii zeifică democrația într-un fel care le permite o conștientizare estompată a faptului că, din când în când, și-au sfidat Zeul. Dar democrația este un Zeu iertător și ereziile Americii – tortura, furtul, sclavia – sunt atât de comune printre oameni și națiuni, încât nimeni nu se poate declara imun. De fapt, americanii nu și-au trădat niciodată cu adevărat Zeul. Când Abraham Lincoln a declarat în 1863 că bătălia de la Gettysburg trebuie să funcționeze ca o garanție că „guvernarea poporului de către popor, pentru popor, să nu piară de pe fața Pământului” nu vorbea doar aspirațional; la începutul Războiului Civil, Statele Unite ale Americii aveau una dintre cele mai mari rate de sufragiu din lume. Întrebarea nu este ce a vrut să spună de fapt Lincoln prin „guvernarea poporului de către popor”, ci ce a însemnat

„popor” ca termen politic de-a lungul istoriei țării noastre. În 1863, poporul nu o includea pe mama sau pe bunica ta, nu ne includea pe mine și pe tine. Deci problema Americii nu este trădarea noțiunii de „guvernare a poporului de către popor”, ci felul în care cei care fac parte din popor și-au dobândit acest drept.

Asta ne pune în fața unui alt ideal la fel de important, unul pe care americanii îl acceptă implicit, dar pe care nu îl cer conștient. Americanii cred în „rasă” ca o trăsătură definită și indubitabilă a lumii naturale. Rasismul – ca nevoie de a prescrie trăsături inerente oamenilor și apoi de a-i umili, diminua și distruge – este, deci, o consecință a acestei condiții inalterabile. În acest fel, rasismul devine fiul inocent al Mamei Natură, și nu rămâne nimic de făcut decât să deplângem Middle Passage¹ sau Trail of Tears² așa cum deplângem un cutremur, o tornadă sau orice alt fenomen care se petrece mai presus de intervenția omului.

Dar rasa este copilul, nu tatăl rasismului. Și procesul prin care definim „poporul” nu a fost niciodată o problemă de genealogie sau fizionomie în aceeași măsură în care a fost una legată de ierarhie. Diferența dintre nuanța pielii și textura părului este străveche. Dar credința în superioritatea unei nuanțe a pielii sau a unei texturi a părului, noțiunea că acești factori pot organiza corect o societate și că sunt semne ale unor atribute mai profunde și care sunt de neșters – aceasta este ideea nouă din inima acestor noi oameni care au fost crescuți fără speranță, tragic și mincinos să creadă că sunt albi.

1 Middle Passage este denumirea dată traseului dintre Africa și America din cadrul comerțului cu sclavi, în care africanii, înghesuți în nave, erau transportați peste Atlantic. (n.t.)

2 Trail of Tears este o serie de transferuri forțate ale populațiilor native americane către teritorii desemnate drept rezervații. (n.t.)

Acești noi oameni sunt, ca și noi, o invenție modernă. Dar, spre deosebire de noi, noul lor nume nu are o însemnătate reală în afara mașinării puterii criminale. Oamenii noi au fost altceva înainte de a fi albi: catolici, corsicani, galezi, menoniți, evrei – și, dacă toate speranțele noastre naționale se vor concretiza în vreun fel, vor trebui să redevină altceva. Poate vor deveni cu adevărat americani și vor crea astfel o bază mai nobilă pentru miturile lor. Nu pot să fiu sigur. Deocamdată, trebuie însă spus că procesul de albire a triburilor disparate, de înnobilare a credinței în a fi alb, nu a fost dobândită la degustări de vin și petreceri cu înghețată, ci prin jefuirea vieții, libertății, muncii și a pământului, prin biciuirea spinărilor, înlănțuirea membrilor, strangularea disidenților, distrugerea familiilor, violarea mamelor, vânzarea copiilor și diverse alte acte menite, înainte de orice, să ne refuze dreptul de a ne securiza și guverna singuri propriile trupuri.

Oamenii noi nu sunt originali în privința asta. Poate a existat la un moment dat în istorie vreo mare putere a cărei măreție excludea exploatarea violentă a altor trupuri umane. Dacă a existat, eu încă nu am descoperit-o. Dar această banalitate generalizată a violenței nu poate scuza niciodată America. Pentru că America nu-și recunoaște banalitatea. America se consideră excepțională, cea mai însemnată și mai nobilă națiune din câte au existat, un campion solitar care stă între orașul alb al democrației și teroriști, despoți, barbari și alți dușmani ai civilizației. Nimeni nu poate să se proclame suprauman și, în același timp, să invoce drept scuză eroarea mortală. Propun să luăm în serios pretențiile compatrioților noștri privind excepționalismul american, cu alte cuvinte propun să ne supunem țara unui standard moral excepțional. Asta este dificil, pentru că există, peste tot în jurul nostru, un întreg aparat care ne îndeamnă să acceptăm nevinovăția Americii fără să avem vreun dubiu și să nu cercetăm prea mult. Și e atât de ușor să întorci privirea, să

trăiești cu roadele istoriei noastre și să ignori marele rău făcut în numele nostru, al tuturor. Dar tu și cu mine nu am avut niciodată cu adevărat acest lux. Cred că știi.

Îți scriu în al cincisprezecelea an al tău. Îți scriu pentru că acesta a fost anul în care ai văzut cum Eric Garner a fost sugrumat pentru că vindea țigări, pentru că acum știi că Renisha McBride a fost împușcată pentru că cerea ajutor, că John Crawford a fost împușcat pentru că se plimba printre rafturile unui magazin. Și ai văzut oameni în uniformă ucigându-l pe Tamir Rice fără să coboare din mașină, un băiat de 12 ani pe care juraseră să îl protejeze. Și ai văzut oameni în aceleași uniforme bătând-o pe Marlene Pinnock, o bunică, pe marginea drumului. Și acum știi, dacă nu aflaseși până acum, că secțiile de poliție ale țării tale sunt înzestrate cu autoritatea de a-ți distruge trupul. Nu contează dacă distrugerea este rezultatul unei exagerări nefericite. Nu contează dacă ia naștere dintr-o neînțelegere. Nu contează dacă distrugerea provine dintr-o procedură stupidă. Vinde țigări fără avizele necesare și trupul tău poate fi distrus. Disprețuiește-i pe cei care încearcă să-ți îngrădească trupul și ți-l pot distruge. Intră într-un hol întunecat și trupul îți poate fi distrus. Distrugătorii vor fi arareori pedepsiți. În principiu, vor fi scoși la pensie. Și distrugerea este doar forma superlativă a unei dominații ale cărei prerogative includ percheziții, rețineri, bătăi și umilințe. Toate astea sunt la ordinea zilei pentru negri. Toate astea sunt deja antice pentru negri. Nimeni nu este tras la răspundere.

Acest rău nu este în niciun fel unic pentru acești distrugători sau chiar pentru această epocă. Distrugătorii sunt doar oameni care impun capriciile țării noastre, interpretându-i corect moștenirea. E greu să înfrunți asta. Dar toată terminologia noastră – relații rasiale, separare rasială, justiție rasială, profil rasial, privilegiul albilor, până și supremație rasială – nu servește decât mascării faptului că rasismul este o experiență viscerală, care

dislocă creiere, blochează trahee, rupe mușchi, extrage organe, fracturează oase, scoate dinți. Trebuie să nu-ți ferești niciodată privirea. Trebuie să-ți amintești că sociologia, istoria, economia, graficele, tabelele, regresul, toate lovesc violent trupul.

În acea duminică, cu acea moderatoare, la acea emisiune TV, am încercat să explic asta cât de bine am putut în timpul pe care îl aveam la dispoziție. Dar, la sfârșitul discuției, gazda a arătat o fotografie virală a unui băiat negru de 11 ani îmbrățișând în lacrimi un polițist alb. Apoi m-a întrebat despre „speranță”. Și atunci am știut că eșuasem. Și mi-am amintit că mă așteptasem să eșuez. Și m-a uimit din nou tristețea difuză care creștea în mine. De ce eram trist mai exact? Am ieșit din studio și m-am plimbat o vreme. Era o zi calmă de decembrie. Familii care se credeau albe erau pe stradă. Bebeluși, crescuți ca albi, stăteau înfășați în cărucioare. Și mă întristau, cum mă întristă și moderatoarea și toți cei care priveau și savurau acea speranță amăgitoare. Și atunci mi-am dat seama de ce sunt trist. Când moderatoarea m-a întrebat despre trupul meu, a fost ca și cum îmi cerea să o trezesc din acest vis splendid. Am văzut acest vis toată viața. Este casa perfectă cu gazon impecabil. Este grătarul de Memorial Day³, asociația de cartier, alea din fața garajului. Visul este căsuța din copac și Cercetașii. Visul miroase a mentă, dar are gust de prăjitură cu căpșuni. Și atâta vreme mi-am dorit să evadesc în acest Vis, să-mi înfășor țara peste cap ca pe o pătură. Dar asta nu a fost niciodată o opțiune, pentru că Visul se odihnește pe spinările noastre, pătura e țesută din trupurile noastre. Și, știind asta, știind că Visul supraviețuiește războindu-se cu lumea cunoscută, am fost trist pentru moderatoare, am fost trist pentru familiile acelea, am

3 Memorial Day este o sărbătoare federală în Statele Unite ale Americii, dedicată soldaților care și-au pierdut viața la datorie. (n.t.)

fost trist pentru țara mea, dar, mai presus de toate, în acel moment, am fost trist pentru tine.

Aceea a fost săptămâna în care ai aflat că ucigașii lui Michael Brown vor fi eliberați. Cei care i-au lăsat trupul în stradă, ca pe o declarație teribilă a puterii lor inviolabile, nu vor fi niciodată pedepsiți. Nu mă așteptam ca cineva să fie vreodată pedepsit. Dar tu erai mic și încă mai credeai. Ai stat până la ora 11 în aceea seară, așteptând condamnarea, și când s-a anunțat că nu vor fi condamnați ai spus: „Trebuie să plec” și te-ai dus în camera ta, și te-am auzit plângând. Am venit la tine cinci minute mai târziu și nu te-am îmbrățișat, și nu te-am consolată, pentru că m-am gândit că ar fi greșit să te consolez. Nu ți-am spus că totul va fi bine, pentru că nu am crezut niciodată că totul va fi bine. Ți-am spus ceea ce au încercat și bunicii tăi să-mi spună: că asta este țara noastră, că asta este lumea noastră, că acesta este trupul tău și că trebuie să găsești o modalitate de a trăi cu toate astea. Îți spun acum că întrebarea cum ar trebui să trăim într-un trup negru, într-o țară pierdută în Vis, este întrebarea vieții mele și că am aflat că răspunsul este chiar punerea acestei întrebări.

Probabil ți se pare ciudat. Trăim într-o eră a scopurilor. Vocabularul nostru media este plin de sloganuri moralizatoare, idei mărețe și teorii mărețe despre orice. Dar am respins marea în toate formele ei acum ceva vreme. Această respingere a fost un dar de la bunicii tăi, care nu au încercat niciodată să mă consoleze cu teorii ale vieții de apoi și erau sceptici la profețiile gloriei Americii. Când am acceptat atât haosul istoriei, cât și realitatea sfârșitului meu ultim, am fost liber să decid cum să trăiesc, mai exact cum să trăiesc liber în acest trup negru. Este o întrebare profundă, pentru că America se consideră plămădită de Dumnezeu, dar trupul negru este cea mai clară dovadă că America este creată de oameni. Mi-am pus această întrebare prin lecturi și scrieri, prin muzica tinereții mele, prin certuri cu bunicul tău, cu mama ta, cu mătușa Janai, cu unchiul Ben.

Am căutat răspunsuri în mitul naționalist, în săli de clasă, pe străzi și pe alte continente. La această întrebare nu există un răspuns, dar nu este inutilă. Cea mai mare răsplată a acestei interogări constante, a confruntării cu brutalitatea țării mele, este că m-a eliberat de fantome și m-a întărit în fața terorii pure a descărnării.

Și mi-e frică. Simt frica cel mai acut când pleci de lângă mine. Dar mi-a fost frică cu mult înainte să te naști și în asta n-am fost original. Când eram de vârsta ta, toți oamenii pe care îi știam erau negri și toți trăiau cu o frică puternică, neînduplecată, periculoasă. Am văzut frica asta toată tinerețea, deși nu o recunoșteam.

Era întotdeauna chiar în fața mea. Frica era în băieții extravaganti din cartierul meu, în inecele și medalioanele lor mari, în hainele lor pufoase și mari și paltoanele lor de piele până în pământ cu gulere de blană, care erau armura lor în fața lumii. Stăteau la intersecția străzilor Gwynn Oak și Liberty, sau la cea dintre Cold Springs și Park Heights, sau în față la Mondawmin Mall, cu mâinile în buzunarele treningurilor Russell. Mă gândesc acum la ei și tot ceea ce văd este frică, și îi văd doar călindu-se împotriva fantomelor zilelor rele din trecut când gloata din Mississippi se strângea în jurul bunicilor lor ca să incendieze și apoi să taie ramurile trupului negru. Frica trăia în mișcările ritmice studiate ale capetelor lor, în pantalonii din denim cu turul larg, în tricouri lălâi, în unghiurile calculate ale șepcilor de baseball, un catalog de comportamente și îmbrăcăminte menite să inspire credința că acești băieți se află în posesia fermă a orice și-ar dori.

Am văzut-o în obiceiurile lor războinice. Nu aveam mai mult de cinci ani când stăteam pe treptele casei mele de pe strada Woodbrook, privind doi băieți la bustul gol învârtindu-se unul în jurul celuilalt și îmbrâncindu-se. Încă de pe-atunci am știut

că exista un ritual al bății de stradă, regulamente și coduri care, prin propria lor necesitate, atestau vulnerabilitatea trupurilor negre adolescente.

Am auzit frica în muzica pe care am ascultat-o pentru prima dată, muzica ce bubuia mândru și falnic din casetofoane. Băieții care se remarcă pe Garrison și Liberty în Park Heights iubeau muzica asta pentru că le transmitea că sunt stăpânii vieții lor, străzii lor și trupului lor. Am văzut-o în fete, în râsetele lor gălăgioase, în cerceii lor de bambus aurit cu propriul nume gravat de trei ori pe ei. Și am văzut-o în limbajul lor brutal și în privirile lor dure, în cum te secerau cu privirea și te distrugeau din vorbe pentru păcatul de a te juca prea mult. „Să nu te prind că-mi spui pe nume”, spuneau. Mă uitam la ele după școală, la cum se măsurau din priviri ca boxerii, cu părul dat cu pomadă, fără cercei, cu Reebok-urile în picioare și la cum se amenințau una pe alta.

Am simțit frica în timpul vizitelor la Buni în Philadelphia. N-ai cunoscut-o. Abia dac-am cunoscut-o eu, dar îmi amintesc atitudinea ei dură, vocea ei aspră. Și știam că tatăl tatălui meu era mort, și că unchiul meu Oscar era mort, și că unchiul meu David era mort, și că niciunul nu murise din cauze naturale. Și am văzut-o în tatăl meu, care te iubește, care te sfătuiește, care îmi dădea bani pe furiș să am grijă de tine. Tatălui meu îi era atât de frică. Am simțit-o în usturimea curelei lui negre, pe care mi-o aplica mai mult cu anxietate decât cu furie, tatăl meu care mă bătea de parcă cineva avea să mă fure, pentru că exact asta se întâmpla peste tot în jurul nostru. Toți pierduseră câte un copil, cumva, pe străzi, în închisoare, din cauza drogurilor, a armelor. Se spunea că aceste fete pierdute erau dulci ca mierea și că n-ar fi omorât nicio muscă. Se spunea că acești

băieți pierduți tocmai luaseră examenele GED⁴ și începeau să-și pună ordine în viață. Și acum nu mai erau, și moștenirea lor era o frică teribilă.

Ți-am spus vreodată povestea asta? Când bunica ta avea 16 ani, un tânăr a bătut la ușă. Tânărul era iubitul Bunicii Jo. Era singură acasă. Mama l-a lăsat să intre și s-o aștepte pe Buni Jo. Dar străbunica ta a ajuns înainte. I-a cerut tânărului să plece. Apoi a bătut-o îngrozitor pe bunica ta, pentru ultima dată, ca să-i amintească cât de ușor și-ar putea pierde trupul. Mama nu a uitat niciodată. Îmi amintesc cum îmi ținea strâns mâna când treceam strada. Îmi spunea că, dacă i-aș lăsa mâna și aș fi omorât de o mașină, m-ar bate până aș învia. Când aveam șase ani, mami și tati m-au dus în parc. Le-am fugit de sub ochi și-am găsit un loc de joacă. Bunicii tăi m-au căutat exasperați câteva minute bune. Când m-au găsit, tata a făcut ceea ce ar fi făcut orice părinte: a dus mâna la curea. Mi-amintesc cum mă uitam la el cu un fel de uimire, stupefiat de distanța dintre pedeapsă și jignire. Mai târziu, am auzit-o în vocea tatălui meu: „Ori îl bat eu, ori îl bate poliția.” Poate asta m-a salvat. Poate nu. Tot ce știu e că violența se trage din frică precum fumul din foc, și că nu știu sigur dacă violența, chiar dacă născută din frică și dragoste, a declanșat alarma sau ne-a sufocat în drum spre ieșire. Ceea ce știu e că tații care își plesneau băieții adolescenți pentru obrăznicie le dădeau apoi drumul pe stradă unde băieții lor își făceau și primeau aceeași dreptate. Și știam mame care își băteau fetele cu cureaua, dar cureaua nu le salva de traficantii de droguri de două ori mai în vârstă ca ele. Noi, copiii, ne foloseam de cel mai negru umor pentru a face față situației. Stăteam pe alee și aruncam la coș și făceam mișto de băiatul

4 Serie de examene echivalente cu absolvirea liceului, pe care le pot da cei care nu au absolvit studiile medii. (n.t.)

care fusese snopit de mama sa în fața colegilor lui din clasa a cincea. Mergeam cu autobuzul 5 către centru, și râdeam de o fată a cărei mamă se știa că are obiceiul să dea cu ce apuca: cabluri, prelungitoare, oale, tigăi. Râdeam, dar știu că ne era frică de cei care ne iubeau cel mai mult. Părinții noștri se bazau pe nuia așa cum, în vremea ciumei, flagelanții se bazau pe bici.

Să fii negru în Baltimore-ul tinereții mele însemna să fii gol în fața lumii, în fața tuturor armelor, pumnilor, cuțitelor, cocainei, violului și bolii. Goliciunea nu este o eroare, nici o patologie. Goliciunea este rezultatul scontat și corect al politicilor, consecința previzibilă a constrângerii oamenilor de a trăi cu frică timp de secole. Legea nu ne-a protejat. Și acum, în vremea ta, legea a devenit o scuză pentru a te percheziționa pe stradă, cu alte cuvinte, pentru a continua atacul asupra trupului tău. Dar o societate care-i protejează pe anumiți oameni prin plasa de siguranță a școlii, a împrumuturilor ipotecare garantate și a bunătății ancestrale, dar pe tine te poate proteja doar cu bâta justiției penale, sau a eșuat în a-și impune bunele intenții, sau a reușit să facă ceva mult mai întunecat. Oricum ar fi, rezultatul a fost infirmitatea noastră în fața forțelor criminale ale lumii. Nu contează dacă agentul acestor forțe este negru sau alb, ceea ce contează este starea noastră, ceea ce contează este sistemul care îți face trupul fragil.

Revelarea acestor forțe, într-o serie de mari schimbări, s-a petrecut în timpul vieții mele. Schimbările încă se petrec, și vor continua probabil până ce nu voi mai fi. Aveam 11 ani și stăteam în parcare din fața unui magazin 7-Eleven, privind o gașcă de băieți mai mari de pe stradă. Țipau și gesticulau la... cine?... la un alt băiat, de vârsta mea, care stătea, aproape zâmbind, agitându-și mâinile în joacă. Învățase deja lecția pe care avea să mi-o predea mie în acea zi: că trupul lui era în pericol constant. Cine știe ce îi adusese această cunoaștere. Locuințele sociale, un tată vitreg bețiv, un frate mai mare bătut de poliție, un

văr sechestrat în arest. Faptul că era copleșit numeric nu conta, pentru că întreaga lume îl copleșise cu mult înainte și, oricum, ce contează numărul? Acesta era un război pentru posesia propriului trup și acesta avea să fie războiul întregii sale vieți.

Am stat acolo câteva secunde, minunându-mă de simțul estetic al băieților mai mari. Toți purtau jachete de schi, din acelea pe care, pe vremea mea, mamele le puneau deoparte la magazin în septembrie și apoi acumula ore suplimentare pentru a le avea gata împachetate de Crăciun. M-am concentrat pe un băiat cu pielea deschisă la culoare care avea un cap lung și ochi mici. Se strâmba la alt băiat, care stătea mai aproape de mine. Era aproape trei după-amiaza. Eram în clasa a VI-a. Orele abia se terminaseră și încă nu venise vremea războinică din primăvara timpurie. Care era exact problema aici? Cine putea ști?

Băiatul cu ochi mici a băgat mâna în geacă și a scos un pistol. Îmi amintesc în reluare, ca într-un vis. Stătea acolo, cu arma întinsă, pe care a scos-o încet, a băgat-o la loc și apoi a scos-o din nou, și în ochii mici i-am citit o furie crescândă care mi-ar fi putut anula trupul, într-osecundă. Așa era în 1986. Anul acela simțeam că mă înec în reportaje despre crime. Eram conștient că foarte des aceste crime nu aveau victimele scontate, ci loveau mătuși, mame de la PTA⁵, unchi care făceau ore suplimentare și copii veseli – loveau la întâmplare și neobosit, ca niște rafale puternice de ploaie. Știam asta în teorie, dar nu am înțeles-o în fapt până când băiatul cu ochii mici nu a stat în fața mea ținându-mi întreg trupul în mâinile lui mici. Nu a tras. Prietenii l-au ținut. Nu era nevoie să tragă. Îmi confirmase locul în ordinea lucrurilor. Îmi făcuse cunoscut cât de ușor aș fi putut fi

5 Abreviere de la Parent Teacher Association, organizație în școlile americane din care fac parte părinți și profesori, cu scopul de a facilita participarea părinților la demersul educativ. (n.t.)

selectat. Am luat metroul până acasă în ziua aceea, procesând acel episod de unul singur. Nu le-am spus părinților. Nu le-am spus profesorilor și, dacă le-aș fi spus prietenilor, aș fi făcut-o cu tot entuziasmul necesar pentru a ascunde frica ce m-a cuprins în acel moment.

Îmi amintesc că eram uluit că moartea se poate ridica atât de ușor, în valuri ca de ceață, din nimicul unei după-amieze băiețești. Știam că partea de vest a orașului Baltimore, unde trăiam, partea de nord a Philadelphiei, unde trăiau verișorii mei, sudul orașului Chicago, unde trăiau prieteni de-ai tatălui meu, reprezentau o lume aparte. Undeva dincolo de firmament, după centura de asteroizi, erau alte lumi unde copiii se temeau permanent pentru trupurile lor. Știu asta pentru că în sufrageria mea se odihnea un televizor mare. Seara stăteam în fața lui, martor al mesajelor trimise din această lume. Vedeam băieți albi cu colecții complete de cartonașe cu fotbaliști, care își doreau doar o prietenă populară și care se temeau doar de iedera otrăvitoare. Cealaltă lume era lumea nesfârșită a suburbiilor, organizată în jurul fripturilor la cuptor, plăcintelor cu afine, artificiilor, înghețatelor cu sirop, băilor imaculate și camioanelor de jucărie răspândite prin curți împădurite, cu pâraie și văi. Comparând aceste mesaje cu realitatea lumii în care m-am născut, am ajuns să înțeleg că țara mea este o galaxie, și această galaxie se întinde de la iadul din West Baltimore până la locurile cu verdeață din Mr. Belvedere⁶. Mă obseda distanța dintre acel spațiu străin și al meu. Știam că porțiunea mea de galaxie americană, unde trupurile erau înrobite de o gravitație tenace, era neagră și cealaltă, cea liberă, nu era. Știam că o energie de nepătruns păstra breșa dintre ele. Simțeam, dar nu

6 Centru de distracții pentru familii, în Baltimore, ce include un pati sală de bowling și altele. (n.t.)

înțelegeam, relația dintre mine și acea lume. Și simțeam în asta o nedreptate cosmică, o cruzime profundă, care infuza o dorință constantă, de neînvins de a-mi elibera trupul din lanțuri și de a mă propulsa spre evadare cu viteza luminii.

Simți vreodată nevoia asta? Viața ta este atât de diferită de a mea. Măreția lumii, lumea reală, lumea întreagă îți sunt cunoscute ție. Și nu ai nevoie de mesaje, pentru că ai văzut de atât de aproape atât de mult din galaxia americană și locuitorii ei: casele lor, hobby-urile lor. Nici măcar nu știu ce înseamnă să crești cu un președinte negru, cu rețele sociale, cu mass-media omniprezentă, și negrese etalându-și peste tot părul natural. Ceea ce știu este că, atunci când l-au eliberat pe ucigașul lui Michael Brown, mi-ai spus: „Trebuie să plec.” Și asta m-a rănit, pentru că, deși lumile noastre sunt diferite, la vârsta ta simțeam exact la fel. Și îmi amintesc că nici măcar nu începusem să-mi imaginez pericolele cu care ne luptăm. Tu încă mai crezi că nedreptatea este cazul lui Michael Brown. Nu te-ai confruntat încă cu propriile mituri și povești și nu ai descoperit jaful ce ne înconjoară.

Înainte să pot descoperi, înainte să pot evada, trebuia să supraviețuiesc, și asta putea însemna doar o ciocnire cu strada, și nu vreau să spun cu blocurile în sine, nici doar cu oamenii înghesuiți din ele, ci cu rețeaua de puzzle-uri letale și primejdii ciudate care par să se ridice chiar din asfalt. Strada transformă fiecare zi obișnuită într-o serie de întrebări capcană și fiecare răspuns greșit aduce riscul unei bătăi, al unui foc de armă sau al unei sarcini nedorite. Nimeni nu scapă nevătămat. Cu toate astea, febra ce izvorăște din pericolul constant, dintr-o viață trăită sub amenințarea constantă a morții, este palpitantă. Asta vor să spună rapperii când se declară dependenți „de stradă” sau îndrăgostiți de „joc”. Îmi imaginez că simt ceva asemănător cu ce simt parașutiștii, alpiniștii, cei care fac BASE jumping, și alții care își trăiesc viața pe muchie de cuțit. Bineînțeles că nu

am ales nimic din toate astea. Și nu i-am crezut niciodată pe frații care pretind să „conducă” sau, și mai mult, să „dețină” orașul. Nu noi am creat strada. Nu noi o finanțăm. Nu noi o întreținem. Cu toate astea, eram acolo, ca toți ceilalți, cu misiunea de a-mi proteja trupul.

Găștile, tinerii care își transformaseră frica în furie, erau cel mai mare pericol. Găștile patrulau străzile cartierului, erau gălăgioși și insolenți, pentru că doar prin insolența gălăgioasă puteau simți vreun pic de siguranță și putere. Îți rupeau maxilarul, te călcau pe cap și te împușcau pentru a simți acea putere, pentru a-și sărbători puterea propriilor trupuri. Și sărbătoarea lor sălbatică, acțiunile lor halucinante le-au dat numelor lor sonoritate. Atrocitățile se acumulau, își făceau o reputație. Și astfel, în Baltimore-ul meu se știa că, atunci când Cherry Hill venea, ar fi trebuit să fugi în direcția opusă, că North colț cu Pulaski nu era o intersecție, ci un uragan care lăsa doar așchii și cioburi în urma sa. În felul acesta, siguranța acestor cartiere devenea personală, devenea siguranța trupurilor care locuiau în ele. Te dădeai la o parte din calea lui Jo-Jo, spre exemplu, pentru că Jo-Jo era văr cu Keon, Don-ul găștii Murphy Homes. În alte orașe, de fapt în alte Baltimore-uri, cartierele aveau alte denumiri și băieții aveau alte nume, dar misiunea lor era aceeași: să dovedească inviolabilitatea cartierului lor, a trupurilor lor, prin puterea lor de a rupe genunchi, coaste și brațe. Această practică era atât de comună, încât, chiar și astăzi, dacă întrebi un negru crescut în orașele din perioada aceea, îți va putea spune care gașcă conducea un anume cartier din orașul lor, și-ți poate spune numele tuturor căpitanilor și ale verișorilor lor, precum și o antologie întreagă a faptelor acestora.

Pentru a supraviețui în aceste cartiere și pentru a-mi proteja trupul, am învățat un limbaj nou, format dintr-un set scurt de aprobări din cap și strângeri de mână. Am memorat o listă a cvartalelor interzise. Am învățat mirosul și senzația

prognozelor de bătaie. Și am învățat că „Piticule, ia să-ți văd bicicleta!” nu era niciodată o replică sinceră, și că „Bă, te-ai luat de văru-meu” nu era nici o acuzație adevărată, nici o neînțelegere a faptelor. Acestea erau chemările la care răspundeai cu piciorul stâng în față și dreptul în spate, cu mâinile în dreptul feței, una ceva mai jos, alta mai sus, ca un ciocan. Sau răspundeai evadând, ascunzându-te printre alei, scurtând drumul prin grădini, apoi dând buzna prin ușa de la intrare, pe lângă fratele mai mic, către dormitor, unde scoteai vreo unealtă din teaca de piele de oaie sau de sub saltea ori din cutia de adidași, după care îi chemai pe verii tăi (cu care nu erai înrudit de fapt) și te întorceai pe aceeași stradă, în aceeași zi, la aceeași gașcă, strigând: „Da, negroteiule, care-i treaba?” Îmi amintesc învățarea acestor legi mai clar decât îmi amintesc cum învățam culorile și formele, pentru că aceste legi erau esențiale pentru siguranța trupului meu.

Mă gândesc la asta ca la o mare diferență între noi. Tu știi câte ceva despre vechile reguli, dar nu sunt atât de esențiale pentru tine cum erau pentru mine. Sunt sigur că și tu ai avut de-a face ocazional cu câte o brută la metrou sau în parc, dar, când eram de vârsta ta, o întreagă treime din creierul meu era preocupată în fiecare zi de cei cu care mergeam spre școală, numărul nostru exact, felul în care pășeam, de câte ori zâmbeam și la ce, cine lovea și cine nu – toate astea însemnând că practicam cultura străzii, o cultură preocupată în primul rând de siguranța trupului. Nu mi-e dor de zilele acelea. Nu îmi doresc să te fac un „dur” sau „de stradă”, poate pentru că orice „duritate” pe care am acumulat-o a venit fără să mi-o doresc. Cred că am fost întotdeauna, cumva, conștient de preț. Cred că am știut cumva că acea treime a minții mele ar fi trebuit să fie preocupată de lucruri mai frumoase. Cred că am simțit că ceva, undeva, o forță vastă și fără nume, mi-a furat... ce anume? Timp? Experiență? Cred că știi câte ceva despre ce ar fi

putut face acea treime, și cred că din acest motiv simți nevoia de a evada mai mult decât am simțit-o eu. Ai văzut toată viața minunată de deasupra copacilor, cu toate astea înțelegi că nu există o distanță reală între tine și Trayvon Martin, și astfel Trayvon Martin trebuie că te înspăimântă într-un fel în care pe mine nu ar putea niciodată să mă înspăimânte. Ai văzut mult mai mult din ceea ce se pierde când ei îți distrug trupul. Strada nu era singura mea problemă. Dacă strada îmi înlănțuia picioarul drept, școala mi-l înlănțuia pe stângul. Dacă nu înțelegeai strada, îți pierdeai trupul pe loc. Dar dacă nu înțelegeai școlile, îți pierdeai trupul mai târziu. Am suferit din ambele cauze, dar am resentimente mai mari față de școală. Nu era nimic sfânt în legile străzii: erau amurale și practice. Mergeai cu gașca la o petrecere la fel de sigur cum purtai cizme prin zăpadă sau cum îți deschideai umbrela când ploua. Acestea erau reguli făcute pentru ceva evident: marele pericol care îți bântuia fiecare vizită la Shake & Bake, fiecare drum cu autobuzul spre centru. Dar legile școlii erau orientate către ceva distant și vag. Ce însemna, cum ne spuneau cei mai mari, „să crești mare și să devii cineva”? Și mai exact ce avea asta de-a face cu o educație înțeleasă ca toceală? Să fii educat în Baltimore-ul meu însemna în mare parte să ai la tine un creion în plus și să lucrezi în liniște. Copiii educați mergeau aliniați în șir indian pe dreapta culoarului, ridicau mâna când aveau nevoie la toaletă și aveau mereu legitimația cu ei. Copiii educați nu foloseau niciodată scuze – cu siguranță nu copilăria în sine. Lumea nu avea timp pentru copilăria negrilor. Cum puteau să aibă școlile? Algebra, biologia, engleza nu erau atât materii, cât oportunități de a disciplina mai bine trupul, de a exersa scrisul printre rânduri, de a copia instrucțiunile cum trebuie, de a memora teoreme extrase din lumea pentru care fuseseră create să o reprezinte. Toate îmi păreau atât de distante. Îmi amintesc că stăteam la ora de franceză în clasa a VII-a și nu aveam nici cea mai vagă

idee ce căutam acolo. Nu știam niciun francez, și nimic din jurul meu nu sugera că o voi face vreodată. Franța era o planetă care se rotea în altă galaxie, în jurul unui alt soare, într-un alt cer pe care eu nu îl voi traversa niciodată. De ce, mai exact, stăteam la acea oră?

Întrebarea asta nu a primit niciodată răspuns. Eram un băiat curios, dar școlile nu erau preocupate de curiozitate. Eram preocupate de conformitate. Îmi iubeam câțiva dintre profesori. Dar nu pot spune că credeam cu adevărat în ce spunea vreunul dintre ei. La câțiva ani după ce am terminat școala, după ce am renunțat la facultate, am auzit câteva versuri din Nas care m-au impresionat:

Ecstasy, cocaină, spui că e dragoste, e otravă

Școlile unde înveți ar trebui să ia foc, sunt otravă

Exact asta simțeam atunci. Simțeam că școlile ascundeau ceva, că ne dopau cu o moralitate falsă ca să nu înțelegem, să nu întrebăm: De ce – pentru noi și doar pentru noi – reversul liberului arbitru și al spiritului liber este un atac asupra trupurilor noastre? Aceasta nu este o grijă hiperbolică. Când bătrânii ne-au prezentat școala, nu au prezentat-o ca pe un loc de învățare, ci ca pe un mijloc de a scăpa de moarte și pușcărie. 60% dintre tinerii negri care nu termină liceul ajung la închisoare. Asta ar trebui să fie o rușine pentru țară. Dar nu este, și chiar dacă nu puteam face atunci calculele sau sonda istoria, simțeam că frica ce marca West Baltimore nu putea fi explicată de către școli. Școlile nu revelau adevărul, îl ascundeau. Poate că trebuie arse să iasă totul la iveală.

Nepotrivit pentru școli, și în mare măsură dorindu-mi să fiu nepotrivit, și fără priceperea necesară pentru a stăpâni strada, simțeam că nu exista evadare, pentru mine sau, sincer, pentru oricine altcineva. Fetele și băieții neînfricați care săreau la

bătaie, își chemau verișorii și găștile și, dacă era cazul, scoteau armele, păreau că stăpânesc strada. Dar știința lor ajungea la maximum 17 ani, când ieșeau din casele părinților lor și descopereau că și America avea arme și verișori. Le vedeam viitorul în fețele obosite ale mamelor care se târau în autobuzul 28, pleznind și înjurând copii de trei ani; le vedeam viitorul în bărbății de la colțul străzii care strigau obscenități câte unei fete pentru că nu le zâmbea. Unii așteptau, pe lângă magazinele de băuturi, câțiva dolari pentru o sticlă. Le dădeam o bancnotă de 20 de dolari și le spuneam să păstreze restul. Țâșneau înăuntru și se întorceau cu Red Bull, Mad Dog sau Cisco. Apoi mergeam către casa cuiva a cărui mamă lucra seara, ne jucam „Fuck the Police” și beam pentru tinerețea noastră. Nu puteam ieși. Pământul de sub picioarele noastre era minat. Aerul pe care îl respiram era toxic. Apa ne oprea creșterea. Nu puteam evada.

La un an după ce l-am văzut pe băiatul cu ochi mici scoțând arma, tata m-a bătut pentru că am lăsat un alt băiat să-mi fure ceva. Doi ani mai târziu, m-a bătut pentru că mi-am amenințat profesoara din clasa a IX-a. A nu fi suficient de violent mă putea costa trupul. A fi prea violent mă putea costa trupul. Nu puteam evada. Eram un băiat capabil, inteligent, plăcut de ceilalți, dar profund înfricoșat. Și simțeam, vag, fără cuvinte, că, pentru un copil, să-i fie trasată o astfel de viață, să fie forțat să trăiască în frică, este o mare nedreptate. Și care era sursa acestei frici? Ce se ascundea după paravanul străzii și al școlii? Și ce însemna că creioanele, conjugările fără context, teoremele pitagoreice, strângerile de mâini și gesturile din cap făceau diferența dintre viață și moarte, erau cortinele care cădeau între mine și lume?

Nu mă puteam retrage, cum au făcut mulți, în biserică și misterele ei. Părinții mei respingeau toate dogmele. Respingeam toate sărbătorile marketate de oamenii care voiau să fie albi. Nu ne ridicam în picioare la imnurile lor. Nu îngenuncheam în fața Dumnezeului lor. Și, astfel, nu aveam niciun sentiment că

un Dumnezeu drept era de partea mea. „Cei blânzi vor moșteni pământul” nu însemna nimic pentru mine. Cei blânzi erau bătuți în West Baltimore, călcați în picioare la Walbrook Junction, snopiți în Park Heights și violați în dușurile închisorii municipale. Înțelegerea mea despre univers era fizică și arcul ei moral, îndoit către haos și apoi se termina între patru scânduri.

Acesta era mesajul băiatului cu ochi mici, care a lăsat arma jos: un copil care deținea puterea îi expulza pe alții în amintire. Frica stăpânea totul în jurul meu, și știam, cum știu toți negrii, că această frică este legată de Visul de dincolo, cu băieții fără griji, cu plăcinta și cu friptura la cuptor, cu gardurile albe și peluzele verzi proiectate în fiecare seară pe ecranele televizoarelor noastre.

Dar cum? Religia nu-mi putea spune. Școala nu-mi putea spune. Strada nu mă putea ajuta să văd dincolo de încăierarea de fiecare zi. Și eram un băiat atât de curios. Așa fusesem crescut. Bunica ta m-a învățat să citesc când aveam doar patru ani. Tot ea m-a învățat să scriu, adică nu doar să organizez câteva propoziții în paragrafe, ci să le organizez ca un mijloc de investigație. Când aveam probleme la școală (ceea ce se întâmpla destul de des), mă silea să scriu despre asta. Textul trebuia să răspundă la câteva întrebări: De ce simțeam nevoia să vorbesc în același timp cu profesorul? De ce nu credeam că profesorul merita respect? Cum voiam să se poarte altcineva când vorbeam eu? Ce voi face data viitoare când simt nevoia să vorbesc cu prietenii în timpul orei? Ți-am dat și ție aceleași teme. Ți le-am dat nu pentru că aș fi crezut că îți vor îndrepta comportamentul – pe-al meu nu l-au îndreptat –, ci pentru că acestea au fost cele mai timpurii forme de interogare, de a mă atrage pe mine în conștiință. Bunica ta nu mă învăța cum să mă port la oră. Mă învăța cum să interoghez fără scrupule subiectul care îmi provoca cea mai mare compasiune și raționalizare: eu însumi. Aceasta era lecția: nu eram nevinovat. Instinctele mele nu erau pline

de virtute infailibilă. Și, dacă simțeam că eram la fel de uman ca oricine altcineva, asta însemna că și alții sunt la fel. Dacă nu eram nevinovat, atunci nici ei nu erau. Poate că acest amestec de motivații afectează poveștile pe care le spun? Orașele pe care le construiesc? Țara pe care o cred dată de Dumnezeu?

Acum întrebările începeau să ardă în mine. Materialele pentru cercetare erau peste tot în jurul meu, sub forma cărților strânse de bunicul tău. Atunci lucra la Universitatea Howard, ca bibliotecar specializat pe cercetare în cadrul Centrului de Cercetare Moorland-Spingarn, care avea una dintre cele mai mari colecții de cărți afro-americane. Bunicul tău iubea cărțile și le iubește și astăzi, și aveam cărți prin toată casa, cărți despre negri, scrise de negri, pentru negri, care se revărsau din rafturi și din sufragerie, depozitate în subsol. Tata fusese căpitan în filiala locală a Partidului Black Panther. Am citit toate cărțile lui despre Pantere și întreaga lui colecție de ziare ale partidului. Eram atras de armele lor, pentru că armele păreau cinstite. Armele păreau că se referă la această țară, care a inventat strada ce le oferea siguranță prin polițiști despotici, pe limba lor primară: violența. Și comparam Panterele cu eroii pe care mi-i oferise școala, bărbați și femei care mi se păreau ridicoli și diferiți de tot ceea ce cunoșteam.

În fiecare februarie, colegii mei și cu mine eram mânați ca o turmă în amfiteatre pentru o trecere în revistă ritualică a Mișcării pentru Drepturile Civile. Profesorii ne îndemneau să luăm exemplul marșurilor pentru libertate, Freedom Riders și Freedom Summers, și părea că luna nu putea trece fără o serie de filme dedicate gloriei celor care erau filmați în timp ce erau bătuți. Negrii din acele filme păreau să iubească cele mai rele lucruri din viață – să iubească câinii care le sfâșiau copiii, gazul lacrimogen care își înfîșea ghearele în plămânii lor, furtunurile care le rupeau hainele și îi doborau pe străzi. Păreau să iubească

bărbații care îi violau, femeile care îi înjurau, copiii care îi scui-pau, teroriștii care îi aruncau în aer. De ce ne arată asta? De ce singurii noștri eroi erau nonviolenți? Nu vorbesc despre moralitatea nonviolentei, ci despre sentimentul că negrii au nevoie în special de această moralitate. Atunci, tot ce puteam face era să cântăresc acești iubitori de libertate cu măsura lucrurilor pe care le știam. Adică îi măsuram comparându-i cu copiii care scoteau arma în parcare de la 7-Eleven, alături de părinții înarmați cu cabluri de prelungitoare, alături de „Da, negroteiule, care-i treaba?” Îi judecam prin prisma țării pe care o cunoșteam, care își dobândise pământul prin crimă și îl îmblânzise prin sclavie, prin prisma țării ale cărei armate se răspândiseră prin lume pentru a-i extinde dominația. Lumea, cea reală, însemna civilizație securizată și condusă prin metode sălbatice. Cum putea școala să prețuiască bărbați și femei ale căror valori erau disprețuite de societate? Cum puteau să ne trimită pe străzile din Baltimore, știind cum erau acestea, și apoi să ne vorbească despre nonviolență?

Ajunsesem să văd școala și strada ca pe brațele acelui-ași monstru. Una beneficia de puterea oficială a statului, iar cealaltă, de aprobarea lui implicită. Dar frica și violența erau armele lor comune. Dacă greșai pe stradă, găștile te prindeau pe picior greșit și-ți luau trupul. Dacă greșai la școală, erai ex-matriculat și trimis înapoi în stradă, unde îți luau trupul. Și am început să văd aceste două brațe în relație directă: cei care greșeau la școală își meritau distrugerea de pe stradă. Societatea putea spune „Trebuia să rămână la școală” și se spăla pe mâini.

Nu contează că „intențiile” profesorilor erau nobile. Uită de intenții. Ceea ce „intenționează” pentru tine orice instituție sau agenții ei este secundar. Lumea noastră este palpabilă. Învață să joci în apărare: ignoră capul și ai grijă de trup. Foarte puțini americani vor proclama direct că susțin lăsarea negrilor în seama străzii. Dar foarte mulți dintre americani vor face

tot ce le stă în putință pentru a păstra Visul. Nimeni nu a proclamat direct că școala e concepută pentru a sanctifica eșecul și distrugerea. Dar foarte mulți profesori vorbeau despre „responsabilitatea personală” într-o țară concepută și susținută de o iresponsabilitate criminală. Scopul acestor termeni, „intenții” și „responsabilitate personală”, este exonerarea extinsă. S-au făcut greșeli. Trupuri au fost distruse. Oameni au fost înrobiți. Am vrut să fie bine. Am făcut tot ce am putut. „Bunele intenții” sunt un permis de trecere prin istorie, un somnifer care asigură Visul.

O interogare neîncetată a poveștilor pe care ni le spunea școala părea acum esențială. Simțeam că este greșit să nu întreb de ce, și-apoi să nu întreb din nou. M-am dus cu aceste întrebări la tata, care, foarte frecvent, refuza să-mi ofere un răspuns și mă trimitea către și mai multe cărți. Mama și tata mă țineau întotdeauna departe de răspunsuri la mâna a doua – chiar și de cele în care credeau ei înșiși. Nu știu să fi găsit vreodată răspunsuri satisfăcătoare de unul singur. Dar de fiecare dată când o puneam, întrebarea se rafina. Asta este cea mai bună parte din ceea ce vechii înțelepți voiau să spună prin a fi „conștient politic” – în aceeași măsură o serie de acțiuni ca o stare a existenței, o chestionare constantă, chestionarea ca ritual, chestionarea ca explorare, mai degrabă decât căutarea certitudinii. Unele lucruri îmi erau clare: Violența care ne susținea țara, atât de flagrant la vedere în timpul Lunii Istoriei Negrilor, și violența intimă a replicii „Da, negroteiule, care-i treaba?” nu erau fără legătură. Și această violență nu era magică, ci era în concordanță și plănuită.

Dar care era planul? Și de ce? Trebuie să aflu. Trebuie să evadez... dar unde? Am devorat cărțile pentru că ele erau razele de lumină care treceau de pragul ușii, și poate că dincolo de ușă era o altă lume, una eliberată de frica cumplită care susținea fundația Visului.

În această conștiință care înflorește, în această perioadă de chestionare intensă, nu eram singur. Semințe plantate în anii '60, uitate de atât de mulți, au răsărit și au dat roade. Malcolm X, care era mort de 25 de ani, a explodat din întâlnirile restrânse ale foștilor săi apostoli care supraviețuiseră și s-a întors în lume. Artiști hip-hop îl citau în versurile lor, puneau pasaje din discursurile lui în interludii sau îi arătau chipul în videoclipuri. Asta se întâmpla la începutul anilor '90. Mă apropiam atunci de sfârșitul perioadei petrecute în casa părinților mei și îmi puneam întrebări despre existența mea în lume. Dacă mi-aș fi putut alege atunci un stindard, acesta ar fi avut brodat pe el portretul lui Malcolm X, îmbrăcat în costum, cu cravata atârând, cu o mână vopsind un oblon și cu o pușcă în cealaltă. Portretul comunica tot ceea ce îmi doream să fiu: calm, inteligent și mai presus de frică. Cumpăram casete cu discursurile lui Malcolm – „Mesaj celor de la firul ierbii,” „Urna de vot sau glonțul” – de la Everyone's Place, o librărie a negrilor de pe North Avenue, și le ascultam la walkman. Aici era toată anxietatea pe care o simteam în fața eroilor din februarie, distilată și perfectă pentru a fi citată. „Nu renunța la viața ta, protejează-ți-o!”, spunea. „Și dacă trebuie să renunți la ea, să fie un schimb echitabil.” Asta nu era lăudăroșenie, era o declarație de egalitate cu rădăcini nu în instinctele cele mai bune sau în spiritul intangibil, ci în sanctitatea trupului negru. Îți protejai viața pentru că viața ta, trupul tău, erau la fel de bune ca ale oricui altcuiva, pentru că sângele tău era la fel de prețios ca nestematele și n-ar trebui să fie vândut în schimbul magiei, pentru chestiuni spirituale inspirate de necunoscutul vieții de apoi. Nu îți da trupul prețios bastoanelor polițiștilor din Birmingham, nici gravității insidioase a străzii. Negru însemna frumos: adică trupul negru este frumos, adică părul negrului trebuie apărat de tortura permanentului, adică pielea neagră trebuie apărată de decolorare, adică nasurile și gurile noastre trebuie protejate de chirurgia

plastică. Noi suntem cu toții trupurile noastre frumoase și, astfel, nu trebuie să ne prosternăm în fața barbarilor, nu trebuie niciodată să ne predăm sinele în fața pângăririi și a jafului.

Îl iubeam pe Malcolm pentru că Malcolm nu mințea niciodată, spre deosebire de școală și fațada ei de moralitate, în contrast cu strada și bravada ei, în contrast cu lumea visătorilor. Îl iubeam pentru că vorbea direct, niciodată mistic sau ezoteric, pentru că știința lui nu venea din acțiunile spiritelor sau zeilor misterioși, ci din lucrarea lumii fizice. Malcolm a fost primul pragmatist politic pe care l-am cunoscut, primul om onest pe care l-am auzit. Nu era preocupat să-i facă pe cei care se credeau albi să fie confortabili cu credința lor. Dacă era furios, spunea. Dacă ura, ura pentru că era omeneste ca sclavul să își urască stăpânii, la fel de natural ca ura lui Prometeu față de vulturi. Nu ar fi întors și celălalt obraz pentru tine. Nu ar fi devenit un om mai bun pentru tine. Nu ar fi fost moralitatea ta. Malcolm vorbea ca un om liber, ca un negru deasupra legilor care ne proscriau imaginația. Mă identificam cu el. Știam că se simțise iritat de școală, că aproape fusese condamnat de stradă. Dar, și mai mult, știam că se regăsise în timpul studiului din închisoare și că, atunci când a ieșit din carceră, s-a întors purtând o putere străveche care îl făcea să vorbească ca și cum trupul i-ar fi aparținut. „Dacă ești negru, te-ai născut în închisoare”, spunea Malcolm. Și simțeam acest adevăr al lui în cvartalele pe care trebuia să le evit, în acele momente din zi când nu trebuia să fiu prins pe drumul de la școală către casă, în lipsa mea de control asupra propriului trup. Poate că și eu puteam să trăiesc liber. Poate că și eu puteam să port acea putere străveche care ne însuflețea strămoșii, care sălășluia în Nat Turner, Harriet Tubman, Nanny, Cudjoe, Malcolm X, și să vorbesc – nu, să mă port – ca și cum trupul mi-ar aparține.

Recuperarea mea ar fi fost dobândită, ca a lui Malcolm, prin cărți, prin propriile studii și explorare. Poate voi putea scrie

ceva semnificativ cândva. Citisem și scrisesem dincolo de orizonturile școlii toată viață. Mâzgăleam deja versuri rap și poezie proastă. Atmosfera acelor vremuri era încărcată de chemarea unei întoarceri către cele străvechi, către ceva esențial, la o parte din noi care fusese lăsată în urmă în timpul fugii nebune din trecut și către America.

Acest element lipsă, această esență pierdută, explică băieții de la colțul străzii și „copiii care fac copii”. Explică tot, de la tatii noștri drogați cu crack⁷ la HIV, la pielea albită a lui Michael Jackson. Elementul lipsă era înrudit cu jefuirea trupurilor noastre, cu faptul că orice pretenție asupra noastră înșine, asupra mâinilor care ne întăresc, asupra coloanei care ne fixează și asupra capului care ne direcționează, era contestabilă. Asta se întâmpla cu doi ani înainte de Million Man March. Aproape în fiecare zi ascultam albumul *Death Certificate* al lui Ice Cube: „Lăsați-mă să îmi trăiesc viața, dacă nu ne mai putem trăi viața, atunci să ne dăm viețile pentru eliberarea și salvarea națiunii negre.” Revedeam săptămânal episoadele despre Black Power din *Eyes on the Prize*. Eram bântuit de umbra generației tatălui meu, de Fred Hampton și Mark Clark. Eram bântuit de sacrificiul trupesc al lui Malcolm, de Attica și Stokely. Eram bântuit pentru că pe atunci credeam că ne pierdusem acolo, nimiciți de COINTELPRO și lupta negrilor și droguri, iar acum, în era crack-ului, tot ceea ce aveam erau propriile spaime. Poate ar trebui să ne întoarcem. Asta auzeam în îndemnul: „Fii tu însuși!” Poate că ar trebui să ne întoarcem la noi înșine, la strada noastră primordială, la propria asprime, la propriul păr rebel. Poate ar trebui să ne întoarcem la Mecca.

7 Tip de cocaină care se fumează și care, conform studiilor, provoacă cel mai mare grad de dependență. (n.t.)

Singura mea Mecca a fost, este și va fi mereu Universitatea Howard. Am încercat să-ți explic asta de multe ori. Spui că auzi, că înțelegi, dar nu sunt sigur că forța Meccăi mele – Adevărata Mecca – poate fi tradusă pe limba ta nouă și eclectică. Nici măcar nu sunt sigur că ar trebui. Menirea mea este să-ți dăruiesc ce știu despre propriul meu drum, dar și să îți permit să mergi pe al tău. Nu mai poți să fii negru cum am fost eu negru, cum nici eu nu puteam fi negru așa cum a fost bunicul tău. Cu toate astea, îmi mențin părerea că până și pentru un băiat cosmopolit ca tine există ceva de găsit acolo: o bază chiar și în aceste timpuri moderne, un port în furtuna americană. Cu siguranță sunt influențat de nostalgie și tradiție. Bunicul tău a lucrat la Howard. Unchii Damani și Menelik și mătușile Kris și Kelly au absolvit acolo. I-am cunoscut acolo pe mama ta, pe unchiul Ben, pe mătușa Kamilah și pe mătușa Chana.

Am intrat la Howard, dar am fost format și modelat de Mecca. Aceste instituții sunt înrudite, dar nu sunt unul și același lucru. Universitatea Howard este o instituție de învățământ superior, preocupată de LSAT, magna cum laude și Phi Beta Kappa. Mecca este o mașinărie, creată pentru a capta și concentra energia neagră a tuturor popoarelor africane și pentru a o injecta direct în studenți. Mecca își extrage puterea din moștenirea Universității Howard, care în zilele legilor Jim Crow avea aproape monopol pe talentele negre. Și unde cele mai multe școli tradiționale ale negrilor erau răspândite ca niște forturi prin marea sălbăticie a vechii Confederații, Howard era în Washington, DC – Orașul de Ciocolată – și deci în proximitatea atât a puterii federale, cât și a puterii negre. Rezultatul a fost o suită de absolvenți și profesori care se întindeau peste genuri și generații: Charles Drew, Amiri Baraka, Thurgood Marshall, Ossie Davis, Doug Wilder, David Dinkins, Lucille Clifton, Toni Morrison, Kwame Touré. Istoria, locul, absolvenții s-au combinat să creeze Mecca: intersecția diasporei negre.

Am simțit această putere pentru prima dată în Curte, spațiul acela verde din centrul campusului unde studenții se adunau, și am văzut tot ceea ce știam despre sinele meu negru multiplicat în variații ce păreau nesfârșite. Erau acolo vlăstarele aristocraților nigerieni în costumele lor care momeau Q în jachete de fâș mov și bocanci Timberland cafenii. Erau acolo progeneriturile aproape albe ale predicatorilor Bisericii Metodiste Episcopale Africane care dezbăteau cu clericii Societății Ausar Auset. Erau acolo fete din California convertite la islamism, re-născute în hijab și fuste lungi. Erau acolo intriganți cu scheme Ponzi și cultiști creștini, fanatici ai Tabernaculului și genii ale matematicii. Era ca și cum ai fi ascultat o sută de variante ale piesei *Redemption Song*, fiecare cu o altă culoare și în altă gamă. Și peste toate astea era suprapusă istoria Howard. Știam că merg chiar pe urmele pașilor tuturor acelor Toni Morrison, și Zora Neale Hurston, și Sterling Brown-ilor, și Kenneth Clark de dinaintea mea. Mecca – imensitatea oamenilor negri peste spațiu-timp – putea fi experimentată într-o plimbare de 20 de minute prin campus. Am văzut această măreție în studenții care trăncăneau în fața Frederick Douglass Memorial Hall, unde Muhammad Ali le vorbise taților și mamelor lor împotriva războiului din Vietnam. I-am văzut forța epică în studenții de lângă Teatrul Ira Aldridge, unde a cântat odată Donny Hathaway, unde Donald Byrd și-a adunat congregația. Studenții ieșeau cu saxofoanele, trompetele și tobele și cântau *My Favorite Things* sau *Someday My Prince Will Come*. Unii dintre studenți stăteau pe iarbă în fața Alain Locke Hall, în roz și verde, scandând, cântând, bătând din picioare și palme, pășind. Unii urcau de la Tubman Quadrangle cu colegii de cameră să sară coarda. Unii coborau de la Drew Hall, cu șepcile ridicate și rucsacurile aruncate pe un umăr, apoi începeau încifrări superbe de beatbox și versuri. Unele fete stăteau lângă steag cu cărți de Bell Hooks și Sonia Sanchez în gențile de paie. Unii dintre băieți, cu numele lor noi

de origine Yoruba, asediau aceste fete citând din Frantz Fanon. Unii studiau rusa. Unii lucrau în laboratoare pentru oase. Unii erau panamezi. Unii erau nativi din Barbados. Și unii erau din locuri de care nu auzisem niciodată. Dar toți erau atrăgători și incredibili, chiar exotici, deși ne trăgeam din același trib.

Lumea neagră se deschidea în fața mea și puteam vedea că lumea era mai mult decât un negativ al acelor oameni care se credeau albi. „America albă” este un sindicat menit să-și protejeze puterea exclusivă de a ne domina și controla trupurile. Câteodată această putere este directă (linșajul), câteodată este insidioasă (izolarea celor din cartierele rău-famate). Dar oricum, puterea de a domina sau de a exclude stă la baza convingerii de a fi alb și, fără ea, „albii” n-ar mai avea motiv să existe. Vor exista, desigur, întotdeauna oameni cu părul drept și ochi albaștri, așa cum au existat mereu. Dar unii dintre acești oameni cu părul drept și ochi albaștri au fost „negri” și asta indică marea diferență dintre lumea lor și a noastră. Nu ne-am ales îngrădirile. Ne-au fost impuse de stăpânii de pe plantațiile din Virginia obsedați de înrobirea a cât mai multor americani cu putință. Ei sunt cei care au inventat regula *one-drop* care i-a separat pe „albi” de „negri,” chiar dacă asta a însemnat că propriii lor copii aveau să trăiască sub bici.

Rezultatul este un popor, poporul negru, care înfățișează această varietate fizică și ale cărei povești de viață oglindesc această varietate. Prin intermediul Meccăi am văzut că eram, în corpul nostru politic segregat, cosmopoliți. Diaspora neagră nu era doar lumea noastră, ci, în atât de multe feluri, lumea vestică însăși.

Acum, urmașii acelor stăpâni de pe plantațiile din Virginia nu ar putea niciodată să accepte această moștenire sau să-i recunoască puterea. Așa că acea frumusețe pe care Malcolm ne-a îndemnat să o protejăm, frumusețea neagră, nu a fost niciodată sărbătorită în filme, la televizor sau în manualele pe care

le văzusem când eram copil. Orice persoană importantă, de la Iisus la George Washington, a fost albă. Din acest motiv buniicii tăi ne-au interzis Tarzan și Călărețul Singuratic și jucăriile cu fețe albe. Se răsculau împotriva cărților de istorie care vorbeau despre negri doar ca premiere sentimentale – primul mareșal negru, primul congressman negru, primul primar negru – întotdeauna prezentați cu tonul ușor amuzat al unui „Știați că?” Istoria serioasă era Occidentul, și Occidentul era alb. Am găsit asta decantată într-un citat al romancierului Saul Bellow. Nu-mi amintesc unde sau când l-am citit, doar că eram deja la Howard. „Cine este Tolstoiul zulușilor?” spunea în zeflema Bellow. Tolstoi era „alb” și, astfel, Tolstoi „conta,” așa cum toate lucrurile care erau albe „contau”. Și această perspectivă era legată de frica ce trecea din generație în generație, cu sentimentul depozedării. Eram negri, dincolo de spectrul vizibil, dincolo de civilizație. Istoria noastră era inferioară pentru că noi eram inferiori, adică trupurile noastre erau inferioare. Și trupurile noastre inferioare nu puteau în niciun caz să fie tratate cu același respect ca cele care au construit Occidentul. Nu ar fi mai bine, atunci, ca trupurile noastre să fie civilizate, îmbunătățite și folosite într-un scop legitim și creștin?

Contrar acestei teorii, eu îl aveam pe Malcolm. Îi aveam pe mama și pe tata. Aveam lecturile fiecărui număr din *The Source* și *Vibe*. Nu le citeam doar pentru că iubeam muzica neagră – ceea ce era adevărat –, ci pentru felul în care erau scrise. Autorii Greg Tate, Chairman Mao, dream hampton – doar un pic mai mari decât mine – creau acolo un limbaj nou, unul pe care îl înțelegeam intuitiv, pentru a ne analiza arta, lumea. Acesta era, în și prin sine însuși, un argument pentru greutatea și frumusețea culturii noastre și, astfel, ale trupurilor noastre. Și acum zilnic, în curte, simțeam această greutate și vedeam această frumusețe, nu doar teoretic, ci și ca fapt demonstrabil. Și voiam cu disperare să comunic această realitate lumii, pentru că

simțeam – chiar dacă nu eram sigur – că ștergerea frumuseții negre din cultura ca ansamblu era strâns legată de distrugerea trupurilor negre.

Era nevoie de o poveste nouă, de o istorie spusă prin lentila luptei noastre. Știuseseam asta întotdeauna, văzusem nevoia unei noi istorii la Malcolm, o văzusem în cărțile tatălui meu. Era în promisiunea din spatele titlurilor grandioase: *Copiii soarelui*, *Etiopienii minunați ai străvechiului Imperiu Kushit*, *Originile africane ale civilizației*. Aici era nu doar istoria noastră, ci istoria lumii, transformată în armă pentru scopurile noastre nobile. Aici erau lucrurile primordiale ale propriului Vis – Visul unei „rase negre” – a propriilor noștri Tolstoi care trăiau adânc în trecutul nostru african, unde am creat opere, am descoperit algebra secretă, am ridicat ziduri ornamentate, piramide, coloși, poduri, drumuri și toate invențiile despre care atunci consideram că trebuie să califice moștenirea cuiva în rândurile civilizației. Ei aveau eroii lor și, undeva, și noi trebuia să îi avem pe ai noștri. Îi citisem până în acel moment pe Chancellor Williams, J.A. Rogers și John Jackson, scriitori din nucleul canonului noii noastre istorii nobile. De la ei știam că Mansa Musa din Mali a fost negru, și că Shabaka din Egipt a fost negru, și că Yaa Asantewaa din Ashanti a fost negru, și că „rasa neagră” a fost ceva ce presupuneam că a existat din timpuri imemorabile, ceva real care conta.

Când am ajuns la Howard, *Distrugerea civilizației negre* a lui Chancellor Williams era Biblia mea. Williams însuși predase la Howard. Îl citisem când aveam 16 ani și opera lui oferea o teorie măreață a jafului european multimilenar. Teoria mă ușurase de anumite întrebări deranjante – de altfel, acesta este scopul naționalismului – și mi-a oferit Tolstoiul meu. Am citit despre regina Nzinga, care a domnit în Africa centrală în secolul al XVI-lea, rezistând în fața portughezilor. Am citit despre cum a negociat cu olandezii. Când ambasadorul olandez a încercat să o umilească, neoferindu-i un scaun, Nzinga i-a arătat ce

putere are ordonând uneia dintre sfetnice să stea în patru labe pentru a-i crea un scaun uman. Acesta era genul de putere pe care o căutam și povestea regalității noastre a devenit pentru mine o armă.

Teoria mea de lucru spunea atunci că toți negrii erau regi în exil, o națiune de oameni originari desprinși de numele noastre originare și de marea noastră cultură nubiană. Cu siguranță acesta era mesajul pe care îl înțelegeam uitându-mă în curte. Fusesse oare vreodată, undeva un popor mai divers și mai frumos ca al nostru?

Aveam nevoie de mai multe cărți. La Universitatea Howard, una dintre cele mai mari colecții de carte se putea găsi în Centrul de cercetare Moorland-Spingarn, unde lucrase odinioară bunicul tău. Moorland avea arhive, ziare, colecții și practic orice carte scrisă vreodată despre sau de negri. În cea mai mare parte a timpului petrecut la Mecca, aveam un ritual simplu. Intram în sala de lectură de la Moorland și completam trei cereri pentru trei opere diferite. Mă așezam la una dintre mesele acelea lungi. Îmi scoteam stiloul și unul dintre caiete. Deschideam cărțile și citeam, în timp ce îmi umpleam caietele cu notițe, termeni noi și propoziții inventate de mine. Ajungeam dimineața și ceream, câte trei o dată, operele fiecărui scriitor de care auzisem vorbindu-se la cursuri sau în curte: Larry Neal, Eric Williams, George Padmore, Sonia Sanchez, Stanley Crouch, Harold Cruse, Manning Marable, Addison Gayle, Carolyn Rodgers, Etheridge Knight, Sterling Brown. Îmi amintesc că eram convins că secretul vieții stătea în articularea diferenței exacte dintre „estetica neagră” și „negritudine”. Cum, mai exact, a determinat Europa subdezvoltarea Africii? Trebuie să știu. Și dacă faraonii celei de-a XVII-a Dinastii ar fi trăit astăzi, ar fi locuit în Harlem? Trebuia să inhalez toate paginile.

Am început această investigație imaginându-mi istoria ca pe o narațiune unificată, fără controverse, care, odată descoperită,

ar fi confirmat pur și simplu tot ceea ce suspectasem întotdeauna. Perdeaua de fum s-ar fi ridicat. Și ticăloșii care manipulau școala și strada ar fi fost demascați. Dar erau atât de multe de știut – atât de multă geografie de acoperit – Africa, Caraibe, Americile, Statele Unite. Și toate aceste zone aveau istorii, canoane literare vaste, muncă de teren, etnografii. De unde să încep?

Problemele au început aproape imediat, nu am găsit o tradiție coerentă care mărșăluia cu același pas, ci facțiuni, și facțiuni în facțiuni. Hurston se bătea cu Hughes, Du Bois se războia cu Garvey, Harold Cruse se certa cu toată lumea. Mă simțeam pe puntea unui vas imens pe care nu îl puteam controla pentru că C.L.R. James era un val gigantic și Basil Davidson un vârtej amețitor, aruncându-mă de colo-colo. Lucruri în care credeam doar cu o săptămână înainte, idei pe care le luasem dintr-o carte, puteau fi sfărâmate de o alta. Ne păstraserăm ceva din moștenirea africană? Frazier spune că fost distrusă cu totul și că această distrugere dovedește cât de îngrozitori erau cei care ne-au capturat. Herskovitz spune că aceasta trăiește mai departe și că asta dovedește rezistența spiritului nostru african. Când am ajuns în anul 11, era normal să petrec o zi obișnuită comparând integrarea în America a lui Frederick Douglass cu evadarea în naționalism a lui Martin Delaney. Ajunsesem să caut o paradă, o trecere în revista militară a eroilor mărșăluind aliniați, și găsisem în schimb o încăierare a strămoșilor, o turmă de disidenți, care uneori mărșăluiau împreună, dar, la fel de des, mărșăluiau în direcții opuse.

Făceam pauze de la citit, mergeam la vânzătorii de pe marginea străzii și luam prânzul în curte. Mi-l imaginam pe Malcolm, în celulă, studiind cărțile, dând la schimb ochii lui umani pentru puterea de a zbura. Și eu mă simțeam legat de propria-mi ignoranță, de întrebările pe care încă nu le înțelesesem ca fiind mai mult decât mijloace, de lipsa mea de înțelegere și de

Howard însăși. Era tot o școală, până la urmă. Îmi doream să cercetez lucruri, să știu lucruri, dar nu puteam să corelez mijloacele de cunoaștere care îmi veneau natural cu așteptările profesorilor. Urmărirea cunoașterii reprezenta libertate pentru mine, dreptul de a-ți declara curiozitățile și de a le urma prin tot felul de cărți. Eram făcut pentru bibliotecă, nu pentru pentru sala de curs. Sala de curs era o închisoare a intereselor altor oameni. Biblioteca era deschisă, nesfârșită, liberă. Încet, mă descopeream pe mine însumi. Cele mai bune părți ale lui Malcolm mi-au arătat calea. Malcolm, care se schimba mereu, care evolua mereu către un adevăr care se află, finalmente, dincolo de hotarele proprii lui vieți, ale propriului său trup. Simțeam că și eu sunt în mișcare, cu aceeași direcție către posesia totală a trupului meu, dar pe altă rută pe care nu mi-o putusem imagina până atunci.

Nu cercetam singur. L-am cunoscut pe unchiul tău Ben la Mecca. Era, ca și mine, din unul dintre acele orașe unde viața de zi cu zi era atât de diferită de Vis, încât cerea o explicație. A venit și el, ca și mine, la Mecca în căutarea naturii și a originii rupturii. Împărtășeam cu el un scepticism sănătos și o credință profundă că putem, cumva, să evadăm prin citit. Femeile îl iubeau, și ce loc în care să fii iubit – pentru că se spunea, și noi sigur credeam că este adevărat, că nicăieri pe Pământ nu puteai găsi un grup mai frumos de femei decât în Curtea de la Universitatea Howard. Și cumva și asta era parte din căutare: frumusețea fizică a trupului negru era toată frumusețea noastră, istorică și culturală, încarnată. Unchiul tău Ben mi-a devenit partener de călătorie pe viață și am descoperit că este ceva special în călătoria alături de negri care știu cât de lung este drumul pentru că și ei l-au străbătut.

Puteam să ies în oraș și să găsesc alți căutători la lecturi, sesiuni de autografe și seri de poezie. Încă scriam poezie proastă. Am citit aceste poezii proaste la lecturi deschise în cafenele

locale populate în special de alți poeți care simțeau la rândul lor nesiguranța propriilor trupuri. Toți acești poeți erau mai în vârstă și mai înțelepți decât mine, mulți dintre ei erau citați și își revărsau înțelepciunea peste mine și peste opera mea. Ce voiam să spun, de fapt, prin pierderea trupului? Și dacă fiecare trup negru era prețios, unic, dacă Malcolm avea dreptate și trebuie să-ți păstrezi viața, cum puteam să privesc aceste vieți prețioase ca pe o simplă masă colectivă, ca pe un reziduu amorf al jafului? Cum puteam să privilegiez spectrul energiei negre în fața fiecărei raze de soare? Acestea erau comentarii despre cum să scriu și, deci, comentarii despre cum să gândesc. Visul prosperă prin generalizare, prin limitarea numărului de posibile întrebări, prin privilegierea răspunsurilor facile. Visul este dușmanul întregii arte, al gândirii curajoase și al scrierii oneste. Și a devenit evident că acest lucru nu era valabil doar pentru visele născocite de americani pentru a se justifica, ci și pentru cele pe care le-am inventat să le înlocuiască. Crezusem că trebuie să oglindesc lumea de afară, să calchiez revendicările albe asupra civilizației. Începeam să pun sub semnul întrebării logica revendicării în sine. Îmi uitasem propriile interogări la care mă îndemnase mama sau, mai degrabă, nu prindeam încă înțelesul lor profund, etern. De aceea începeam să învăț să fiu prudent în fața propriei mele umanități, a propriei mele suferințe și furii – nu realizasem încă faptul că bocancul de pe gâtul tău te-ar putea amăgi și înnobila totodată.

Arta pe care începeam să o iubesc trăia în acest vid, în ceea ce nu se poate cunoaște încă, în durere, în dubiu. Poeții mai bătrâni mi-au arătat artiști care își trăgeau energia din vid – Bubber Miley, Otis Redding, Sam and Dave, C. K. Williams, Carolyn Forché. Poeții mai în vârstă erau Ethelbert Miller, Kenneth Carroll, Brian Gilmore. E important să îți spun numele lor, ca să înțelegi că n-am realizat niciodată nimic de unul singur. Îmi amintesc că stăteam cu Joel Dias-Porter, care nu făcuse la

Howard, dar pe care l-am găsit la Mecca, trecând în revistă fiecare vers din *Middle Passage* a lui Hayden. Și eram uluit de cât de multe reușea să spună Hayden fără să spună, aparent, absolut nimic: putea să arate bucuria sau agonia fără să scrie aceste cuvinte, care se formau ca imagini și nu ca sloganuri. Hayden și-i imagina pe cei înrobiți, în timpul comerțului cu sclavi, din perspectiva stăpânilor – pentru mine, o călătorie mentală în sine; de ce ar fi avut stăpânul dreptul să vorbească? Dar poemele lui Hayden nu vorbeau, ci invocau:

Nu poți înfrunta acea ură
sau înlănțui frica ce bântuie străjerii

Eu nu fusesem pe nicio navă cu sclavi. Sau poate că am fost, pentru că atât de mult din ce simțisem în Baltimore, ură tăioasă, dorință nemuritoare și voință eternă, vedeam în opera lui Hayden. Și asta auzisem la Malcolm, dar niciodată așa: tăcută, pură și neornamentată. Învățam meșteșugul poeziei, care era de fapt o versiune intensă a ceea ce mă învățase mama în urmă cu atâția ani: meșteșugul scrisului ca artă a gândirii. Poezia își propune o economie a adevărului – cuvintele laxе și inutile trebuie înlăturate, și am realizat că aceste cuvinte laxе și inutile nu erau altceva decât gânduri laxе și inutile. Poezia nu era doar transcrierea unor noțiuni – scrierile frumoase arareori sunt asta. Voiam să învăț să scriu, ceea ce însemna, până la urmă, așa cum mă învățase mama, o confruntare cu propria-mi inocență, cu propriile raționalizări. Poezia însemna procesarea gândurilor mele până când zgura justificărilor se scutura și îmi rămâneau doar adevărurile reci de oțel ale vieții.

Am auzit aceste adevăruri în lucrările altor poeți din oraș. Erau făcute din lucruri mici și reale: unchi și mătuși, țigara de după sex, fete pe trepte care beau din borcane. Aceste adevăruri purtau trupul negru dincolo de sloganuri și îi dădeau

culoare și textură și, astfel, reflectau gama de culori pe care le văzusem în curte mai clar decât vorbele mele pline de aliterații despre arme sau revoluții sau imnurile închinare dinastiilor pierdute ale Antichității africane. După aceste lecturi publice, urmam poezii pe strada U sau în vreo cafenea discutând despre orice: cărți, politică, box. Și disputele lor întăreau tradiția discordantă pe care o găsisem la Moorland, și am început să văd discordia, disputa, haosul, poate chiar frica, ca pe un fel de putere. Învățam să trăiesc în agitația pe care o simțeam în Moorland-Spingarn, în haosul din mintea mea. Disconfortul care rodea, haosul, vertijul intelectual nu constituiau un semnal de alarmă. Erau un far călăuzitor.

Începusem să îmi dau seama că scopul educației mele era o formă de disconfort, era procesul care nu mă va răsplăti cu propriul meu Vis special, ci va sparge toate visele, toate miturile confortabile despre Africa, despre America, sau despre orice alt loc și mă va lăsa doar cu umanitatea în toată cruzimea ei. Și existau atâtea lucruri crude acolo, chiar și printre noi. Trebuie să înțelegi asta.

Atunci știam, de exemplu, că la marginea orașului Washington, DC există o mare enclavă a negrilor care păreau, ca oricine altcineva, că dobândiseră controlul asupra propriilor trupuri. Această enclavă era comitatul Prince George – „PG County” după spusele localnicilor – și era, în ochii mei, foarte bogat. Rezidenții aveau aceleași case, cu aceleași curți, cu aceleași băi, pe care le văzusem în reportajele TV. Erau negri care își alegeau propriii politicieni, dar acești politicieni, după cum am aflat, supravegheau o poliție la fel de brutală ca oricare alta din America. Auzisem povești despre poliția din PG County de la aceiași poeți care îmi deschiseseră lumea. Acești poeți mă asigurau că polițiștii din PG County nu erau polițiști, ci corsari, gangsteri, asasini, tâlhari care operau sub culoarea legii. Mi-au zis asta pentru că voiau să-mi protejeze trupul. Dar mai

era o lecție de învățat aici: să fii negru și frumos nu era lucru de fală. A fi negru nu ne imunizase în fața logicii istoriei sau a atracției Visului; Scriitorul, și asta deveneam și eu, trebuie să fie precaut cu fiecare Vis și fiecare națiune, chiar și a sa. Poate cu propria națiune mai mult decât cu oricare alta, tocmai pentru că este a lui.

Începusem să am sentimentul că era nevoie de ceva mai mult decât o vitrină națională de trofee pentru a fi liber, și pentru asta trebuie să mulțumesc secției de istorie de la Universitatea Howard. Profesorii mei de istorie nu se gândiseră să îmi spună că această căutare a mitului era sortită eșecului, că poveștile pe care voiam să mi le spun nu aveau corespondent în adevăr. În schimb, simțeau că este de datoria lor să îmi deschidă ochii despre istoria mea pe care o foloseam ca armă. Văzuseră atât de mulți apostoli ai lui Malcolm înaintea mea și erau pregătiți. Metoda lor era dură și directă. Transmite cu adevărat pielea neagră nobilitate? Întotdeauna? Da. Dar negrii care înrobiseră la rândul lor milenii la rând și vânduseră sclavi peste Sahara și apoi peste mări? Victime ale unui truc. Nu cumva erau aceiași regi negri care au dat naștere întregii civilizații? Erau deci în același timp stăpâni ai galaxiei și marionete credule? Și ce voiam să spun prin „negru”? Știți voi, negru. Cred că asta era o categorie veșnică ce se întindea în timpuri străvechi? Da? Puteam presupune că, deoarece culoarea era importantă pentru mine, fusese mereu importantă?

Îmi amintesc un curs introductiv despre Africa Centrală. Profesoara Linda Heywood, care era micuță și purta ochelari, vorbea cu o cadență înaltă de Trinidad pe care o folosea ca pe un ciocan împotriva studenților ca mine care confundau propaganda cu studiul. Nu era nimic romantic la Africa ei sau, mai degrabă, nu era nimic romantic în sensul pe care îl înțelegeam eu. Și a dus-o până la moștenirea Reginei Nzinga – Tolstoiul meu – chiar acea Nzinga a cărei viață îmi doream să o pot pune

în vitrina mea cu trofee. Dar atunci când a spus povestea în care Nzinga purta negocieri pe spatele femeii, a spus-o fără nicio poleială fantastică și m-a lovit ca un pumn în stomac: dintre oamenii din acea încăpere, cu atâtea secole în urmă, trupul meu ușor de distrus, mereu în primejdie pe stradă, fricos la școală, nu era mai apropiat de al reginei, ci de al sfetnicei ei, care se transformase în scaun astfel încât regina, moștenitoarea a tot ceea ce văzuse ea, să se așeze.

Am urmat un curs despre Europa de după 1800. Am văzut negri, redați prin ochi „albi”, altfel decât oricare alții pe care îi văzusem până atunci – negrii păreau regali și umani. Îmi amintesc fața moale a lui Alessandro de Medici, portul regal al magilor negri ai lui Bosch. Aceste imagini, turnate în secolele XVI și XVII, contrastau cu cele create după sclavagism, caricaturile Sambo pe care le știusem întotdeauna. Care era diferența? În cursul introductiv despre America, văzusem portrete ale irlandezilor schițate în același mod hulpav, desfrânat și animalic. Poate că au existat și alte trupuri batjocorite, terorizate și nesigure. Poate că și irlandezii și-au pierdut la un moment dat trupurile. Poate a fi numit „negru” nu avea nicio legătură cu asta; poate denunțarea de „negru” era doar un nume pentru a fi pe ultima treaptă, un om transformat în obiect, un obiect transformat în paria.

Această multitudine de concluzii era o povară. Le găseam dureroase fizic și epuizante. Este adevărat, ajunsese să-mi placă amețeala, vertijul care trebuie să însoțească orice odisee. Dar în acele momente timpurii, contradicțiile neîncetate îmi dădeau o stare de mâhnire. Nu exista nimic sfânt sau special la pielea mea; eram negru din cauza istoriei și a moștenirii. Nu era nimic nobil în cădere, în a fi legat, în traiul sub opresiune. Și nu era niciun înțeles inerent în sângele negru. Sângele negru nu era negru; nici măcar pielea neagră nu era neagră. Și acum mă uitam în urmă la nevoia mea pentru o vitrină cu trofee, la

dorința mea de a trăi după standardele lui Saul Bellow, și simțeam că această nevoie nu era o evadare, ci, din nou, teamă – teama că „ei”, presupușii autori și moștenitori ai universului, aveau dreptate. Și această frică era atât de adâncă, încât le acceptam standardele de civilizație și umanitate.

Dar nu toți făceam asta. Trebuie că în aceste vremuri am descoperit un eseu al lui Ralph Wiley în care îi răspundea poantei lui Bellow. „Tolstoi este Tolstoiul zulușilor”, scria Wiley. „Doar dacă ai vreun profit din a delimita proprietățile universale ale umanității în posesia exclusiv tribală.” Și asta era. Acceptasem premisa lui Bellow. De fapt, Bellow nu era mai apropiat de Tolstoi decât eram eu de Nzinga. Și dacă eram, eram prin propria alegere, nu datorită unui destin scris în ADN. Marea mea eroare nu era că acceptasem visul altcuiva, ci că acceptasem realitatea viselor, nevoia de evadare și invenția plămădirii raselor.

Și cu toate astea, tot ceea ce știam era că eram ceva, că eram un trib – pe de-o parte inventat, pe de alta nu mai puțin real. Realitatea era acolo în curte, în prima zi călduroasă a primăverii când părea că fiecare sector, cartier, afiliere, comitat și colț al diasporei extinse trimiseseră un delegat la marea petrecere a lumii. Îmi amintesc acele zile ca pe un cântec de la OutKast, plin de dorință și bucurie. Un chelios cu ochelari de soare și maiou stă vizavi de Blackburn, centrul studentesc, cu un șarpe boa lung pe umerii musculoși. O femeie, în haine prespălate cu *dread*-urile date pe spate, îl privește cu coada ochiului, râzând. Stau în fața bibliotecii dezbătând noua majoritate republicană din Congres sau poziția Wu Tang Clan în canon. Un tip într-un tricou TribeVibe se apropie, își dă cu părerea și vorbim despre bacanalele sezonului – Freaknik, Daytona, Virginia Beach – și ne întrebăm dacă acesta este anul în care chiar facem călătoria. Nu este. Pentru că avem tot ce ne trebuie în Curte. Suntem năuciți aici pentru că încă ne amintim orașele fierbinți în care ne-am născut, în care primele zile ale primăverii erau infuzate

cu frică. Și acum, aici la Mecca, suntem fără frică, suntem spectrul negru la paradă.

Acestea erau primele mele zile ca adult, în care locuiam singur, îmi găteam, plecam și veneam cum aveam chef, aveam propria mea cameră, șansa de a mă întoarce, poate, cu una dintre acele femei frumoase care erau acum peste tot în jur. În anul 11 la Howard, m-am îndrăgostit lulea de o fată drăguță din California care obișnuia să plutească prin campus într-o fustă lungă, cu un turban pe cap. Îmi amintesc ochii ei mari și căprui, buzele ei pline și vocea calmă. O vedeam prin Curte în acele zile de primăvară, o strigam și apoi îmi întindeam mâinile ca la un touchdown – dar mai larg – formând un „W” de la „What up?” Așa se făcea atunci. Tatăl ei era din Bangalore, pe unde era asta? Și care erau legile acolo? Nu înțelegeam importanța propriilor întrebări. Ce îmi amintesc este propria ignoranță. Îmi amintesc cum mă uitam la ea când mânca cu mâinile și cum mă simțeam profund necivilizat când mâncam cu furculița. Îmi amintesc că mă întrebam de ce purta așa multe eșarfe. Îmi amintesc că s-a dus în India în vacanța de primăvară și s-a întors cu un bindi pe frunte și fotografii cu verișorii ei indieni zâmbitori. I-am spus: „Negroteio, ești neagră” pentru că numai asta știam atunci. Dar frumusețea și liniștea ei m-au dezechilibrat. M-a sărutat în micul meu apartament și pământul s-a deschis, m-a înghițit și m-a îngropat chiar în acel moment. Oare câte poezii groaznice am scris gândindu-mă la ea? Știu acum ce a însemnat pentru mine: prima întrezărire a unui pod peste breșă, a unei găuri de vierme, a unui portal galactic dincolo de această planetă încătușată și oarbă. Văzuse alte lumi și își avea originea în alte lumi, în mod spectaculos, în recipientul trupului ei negru.

M-am îndrăgostit din nou, la scurt timp și la fel de intens, de o altă fată, înaltă, cu *dread*-uri lungi. Fusese crescută de o mamă

evreică într-un oraș mic și aproape alb din Pennsylvania și acum, la Howard, oscila între femei și bărbați, afirmând asta nu numai cu mândrie, ci ca și cum ar fi fost normal, ca și cum ea ar fi fost normală. Știu că asta nu înseamnă nimic pentru tine, dar eu veneam dintr-un loc – America – unde cruzimea îndreptată către cei care iubeau așa cum le dictau cele mai profunde instincte era legea. Eram uluit. Asta era ceva ce făceau negrii? Da. Și făceau mult mai multe. Fata cu dread-uri lungi locuia cu un bărbat, profesor la Howard, care era căsătorit cu o femeie albă. Profesorul se culca cu bărbați. Soția lui se culca cu femei. Și amândoi se culcau unul cu altul. Aveau un băiețel care acum probabil este la facultate. „Poponar” era un cuvânt pe care îl folosisem toată viață. Și-acum iată-i: Cabala, Sabatul, Ceilalți, Monștrii, Marginalii, Poponarii, Lesbiennele, în toate veșmintele lor umane. Eu sunt negru și am fost jefuit și mi-am pierdut trupul. Dar poate că și eu eram capabil de jaf, poate că și eu aș fi luat trupul altcuiva pentru a mă legitima într-o comunitate. Poate că deja o făcusem. Ura conferă identitate, Negroteiul, poponarul, curva iluminează granița, iluminează ceea ce nu suntem la suprafață, iluminează Visul de a fi alb, de a fi Om. Dăm nume străinilor pe care îi urâm și, astfel, ne confirmăm locul în Trib. Dar tribul meu se descompunea și se recompunea în jurul meu. Îi vedeam des pe oamenii aceștia, pentru că erau înrudiți cu cineva iubit. Momentele lor obișnuite – răspunsul la ușă, gătitul în bucătărie, dansul pe Adina Howard – mă atacau și îmi extindeam noțiunile despre spectrul uman. Stăteam în sufrageria acelei case, observându-le glumele intime, o parte din mine judecându-i, cealaltă, uluită de schimbări.

M-a învățat să iubesc în feluri noi. În casa în care am crescut, buncii tăi stăpâneau cu nuiua înfricoșătoare. Am încercat să mă raportez la tine altfel, o idee născută din toate celelalte forme de dragoste pe care le-am văzut la Mecca. Așa a început: m-am trezit într-o dimineață cu o ușoară durere de cap. Cu

fiecare oră ce trecea, durerea se amplifică. Mergeam către serviciu și-am văzut o fată care mergea la cursuri. Arătam groaznic și mi-a dat niște Advil și a mers mai departe. Până după-amiază abia mă mai țineam pe picioare. Mi-am sunat supervisorul. Când a ajuns, m-am întins pe podeaua depozitului pentru că nu știam ce altceva să fac. Mi-era frică. Nu înțelegeam ce se întâmplă. Nu știam pe cine să sun. Stăteam acolo fierbând, pe jumătate treaz, sperând să îmi revin. Supervisorul a ciocănit la ușă. Venise cineva să mă vadă. Era ea. Fata cu *dread-uri* lungi m-a ajutat să ies. A oprit un taxi. Pe drum am deschis ușa mașinii și am vomitat pe stradă din mers. Dar îmi amintesc că m-a ținut să nu cad și apoi că m-a strâns în brațe când am terminat. M-a dus la acea casă a oamenilor, care era plină cu toate felurile de iubire, m-a băgat în pat, a pus CD-ul cu Exodus și l-a dat încet, ca o șoaptă. A lăsat o găleată lângă pat. A lăsat o cană mare cu apă. Trebuia să mergă la cursuri. Am dormit. Când s-a întors, îmi revenisem. Am mâncat împreună. Fata cu *dread-uri* lungi care se culca cu cine își dorea, aceasta fiind propria ei declarație de control asupra trupului, era acolo. Am crescut într-o casă împărțită între dragoste și frică. Nu era loc de blândețe. Dar această fată cu *dread-uri* lungi mi-a arătat altceva: că dragostea putea fi blândă și înțelegătoare; că, blândă sau dură, dragostea era un act eroic.

Și nu mai puteam prevedea unde îmi voi găsi eroii. Câteodată mergeam cu prietenii pe strada U și stăteam prin cluburi. Erau vremurile lui Bad Boy și Biggie, ale lui One More Chance și ale lui Hypnotize. Nu dansam aproape niciodată, oricât mi-aș fi dorit. Eram schilodit de o frică din copilărie de propriul meu trup. Dar mă uitam cum se mișcau negrii, cum în aceste cluburi dansau ca și cum trupurile lor puteau face orice. Și trupurile lor păreau libere ca vocea lui Malcolm. Afară, negrii nu controlau nimic, cu atât mai puțin soarta trupurilor lor, care puteau fi confiscate de polițiști, care puteau fi șterse de arme, care erau atât de

risipitoare, care puteau fi violate, bătute, întemnițate. Dar în cluburi, sub influența ofertelor 2 la 1 la Cuba libre, sub vraja luminilor difuze, înrobiți de muzica hip-hop, îi simțeam având control total asupra fiecărui pas, fiecărui gest, fiecărei piruete.

Tot ce voiam atunci era să scriu așa cum acei negri dansau, controlat, puternic, bucuros, cald. Mergeam la cursuri când și când la Howard. Simțeam că e timpul să plec, să mă declar absolvent al Meccăi, dacă nu al Universității. Publicam cronici muzicale, articole și eseuri în ziarul alternativ local, și asta însemna că intram în contact cu și mai mulți oameni. Aveam editori – mai mulți profesori – și aceștia erau primii albi pe care îi cunoscusem vreodată la nivel personal. Îmi sfidau presupunerile: nu le era frică nici pentru mine, nici de mine. În schimb, vedeau în curiozitatea și în blândețea mea dezordonate ceva ce trebuia prețuit și valorificat. Și mi-au dat arta jurnalismului, o tehnologie puternică pentru cei care caută. Scriam reportaje locale despre DC și am descoperit că oamenii îmi spuneau lucruri, că aceeași blândețe care mă făcuse o țintă acum determina oamenii să îmi înncredințeze poveștile lor. Asta era incredibil. Abia ieșisem din ceața copilăriei, unde întrebările pur și simplu mureau în capul meu. Acum puteam suna și întreba oameni de ce se închisese un magazin popular, de ce un show fusese anulat, de ce erau așa multe biserici și așa puține supermarketuri. Jurnalismul mi-a oferit o nouă formă de explorare, o altă modalitate de a dezvălui legile ce îmi leagă trupul. Lucrurile începeau să capete contur, chiar dacă nu puteam vedea încă în ce constau.

La Moorland puteam explora istoriile și tradițiile. În Curte, puteam vedea aceste tradiții la lucru. Și, în jurnalism, puteam întreba direct oamenii despre ambele – sau despre orice curiozitate aș fi avut. Atât de mult din viață era definit de ceea ce nu cunoșteam. De ce trăiam într-o lume în care adolescenții scoteau arma în parcare de la 7-Eleven? De ce era normal ca

tata, ca toți părinții pe care îi știam, să-și scoată cureaua? Și de ce viața era atât de diferită acolo, în acea lume aflată dincolo de centura de asteroizi? Ce aveau oamenii ale căror imagini erau proiectate pe ecranul televizorului din sufrageria mea și eu, nu?

Fata cu *dread*-uri lungi care m-a schimbat, pe care îmi doream atât de tare s-o iubesc, iubea un băiat la care mă gândesc în fiecare zi și la care mă aștept să mă gândesc zilnic pentru tot restul vieții mele. Câteodată mă gândesc că a fost o născocire și în anumite feluri a fost, pentru că, atunci când cei tineri sunt uciși, sunt iluminați de tot ce ar fi fost posibil, de tot ce-a fost furat. Dar știu că îl iubeam pe acest băiat, Prince Jones, adică zâmbeam de câte ori îl vedeam, pentru că simțeam căldura de câte ori eram în preajma lui și eram ușor trist de câte ori venea vremea să ne luăm la revedere și unul dintre noi să plece. Cel mai important lucru la Prince Jones este că avea toate trăsăturile prenumelui său. Era frumos. Era înalt și ciocolatiu, cu o constituție suplă, dar puternic ca un jucător de fotbal american. Era fiul unei doctorițe cunoscute. Revenise la credință, o stare pe care nu o împărtășeam, dar pe care o respectam. Era un om bun. Emană generozitate, și părea că are o relaxare față de oricine și orice. Asta nu poate fi adevărat niciodată, dar sunt oameni care reușesc să creeze cu ușurință o iluzie, și Prince era unul dintre ei. Pot spune doar ce am văzut, ce am simțit. Sunt oameni pe care nu îi cunoaștem pe deplin și, cu toate astea, trăiesc într-un loc cald din noi și, atunci când ne sunt tâlhăriți, când își pierd trupurile și energia neagră se dispersează, locul acela devine o rană.

M-am îndrăgostit la Mecca o ultimă oară, mi-am pierdut echilibrul și toată confuzia copilăriei sub vraja unei fete din Chicago. Era mama ta. Ne văd stând cu un grup de prieteni la ea în sufragerie. Stăteam cu un joint într-o mână și o bere în cealaltă. Am inhalat, am pasat-o acestei fete din Chicago și, când i-am atins

degetele lungi și fine, m-am cutremurat. A dus țigara la buzele de culoarea prunei, a tras, a suflat fumul, apoi l-a tras înapoi. Cu o săptămână în urmă o sărutasem și acum, privind acest spectacol de fum și flăcări (și simțindu-i deja efectele), eram pierdut și alergam și mă întrebam cum ar fi să o îmbrățișez, să mă sufle printre buze, să mă întorc la ea și s-o las extaziată.

Nu-și cunoscuse niciodată tatăl, ca majoritatea celor pe care îi cunoșteam. Simțeam atunci că acești bărbați – acești „tați” – erau cei mai mari lași. Dar credeam și că galaxia joacă cu zaruri măsluite, care asigură existența unui număr mare de lași în rândurile noastre. Și fata din Chicago înțelegea asta, și înțelegea ceva în plus – că nu ne sunt furate trupurile în aceeași măsură, că trupurile femeilor sunt expuse devalizării în moduri pe care nu le-aș putea cunoaște cu adevărat niciodată. Și era genul de negresă căreia i se spusese când era copil că e mai bine să fie deșteaptă, pentru că frumusețea nu o va salva, și când devenise femeie că era chiar drăguță pentru o fată cu pielea închisă la culoare. Și, astfel, există în ea o cunoaștere a nedreptăților cosmice, aceeași cunoaștere pe care o întrezărisem cu mulți ani în urmă privindu-l pe tata cum își duce mâna la curea, privind reportajele din suburbii în sufragerie, văzând baieți cu părul de aur cu camioanele lor de jucărie și cartonașele cu fotbaliști, și abia percepând marea barieră dintre mine și lume.

Nimic între noi nu a fost vreodată plănuit, nici măcar tu. Aveam 24 de ani când te-ai născut, vârsta normală pentru cei mai mulți dintre americani, dar în interiorul clasei sociale în care ne-am regăsit curând, eram clasificați ca părinți adolescenți. Cu o umbră de teamă, eram întrebați foarte des dacă plănuiam să ne căsătorim. Căsătoria ne era prezentată ca un scut împotriva altor femei, a altor bărbați sau monotoniei corozive a șosetelor murdare și a spălatului vaselor. Dar mama ta și cu mine cunoșteam prea mulți oameni care se căsătoriseră și se abandonaseră unul pe celălalt pentru lucruri mai mărunte.

Adevărul nostru este că tu ai fost întotdeauna verigheta noastră. Te creasem din noi înșine, și tu n-ai avut nicun cuvânt de spus. Chiar și doar din acest motiv, meritați toată protecția pe care ți-o puteam oferi. Toate celelalte lucruri erau subordonate acestui fapt. Dacă asta sună ca o povară, nu ar trebui. Adevărul este că îți datorez tot ce am. Înainte să te am, aveam întrebările mele, dar nimic dincolo de siguranța proprie, și asta nu însemna nimic, pentru că eram tânăr și nu-mi erau clare încă propriile vulnerabilități omenеști. Dar am fost ținut și domesticit de simplul lucru că dacă ar fi să mă prăbușesc, nu m-aș prăbuși doar eu.

Asta îmi spuneam mie însumi, cel puțin. Îmi dădea un confort faptul că soarta trupului meu și a trupurilor familiei mele era în mâinile mele. „Trebuie să fii bărbat”, le spunem fiilor noștri. „Oricine poate face un copil, dar e nevoie să fii bărbat pentru a fi tată.” Asta mi s-a spus toată viața. Era limbajul supraviețuirii, un mit care ne ajută să ne descurcăm în fața sacrificiului uman pe care trebuie să-l facem, indiferent de bărbăția noastră. De parcă mâinile noastre nu ne-au aparținut niciodată. De parcă jefuirea energiei negre n-ar fi în inima galaxiei noastre. Și jaful era acolo, dacă eram dispus să îl văd.

Într-o vară, am călătorit la Chicago, să o văd pe mama ta. Am mers pe autostrada Dan Ryan cu niște prieteni și am văzut pentru prima oară Coridorul State Street – o porțiune de 6 kilometri și jumătate de locuințe sociale delapidate. Erau astfel de proiecte peste tot în Baltimore, dar nimic atât de mare ca acesta. Aceste locuințe mi s-au părut un dezastru moral, nu doar pentru cei care trăiau acolo, ci și pentru întreaga regiune, metropolă de navetiști care treceau pe acolo în fiecare zi și care, cu un consimțământ tacit, tolerau așa ceva. Dar era mult mai mult în acel cartier decât eram, chiar și cu toată curiozitatea mea, pregătit să văd.

Bunica ta din partea mamei ne-a vizitat o dată înainte să te naști. Trebuie că a fost îngrozită. Locuiam în Delaware. Aproape că nu aveam mobilă. Plecasem de la Howard fără diplomă și trăiam din salariul modest al unui jurnalist *freelance*. În ultima zi a vizitei ei, am condus-o la aeroport. Mama ta era singurul ei copil, cum și tu ești singurul meu copil. Și, văzându-te cum crești, știu că nimic nu ar fi putut să fie mai prețios pentru ea. Mi-a zis: „Să ai grijă de fata mea”. Când a coborât din mașină, lumea mea se schimbase. Am simțit că am trecut un fel de prag, din foaierul vieții mele către sufragerie. Tot ce ținea de trecut părea să fie o altă viață. Exista ceva înainte de tine și ceva după și, în acest după, tu erai Dumnezeu pe care nu l-am avut niciodată. M-am supus nevoilor tale și știam că trebuie să supraviețuiesc pentru ceva mai mult decât simpla supraviețuire. Trebuie să supraviețuiesc pentru tine.

Te-ai născut în acel august. M-am gândit la spectrul vast de la Mecca – negri din Belize, negri cu mame evreice, negri cu tați din Bangalore, negri din Toronto și Kingston, negri care vorbeau rusă, care vorbeau spaniolă, care ascultau Mongo Santamaria, care înțelegeau matematica și care stăteau în laboratoare de oase, descoperind misterele sclavilor. Existau acolo mai multe decât sperasem vreodată, și îmi doream să le ai. Voiam să știi că lumea în întregime ei nu va putea fi niciodată cunoscută doar prin școală, sau doar prin stradă, sau prin vitrina cu trofee. Îmi doream să revendici întreaga lume, așa cum este. Voiam ca fraza „Tolstoi e Tolstoi al zulușilor” să îți fie evidentă imediat. Cu toate astea, și în această dorință cosmopolită simțeam puterea veche a strămoșilor, pentru că descoperisem cunoașterea la Mecca construită de strămoșii mei, și am fost atras la Mecca de lupta strămoșilor mei.

Lupta este în numele tău, Samori – ai primit numele lui Samori Touré, care s-a luptat împotriva coloniștilor francezi pentru dreptul la propriul trup negru. A murit în captivitate, dar

câștigurile acelei lupte și ale altora asemenea sunt ale noastre, chiar dacă obiectul luptei noastre, cum se întâmplă adesea, ne scapă. Am învățat asta trăind printre oameni pe care nu i-aș fi ales niciodată, pentru că privilegiile de a fi negru nu sunt întotdeauna evidente *per se*. Suntem, cum a scris odată Derrick Bell, „chipurile de la fundul fântânii”. Dar există cu adevărat înțelepciune în asta, și acea înțelepciune este răspunzătoare pentru multe dintre lucrurile bune din viața mea. Și viața mea de aici este răspunzătoare pentru existența ta.

Există înțelepciune și pe acele străzi. Mă gândesc acum la vechea regulă care spune că, dacă un băiat merge în cartierul riscant al altcuiva, prietenii lui trebuie să îl însoțească, și trebuie să își ia cu toții bătaia, împreună. Știu acum că în acest edict stă cheia întregii vieți. Niciunui dintre noi nu i s-a promis că va termina bătaia în picioare, cu pumnii ridicați spre cer. Nu puteam controla numărul, puterea sau armele dușmanilor noștri. Câteodată, pur și simplu aveai ghinion. Da, indiferent dacă luptam sau fugeam, o făceam împreună, pentru că asta era singura parte pe care o controlam. Ce trebuia să nu facem niciodată era să ne cedăm de bunăvoie trupurile sau pe cele ale prietenilor noștri. Aceasta era înțelepciunea: știam că nu noi am stabilit regulile străzii, dar, în ciuda acestui fapt, puteam – și trebuia – să ne găsim propriul drum. Și acesta este înțelesul mai adânc al numelui tău: că lupta în sine are un sens.

Acea înțelepciune nu este specifică alor noștri, cred că are un sens special pentru aceia dintre noi care s-au născut din violuri în masă, ai căror strămoși au fost luați și împărțiți în politici și mărfuri. Te-am crescut să respecti fiecare ființă umană ca fiind singulară, și trebuie să extinzi acest respect și în trecut. Sclavia nu este o masă de carne indescritibilă. Este o sclavă specifică, a cărei minte este la fel de activă ca a ta, al cărei spectru de sentimente este la fel de vast ca al tău; care preferă felul în care lumina cade într-un anumit loc în pădure, căreia

îi place pescuitul unde apa se învolutează întrând în rău, care își iubește mama în felul său propriu și complicat, crede că sora ei vorbește prea tare, are un văr preferat, un anotimp preferat, care excelează la croitorie, care știe, în sinea ei, că e la fel de inteligentă și capabilă ca oricine altcineva. „Sclavia” însemna aceeași femeie născută într-o lume care își proclamă dragostea pentru libertate și scrie această dragoste în textele ei esențiale, o lume în care aceiași profesori o țin în sclavie, îi țin în sclavie mama, tatăl, fiica, și atunci când această femeie se uită la generațiile dinainte tot ceea ce vede sunt oameni înrobiți. Ea poate spera la mai mult. Își poate imagina un viitor pentru nepoții ei. Dar, când moare, lumea – singura pe care ar putea-o vrea – odată cunoaște – se termină. Pentru această femeie, sclavia nu este o parabolă. Este o damnare. Este noaptea fără sfârșit. Și noaptea aceea ține aproape toată istoria noastră. Nu uita niciodată că am fost în sclavie în această țară mai mult timp decât am fost liberi. Nu uita niciodată că vreme de 250 de ani negrii s-au născut în lanțuri – generații întregi urmate de și mai multe generații care nu au cunoscut altceva decât lanțurile.

Trebuie să te lupți pentru a-ți aminti cu adevărat acest trecut în toate nuanțele, greșelile și umanitatea lui. Trebuie să rezști impulsului frecvent al poveștii alinătoare a legii divine, către basme care implică o dreptate de neoprit. Sclavii nu au fost pietre din drumul tău, și viețile lor nu au fost capitole în istoria ta izbăvitoare. Au fost oameni transformați în combustibil pentru mașinăria americană. Sclavia nu a fost predestinată să se termine, și este greșit să spunem că situația noastră actuală – oricât de mult îmbunătățită – este o răsplată pentru viețile oamenilor care nu au cerut niciodată gloria postumă, de neatinș, a morții pentru propriii copii. Triumfurile noastre nu pot compensa niciodată asta. Poate că triumfurile noastre nu contează. Poate lupta este tot ceea ce avem, pentru că zeul istoriei este ateu, și nimic din lumea sa nu e prestabilit. Așa că trebuie

să te trezești în fiecare dimineață știind că orice promisiune se poate încălca, cel mai mult chiar promisiunea de a te trezi. Asta nu înseamnă disperare. Acestea sunt preferințele universului însuși: verbe mai presus de substantive, acțiuni mai presus de stări, luptă mai presus de speranță.

Nașterea unei lumi mai bune nu ține esențialmente de tine, deși știu că, în fiecare zi, există bărbați și femei în toată firea care îți spun asta. Lumea are nevoie de salvare chiar din pricina acțiunilor acestor bărbați și femei. Nu sunt un cinic. Te iubesc, și iubesc lumea, și o iubesc și mai mult cu fiecare părticică pe care o descopăr. Dar ești un băiat negru și trebuie să fii responsabil pentru trupul tău într-un fel în care ceilalți băieți nu îl pot înțelege. Într-adevăr, trebuie să fii responsabil pentru cele mai rele acțiuni ale celorlalte trupuri negre, care, cumva, îți vor fi arondate ție întotdeauna. Și trebuie să fii responsabil pentru trupurile celor puternici – polițistul care te lovește cu bastonul își va găsi repede justificarea în mișcările tale tainice. Și asta nu este reductibil doar la tine – femeile din jurul tău trebuie să fie responsabile pentru trupurile lor într-un fel pe care nu îl vei înțelege niciodată. Trebuie să te împaci cu haosul, dar nu poți minți. Nu poți uita cât au luat de la noi și cum ne-au transformat trupurile în zahăr, tutun, bumbac și aur.

2

Lumea noastră este plină de sunet
Lumea noastră e mai frumoasă ca a oricui, deși suferim și ne
omorâm între noi
și câteodată nu izbutim să mergem pe aer

Suntem oameni frumoși cu imaginații africane
pline de măști și dansuri și imnuri care se umflă

cu ochi africani, și nasuri și brațe, deși ne întindem în lanțuri
gri într-un loc plin de ierni, când ce ne dorim e soare.

Cu puțin timp înainte să te naști, am fost tras pe dreapta de poliția din PG County, aceeași poliție despre care mă avertizaseră toți poeții din DC. S-au apropiat de mine pe ambele laturi ale mașinii, luminând cu lanternele prin ferestre. Mi-au luat actele și s-au întors la mașina de poliție. Am stat acolo terorizat. Până la acel moment, adăugasem la avertismentele profesorilor mei ceea ce învățasem despre PG County din reportaje și ziare. Așa că știam că polițiștii din PG County îl uciseseră pe Elmer Clay Newman, după care pretinseseră că se izbise cu capul de zidul unei celule. Și știam că îl împușcaseră pe Gary Hopkins, spunând apoi că se întinsese după arma unui agent. Și știam că îl bătuseră pe Freddie McCollum, lăsându-l pe jumătate orb și apoi dăduseră vina pe prăbușirea unei podele. Și citisem expuneri despre acești ofițeri strangulând mecanici, împușcând muncitori în construcții, aruncând suspecți prin ușile de sticlă ale mall-urilor.

Și știam că fac asta cu regularitate, ca după un ceas cosmic nevăzut. Știam că trag în mașini în mers, că trag în cei neînarmați, că trag în spate și apoi pretind că s-a tras asupra lor. Cei care trăgeau erau investigați, exonerati și readuși pe străzi, unde, încurajați, trăgeau din nou. În acel moment din istoria Americii, niciun departament de poliție nu deschidea focul mai mult decât cel din Prince George County. FBI-ul a demarat mai multe investigații – câteodată în aceeași săptămână. Șeful poliției a fost răsplătit cu o mărire de salariu. Îmi recapitulam toate astea în minte stând în mașină, în ghearele lor. Mai bine aș fi fost împușcat în Baltimore, unde există justiția străzii și cineva i-ar fi putut cere socoteală ucigașului. Dar acești agenți dispuneau de trupul meu și puteau face cu el ce-și doreau și, dacă aș fi trăit să explic ce mi-au făcut, plângerea mea nu ar fi însemnat nimic. Agentul s-a întors. Mi-a dat actele. Nu a oferit nicio explicație pentru oprire.

Apoi, în septembrie anul următor, am deschis Washington Post-ul și am văzut că poliția din PG County ucisese din nou. Nu puteam să nu mă gândesc că aș fi putut fi eu și, ținându-te în brațe – aveai o lună pe atunci – știam că o asemenea pierdere nu ar fi fost doar a mea. Am citit în treacăt titlul: atrocitățile lor păreau atât de comune atunci. Știrea s-a prelungit pe a doua zi și, citind mai îndeaproape, am aflat că cel ucis era un student de la Howard. Mă gândeam că poate îl cunosc. Dar nu am mai acordat atenție. Apoi, în a treia zi, a apărut și o fotografie odată cu știrea și m-am uitat și m-am concentrat pe poză, și l-am văzut acolo. Era îmbrăcat în hainele lui elegante, ca și cum ar fi fost la balul de absolvire, înghețat în chihlimbarul tinereții sale. Fața îi era subțire, maronie și frumoasă și, pe acea față, am văzut zâmbetul deschis și ușor al lui Prince Carmen Jones.

Nu-mi amintesc ce s-a întâmplat apoi. Cred că m-am dat înapoi. Cred că i-am spus mamei tale ce se întâmplase. Cred că am sunat-o pe fata cu *dread*-uri lungi și am întrebat-o dacă ar putea fi adevărat. Cred că a tipat. Ce îmi amintesc cu siguranță e ceea ce simțeam: furie și străvechea gravitație din West Baltimore, gravitația care ne condamnă pe toți școlii, străzii, vidului. Prince Jones trecuse prin astea și, cu toate acestea, îl luaseră. Și chiar dacă știam deja că nu voi crede niciodată vreo poveste ce ar fi putut justifica prăbușirea lui, m-am așezat să citesc știrea. Erau foarte puține detalii. Fusesse împușcat de un polițist din PG County, dar nu în PG County, nici măcar în DC, ci undeva în nordul Virginiei. Prince plecase cu mașina să-și viziteze logodnica. A fost ucis la câțiva metri de casa ei. Singurul martor era ucigașul însuși. Agentul susținea că Prince încercase să îl calce cu Jeep-ul, și știam că procurorii îl vor crede.

Câteva zile mai târziu, mama ta și cu mine ne-am urcat în mașină, am condus până la Washington, te-am lăsat la mătușa Kamilah și ne-am dus la slujba pentru Prince de la Capela Rankin din campusul Howard, unde odată stătusem uimit de

parada de activiști și intelectuali – Joseph Lowery, Cornel West, Calvin Butts – care predicaseră de la acel altar. Trebuie că am revăzut mulți prieteni vechi acolo, deși nu-mi amintesc exact pe cine. Ce îmi amintesc sunt toți cei care au vorbit despre zelul religios al lui Prince, despre credința lui că Iisus era cu el. Îmi amintesc că l-am văzut pe președintele universității plângând. Mi-o amintesc pe Dr. Mabel Jones, mama lui Prince, vorbind despre moartea fiului său ca o chemare din viața ei confortabilă din suburbii către activism. Am auzit mai mulți oameni cerând mântuire pentru agentul care îl împușcase pe Prince Jones. Îmi amintesc vag impresia mea despre astea. Dar știu că am resimțit întotdeauna o mare distanță față de ritualurile de doliu ale poporului meu, și probabil că am simțit-o puternic atunci. Nevoia de a ierta agentul nu m-ar fi mișcat, pentru că, chiar și atunci, într-o formă incipientă, știam că Prince nu fusese ucis de un singur agent, ci fusese ucis de propria țară și de toate spaimile care au marcat-o de la naștere.

În acest moment, expresia „reforma poliției” era în vogă și acțiunile gardienilor noștri desemnați de stat atrăseseră atenția prezidențială și pedestră. Poate ai auzit cum se vorbește de diversitate, seminarii de sensibilizare și camere la purtător. Acestea sunt bune și aplicabile, dar subestimează problema și le permit cetățenilor acestei țări să pretindă că există diferențe între propriile atitudini și cele ale celor desemnați să îi protejeze. Adevărul este că poliția reflectă America și voințele și fricile ei și, orice părere am avea despre politicile de justiție criminală ale Americii, nu se poate spune că au fost impuse de o minoritate represivă. Abuzurile determinate de aceste politici – statul penitenciar care se întinde, reținerea la întâmplare a negrilor, torturarea suspectilor – sunt produsul voinței democratice. Și, astfel, a contesta poliția înseamnă a contesta poporul american care îi trimite în ghetouri înarmați cu aceleași frici autogenerate care îi fac pe cei care se cred albi să fugă din orașe către Vis.

Problema poliției nu este că e formată din porci fasciști, ci că țara noastră este condusă de porci majoritari.

Știam unele dintre acestea și atunci, stând în Capela Rankin, chiar dacă nu le puteam încă exprima. Așa că a-l ierta pe uci-gașul lui Prince Jones mi se părea irelevant. Și, crescut conști-ent, în respingerea unui Dumnezeu creștin, nu vedeam vreun motiv mai înalt în moartea lui Prince. Credeam, și încă cred, că trupurile noastre sunt eurile noastre, că sufletul meu înseamnă electricitate condusă prin neuroni și nervi, și că spiritul meu este carnea mea. Prince Jones a fost unic și i-au distrus trupul, i-au pârlolit umerii și brațele, i-au desfăcut spatele, i-au ciopâr-țit plămânul, rinichiul și ficatul. Stăteam acolo simțindu-mă eretic, crezând în această singură șansă la viață și trup. Pentru crima de a-i distruge corpul lui Prince nu credeam în iertare. Când cortegiul funerar și-a plecat capetele în rugăciune, eram diferit de toți ceilalți, convins că vidul nu va răspunde.

Săptămânile au trecut. Detalii dezgustătoare au ieșit încet la suprafață. Agentul era un mincinos cunoscut. Cu un an în urmă arestase un om pe baza unor dovezi false. Procurorii fu-seseră forțați să renunțe la orice caz în care agentul era implicat. Agentul fusese degradat, apoi repus în drepturi, și trimis din nou pe stradă să își continue munca. Acum, prin reporta-je în lanț, un fir narativ a început să capete formă. Agentul era îmbrăcat ca un traficant de droguri sub acoperire. Fusese tri-mis să depisteze un bărbat care avea 1,62 m și 114 kg. Știm din raportul legistului că trupul lui Prince avea 1,93 m și 95 de kg. Știm că celălalt bărbat a fost prins mai târziu. La acuzațiile care îi erau aduse se renunțase. Nimic din toate acestea nu a con-tat. Știm că superiorii îl trimiseseră pe acest ofițer să îl urmă-rească pe Prince din Maryland, prin Washington, DC și până în Virginia, unde agentul îl împușcase pe Prince de mai multe ori. Știm că ofițerul îl confruntase pe Prince cu arma scoasă și fără să se legitimeze. Știm că agentul pretinde că a tras pentru

că Prince a încercat să îl calce cu Jeep-ul. Știm că autoritățile însărcinate să investigheze incidentul au făcut foarte puțin să-l investigheze pe agent și tot ce le-a stat în putință să-l investigheze pe Prince. Această investigație nu a produs vreo informație care să explice de ce Prince Jones și-ar fi transferat ambițiile dinspre universitate spre uciderea polițiștilor. Acest agent, căruia i se dăduse putere maximă, purta responsabilități minime. Nu a fost acuzat de nimic. Nu a fost pedepsit de nimeni. A fost retrimis la muncă.

Au existat momente în care mă imaginam, asemenea lui Prince, urmărit prin multiple jurisdicții de un bărbat în costumul unui criminal. Și eram îngrozit, pentru că știam ce aș fi făcut dacă un asemenea om m-ar fi confruntat, cu arma scoasă, la câțiva metri de casa familiei mele. Ai grijă de copilul meu, spusese bunica ta, adică Ai grijă de noua ta familie. Dar știam acum limitele grijii, întinderea puterii acesteia, scrijelite de un dușman la fel de vechi ca Virginia. M-am gândit la toți negrii frumoși pe care îi văzusem la Mecca, la toată varietatea lor, la părul lor, la limbile lor, la toate poveștile și geografiile lor, la toată uimitoarea lor umanitate, și niciuna dintre acestea nu i-ar fi putut salva de semnul jafului și gravitația lumii noastre specifice. Și mi-am dat seama că tu nu ai scăpa, că există oameni îngrozitori care îți plănuiesc viitorul și că nu-i pot opri. Prince Jones era superlativul tuturor fricilor mele. Și dacă el, un bun creștin, vlăstar al clasei ambițioase, sfânt ocrotitor al dublului binelui, putea fi legat pentru eternitate, atunci cine nu ar fi putut? Și jaful nu era doar asupra lui Prince. Gândește-te la toată dragostea revărsată în el. Gândește-te la taxa pentru Montessori și lecții de muzică. Gândește-te la toată benzina consumată, la cauciucurile tocite cărându-l la meciuri de fotbal american, turnee de baschet și liga mică de baseball. Gândește-te la timpul petrecut planificându-i seri cu prietenii. Gândește-te la petrecerile-surpriză, la creșă și la verificarea referințelor bonelor.

Gândește-te la World Book și Childcraft. Gândește-te la cecurile scrise pentru fotografii de familie. Gândește-te la cardurile de credit folosite pentru vacanțe. Gândește-te la mingi de fotbal, kit-uri de știință, seturi de chimie, piste de curse și machete de trenuri. Gândește-te la toate îmbrățișările, la toate glumele intime, la obiceiurile, felicitările, numele și visele, toată cunoașterea comună a unei familii negre injectată în acea ființă de carne și oase. Și gândește-te cum a fost luată această ființă, spartă pe ciment, și cum toate aceste lucruri sfinte pe care le conținea, tot ce intrase în el, au fost trimise să se scurgă înapoi în pământ. Gândește-te la mama ta, care nu a avut tată. Și la bunica ta, care a fost abandonată de tatăl ei. Și la bunicul tău, care a fost părăsit de tatăl lui. Și gândește-te cum fiica lui Prince era acum recrutată în aceste rânduri solemne și lipsită de dreptul ei din naștere: ființa care era tatăl ei, plină cu 25 de ani de dragoste și care era investiția bunicilor ei și urma să fie moștenirea ei.

Acum, seara, te țineam în brațe și o mare frică, cât toate generațiile noastre americane, m-a cuprins. Îl înțelegeam personal pe tatăl meu și vechea lui mantră: „Ori te bat eu, ori te bate poliția.” Le înțelegeam pe toate: cablurile, prelungitoarele, nuiaua rituală. Negrii își iubesc copiii cu un fel de obsesie. Voi sunteți tot ce avem și ajungeți la noi deja în primejdie. Cred că am prefera să vă omorâm noi înșine înainte să vă vedem uciși de strada creată de America. Aceasta este o filosofie a deztrupării, a unui popor care nu controlează nimic, care nu poate proteja nimic, determinat să-i fie frică nu doar de criminali, ci și de poliția care stăpânește cu toată autoritatea morală a unui șantaj cu taxe de protecție. Doar după ce te-am avut pe tine am înțeles această dragoste, am înțeles strângerea fermă de mână a mamei mele. Știa că galaxia însăși mă poate ucide, că tot ce sunt putea fi sfărâmat și toată moștenirea ei vărsată la colț de stradă, ca vinul ieftin. Și nimeni nu ar fi fost acuzat de această

distrugere, pentru că moartea mea nu ar fi fost vina unui om, ci vina unei stări de fapt a „rasei”, nefericită, dar imuabilă, impusă unei țări nevinovate de judecata impenetrabilă a unor zei invizibili. Cutremurul nu poate fi citat. Taifunul nu se va îndoi sub acuzare. L-au trimis pe ucigașul lui Prince Jones înapoi la lucru pentru că nu era deloc un ucigaș. Era o forță a naturii, agentul lipsit de apărare al legilor fizice ale lumii noastre.

Acest episod m-a făcut să trec de la frică la o furie care mă ardea atunci, mă animă acum și probabil mă va ține aprins pentru tot restul vieții. Mai aveam jurnalismul. Răspunsul meu a fost, în acest moment, să scriu. Am fost norocos că aveam chiar și asta. Majoritatea dintre noi suntem forțați să ne consumăm travestiurile sec și să zâmbim la asta. Am scris despre istoria poliției din Prince George County. Nimic nu mi s-a părut vreodată atât de esențial. Iată ce știam la început: agentul care l-a ucis pe Prince Jones era negru. Politicienii care l-au împuternicit pe acest agent să ucidă erau negri. Mulți dintre politicienii negri, majoritatea de două ori mai buni, nu păreau preocupați de asta. Cum era posibil? Era ca și cum aș fi fost din nou la Moorland, chemat de mari mistere. Dar atunci nu mai aveam nevoie de agendă de telefon; Internetul înflorise într-un instrument de cercetare. Toate acestea îți pot părea un roman. Toată viața ta, ori de câte ori ai avut vreo întrebare, ai putut-o formula pe o tastatură, ai putut-o privi într-un spațiu dreptunghiular împrejmuit de un logo corporatist și în câteva secunde te-ai putut delecta cu torentul de potențiale răspunsuri. Dar eu încă îmi amintesc perioada când mașinile de scris erau utile, începuturile lui Commodore 64, și vremea când piesa pe care o iubești are momentul de glorie la radio și apoi dispare în neant. Cred că am stat cinci ani fără să le aud pe Mary Jane Girls cântând „All Night Long”. Pentru un tânăr ca mine, descoperirea Internetului a fost descoperirea călătoritului în spațiu.

Curiozitatea mea pentru cazul lui Prince Jones a deschis o întreagă lume de decupaje din ziare, cronici și cărți de sociologie. Am sunat politicieni și i-am interogat. Mi s-a spus că e mai probabil ca cetățenii să ceară sprijinul poliției decât să se plângă din cauza brutalității. Mi s-a spus că cetățenii negri din districtul Prince George erau liniștiți și că aveau „o anumită intoleranță” la infracțiuni. Mai auzisem aceste teorii atunci când mă documentam în Moorland în legătură cu scandalurile din interiorul și din afara comunității de negri. Știam că acestea sunt teoriile care, chiar și formulate de negri, justificau închisorile ce răsăreau în jurul meu, susțineau ghetourile și locuințele sociale, vedeau distrugerea trupului negru ca inherentă menținerii ordinii. Conform acestei teorii, „siguranța” era mai valoroasă ca dreptatea, poate cea mai valoroasă. Am înțeles. În Baltimore, aș fi dat orice pentru niște patrule, agenți ai țării mele și ai comunității mele care să patruleze pe drumul meu spre școală! Nu era nicio patrulă și de fiecare dată când vedeam poliția însemna că ceva deja se întâmplase. Am știut mereu că erau unii, cei care trăiau în Vis, pentru care discuția era diferită. „Siguranța” lor stătea în școli, în portofolii și în zgârie-nori. A noastră stătea în cei cu arme care ne puteau privi doar cu același dipreț ca societatea ce-i trimisese.

Și lipsa siguranței nu poate decât să-ți îngrădească senzația de galaxie. Nu mi-a trecut niciodată prin cap, de exemplu, că aș putea sau chiar că ar trebui să îmi doresc să trăiesc în New York. Iubeam Baltimore. Iubeam magazinele Charlie Rudo și reducerile de pe trotuarul din fața Mondawmin. Iubeam să stau pe verandă cu unchiul tău Damani așteptând ca Frank Ski să cânte „Fresh Is the Word”. Mereu m-am gândit că destinul meu era să mă întorc acasă după facultate, dar nu doar pentru că îmi plăcea acasă, ci pentru că nu-mi puteam imagina mult mai multe pentru mine. Și această anemie a imaginației e cauzată de lanțurile mele. Și totuși unii dintre noi chiar văd mai mult.

I-am cunoscut pe mulți dintre ei la Mecca – cum ar fi unchiul Ben, care a crescut în New York, ceea ce l-a silit să se perceapă ca un afro-american navigând printre haitieni, jamaicani, evrei și italieni. Și mai erau și alții ca el, alții care, cu un avânt dat de un profesor, o mătușă, un frate mai mare, au privit în copilărie peste zid și, ca adulți, au fost hotărâți să vadă întreaga panoramă. Acești negri simțeau, ca și mine, că trupurile le-ar putea fi smulse de pe pământ într-o secundă, dar acest lucru le producea o altfel de frică, ce îi propulsa în cosmos. Studiaseră câteva semestre în străinătate. Nu am știut niciodată ce au făcut și de ce. Însă poate că am simțit mereu că mă prăbușesc prea ușor. Poate că acest lucru explică toate fetele pe care le-am iubit, pentru că fiecare fată pe care am iubit-o era un pod către un alt loc. Mama ta, care știa atât de multe despre lume față de câte știam eu, s-a îndrăgostit de New York prin cultură, prin *Crossing Delancey*, *Breakfast at Tiffany's*, *Working Girl*, Nas și Wu-Tang. Mama ta și-a găsit de lucru și eu am urmat-o, aproape ilicit, pentru că, pe vremea aceea, nimeni în New York nu mă plătea să scriu. Puținul pe care îl câștigam recenzând câte o carte sau câte un disc acoperea cam două facturi la electricitate pe an.

Am ajuns cu două luni înainte de 11 Septembrie 2001. Presupun că toți cei care se aflau în New York în ziua aceea au câte o poveste. Iat-o pe a mea: În seara aceea, stăteam pe acoperișul unei clădiri cu mama ta, cu mătușa Chana și cu iubitul ei, Jamal. Eram deci pe acoperiș vorbind și absorbind scena – dăre gigantice de fum acopereau insula Manhattan. Toată lumea cunoștea pe cineva care cunoștea pe cineva dispărut. Dar privind peste ruinele Americii, aveam inima împietrită. Aveam propriile dezastre. Polițistul care îl ucisese pe Prince Jones, la fel ca toți ceilalți polițiști care ne privesc precaut, era sabia popoului american. Nu aș considera niciodată niciun cetățean american pur. Mă desincronizasem de oraș. Mă tot gândeam că sudul Manhattanului fusese linia de start pentru noi. Acolo

ne-au scos trupurile la licitație, în același devastat și corect denumit district financiar. Și, odată, acolo era un cimitir pentru cei scoși la licitație. Au construit un magazin universal deasupra și apoi au încercat să înalțe o clădire guvernamentală peste o altă porțiune. Doar o comunitate de negri de dreapta a reușit să-i oprească. Nu îmi formasem nicio teorie coerentă despre asta. Dar știam că Bin Laden nu era primul care producea teroare în acea parte a orașului. Nu am uitat asta niciodată. Nici tu nu ar trebui să uiți. În zilele ce au urmat, am privit carnavalul ridicol al steagurilor, machismul pompierilor, extenuatele sloganuri. La dracu' cu toate astea. Prince Jones era mort. Și să-i ia dracu' pe cei care ne spun să fim de două ori mai buni ca apoi să ne împuște oricum. S-o ia dracu' de frică ancestrală care a terorizat părinții negri. Să-i ia dracu' pe cei care distrug corabia sfântă.

Nu puteam vedea nicio diferență între polițistul care îl ucisese pe Prince Jones și polițiștii care muriseră, și pompierii care muriseră. În ochii mei, nu erau oameni. Negri, albi sau oricum ar fi fost, erau primejdii naturale; erau focul, cometa, furtuna care ar fi putut, fără justificare, să-mi distrugă trupul.

L-am văzut o ultimă oară pe Prince Jones viu și întreg. Stătea în fața mea. Eram într-un muzeu. Am simțit atunci că moartea lui fusese un vis îngrozitor. Nu, o premoniție. Însă aveam o șansă. L-aș fi prevenit. Aș fi mers la el, i-aș fi dat un cui și aș fi simțit căldura spectrului, căldura Meccăi. Voiam să îi spun ceva. Voiam să îi spun: Ferește-te de prădător! Dar când am deschis gura, a dat din cap și a plecat.

Locuiam într-un apartament în Brooklyn, pe care mă îndoiesc că ți-l amintești, peste drum de unchiul Ben și de soția lui, mătușa Janai. Nu erau vremuri grozave. Îmi amintesc că am împrumutat 200 de dolari de la Ben și mi s-a părut că erau un milion de dolari. Îmi amintesc cum a venit bunicul tău la New York,

m-a scos la masă la un restaurant etiopian și apoi l-am condus la stația de metrou de pe West Fourth Street. Ne-am luat la revedere și am plecat. M-a strigat. Uitase ceva. Mi-a dat 120 de dolari. Îți spun asta pentru că trebuie să înțelegi, oricare ar fi scopul discuției noastre, că nu am avut mereu lucruri, dar am avut oameni – Am avut mereu oameni. Am avut o mamă și un tată mai grozavi ca oricare alții. Am avut un frate care a avut grijă de mine cât am fost la facultate. Am avut Mecca să mă coordoneze. Am avut prieteni care s-ar fi aruncat în fața autobuzului pentru mine. Trebuie să știi că am fost iubit, că, în ciuda lipsei mele de credință în Dumnezeu, mereu mi-am iubit oamenii și acea iubire vastă e strâns legată de iubirea specifică pe care ți-o port. Îmi amintesc cum stăteam în serile de vineri pe prispa lui Ben, beam Jack Daniel's și dezbatăeam rasa primarului sau nebunia războiului. Zilele mele nu aveau niciun scop. Am trimis articole la varii publicații fără succes. Mătușa Chana mi-a împrumutat încă 200 de dolari; i-am spart pe toți pe o școală de barmani. Am făcut livrări pentru o mică carmangerie din Park Slope. În New York, toată lumea voia să știe cu ce te ocupi. Le spuneam că „încerc să fiu scriitor”.

Uneori luam metroul până în Manhattan. Erau atâția bani peste tot, banii zburau din bistrouri, cafenele, banii împingeu oamenii de la spate cu o viteză amețitoare pe bulevardele largi, banii schițau traficul intergalactic din Times Square, bani în calcare și cărămizi, bani pe West Broadway unde albi se revărsau din wine bar-uri, cu ochelari fumurii pe nas și fără poliție. Vedeam acești oameni în cluburi, beți, râzând, provocând *break-dancer*-ii să se confrunte. Erau distruși și umiliți în aceste confruntări. Dar apoi ridicau din umeri, râdeau, comandau și mai multe beri. Erau complet neînfricați. Nu am înțeles până când nu m-am uitat pe stradă. Acolo am văzut părinți albi plimbând cărucioare albe duble pe bulevardele gentrificate din Harlem, purtând tricouri și pantaloni de alergat. Sau i-am văzut pierduți

În conversații, mama și tatăl, în timp ce copiii dominau trotuarele întregi pe tricicletele lor. Galaxia le aparținea, și în timp ce teroarea le era comunicată copiilor noștri, copiilor lor am văzut cum li se comunică autoritatea.

Și astfel, când îmi amintesc cum te plimbam în cărucior prin alte părți ale orașului, prin West Village de exemplu, crezând aproape instinctiv că ar trebui să vezi mai mult, mă simțeam ușor inconfortabil, de parcă împrumutasem moștenirea de familie a altcuiva, de parcă aș fi circulat sub un nume fals. În tot acest timp, în tine creșteau cuvinte și emoții; frumosul meu băiat ciocolatiu, în care va crește curând cunoașterea, care va înțelege curând decretele galaxiei lui și toate evenimentele la nivel de extincție care îl privesc cu un interes unic și discriminator.

Aveai să devii bărbat într-o zi și nu te-aș fi putut salva de acea distanță irecuperabilă dintre tine și viitorii tăi tovarăși și colegi care ar fi putut încerca să te convingă că tot ceea ce știi, toate lucrurile pe care le împărtășesc aici cu tine, sunt o iluzie sau ceva dintr-un trecut îndepărtat ce nu mai trebuie discutat. Și nu te-aș fi putut salva de poliție, de lanternele lor, de mâinile lor, de bătele lor, de armele lor. Prince Jones, ucis de cei care ar fi trebuit să-i fie gărzi de corp, este mereu cu mine și știu că în curând va fi și cu tine.

Pe vremea aceea, când ieșeam din casă, dădeam colțul pe Flatbush Avenue și fața mi se strângea ca masca unui luptător mexican de wrestling, ochii săgețau totul de la un cap la altul, brațele îmi erau relaxate, flexibile și gata de orice. Această nevoie de a fi mereu în gardă produce un consum nemărginit de energie, sifonarea lentă a esenței. A contribuit la avarierea rapidă a trupurilor noastre. Astfel, nu mă temeam doar de violența acestei lumi, dar și de regulile proiectate să te protejeze de violență, regulile care te silesc să-ți contorsionezi trupul pentru a aborda bariera și să-ți contorsionezi din nou dacă vrei să fii luat în serios de colegi, și să-ți contorsionezi încă o dată dacă nu

vrei să oferi poliției o ocazie. Toată viața am auzit părinți spunându-le băieților lor negri sau fetelor lor negre că trebuie să fie „de două ori mai buni”, ceea ce înseamnă „acceptă jumătate”. Aceste cuvinte erau rostite într-un înveliș de noblețe religioasă, de parcă ar fi evidențiat o calitate nespusă, un curaj nedetectat, când, de fapt, evidențiau doar pistolul de la tâmpla noastră și mâna din buzunarele noastre. Așa ne pierdem blândețea. Așa ni se fură dreptul de a zâmbi. Nimeni nu le-a spus acelor copii albi pe triciclete să fie de două ori mai buni. Mi i-am imaginat pe părinții lor spunându-le să ia de două ori mai mult. Mi se părea că propriile noastre reguli dedubla devalizarea. Mi-am dat seama că poate trăsătura definitorie pentru a fi proiectat pentru rasa neagră este jaful inevitabil al timpului, pentru că momentele pe care le petrecem pentru a pregăti masca sau pentru a ne pregăti să acceptăm jumătate nu mai pot fi recuperate. Jaful timpului nu se măsoară în durate de viață, ci în momente. Este ultima sticlă de vin pe care ai deschis-o, dar nu ai timp să o bei. Este sărutul pe care nu ai timp să-l dai înainte ca ea să dispară din viața ta. Este abundența unei a doua șanse pentru ei și zile de 23 de ore pentru noi.

Într-o după-amiază, mama ta și cu mine te-am dus să vezi o grădiniță. Gazda ne-a dus într-o sală mare de sport plină cu ghiveciul etnic efervescent al copiilor din New York. Copiii alergau, săreau, făceau acrobații. Le-ai aruncat o privire, te-ai desprins de noi și ai fugit direct spre ei. Nu ți-a fost niciodată frică de oameni, de respingere și te-am admirat mereu pentru asta și m-am temut pentru tine din cauza asta. Te-am privit cum săreai și râdeai cu acești copii pe care abia îi cunoșteai și zidul s-a ridicat înăuntrul meu și am simțit că trebuie să te prind de braț, să te trag înapoi și să spun „Nu-i cunoaștem pe copiii ăștia. Stai potolit!” Nu am făcut asta. Creșteam și, deși nu îmi puteam denumi angoasa cu exactitate, știam că nu avea nimic nobil. Dar

acum înțeleg gravitatea lucrului pe care îl propuneam: ca un copil de patru ani să fie vigilent, prudent și viclean, să îți retez fericirea, să te supui pierderii de timp. Și acum, când mășor această teamă comparativ cu îndrăzneala pe care stăpânii galaxiei le-au împărtășit-o copiilor lor, sunt rușinat.

New Yorkul era în sine un altfel de spectru și diversitatea enormă pe care o văzusem la Howard, doar printre negri, era acum răspândită pe suprafața unei întregi metropole. Era ceva diferit la fiecare colț. Aici erau percuționiști africani care se strâneau în Union Square. Aici erau clădiri moarte de birouri aduse noaptea la viață de restaurantele îngropate în ele care serveau butoaie mici de bere și pui prăjit în stil coreean. Aici erau fete negre cu băieți albi și băieți albi cu fete chinezo-americe, și fete chinezo-americe cu băieți dominicani și băieți dominicani cu băieți jamaicani și orice altă combinație posibilă. Mă plimbam prin West Village, uimit de restaurantele cât o sufragerie și puteam vedea că exact asta îi premia pe cei erudiți, cool, ca și cum ar fi răs la o glumă și restului lumii i-ar lua 10 ani să o înțeleagă. Vara era ireală, porțiuni întregi din oraș deveneau prezentări de modă și bulevardele, podiumuri pentru tineri. Era o căldură care nu se asemana cu nimic din ce simțisem până atunci, o căldură de la clădirile gigantice adâncitate de milioanele de oameni care se înghesuiau în metrou, în baruri și în aceleași restaurante și cafenele minuscule. Nu mai văzusem niciodată atâta viață. Și nu îmi imaginasem niciodată că asemenea viață putea exista în atâta varietate. Era Mecca fiecăruia înghesuită într-un singur oraș.

Însă atunci când coboram din metrou și mă întorceam în cartierul meu, pe Flatbush Avenue-ul meu sau în Harlemul meu frica persista. Erau aceiași băieți, cu aceiași pumni, cu aceiași dinți îmbrăcați în metal, cu același cod pe care îl știam de-o viață. Dacă exista o diferență în New York era aceea că aici aveam mai mulți verișori mulatri printre portoricani și dominicani.

Dar felul în care mergeau, felul în care se salutau îmi erau complet familiare. Și mă trezeam, în fiecare zi, mergând prin mai multe New Yorkuri: cel dinamic, cel brutal, cel luxos, uneori, toate laolaltă.

Poate îți amintești când am mers să vedem *Howl's Moving Castle* în Upper West Side. Aveai aproape cinci ani. Sala era aglomerată și când am ieșit am luat scările rulante până la parter. Când am coborât, te mișcai cu lentoarea tipică unui copilaș. O femeie albă te-a împins și a spus „Hai odată!” Atunci s-au întâmplat mai multe lucruri simultan. Reacția oricărui părinte când un necunoscut pune mâna pe copilul lui. Și propria-mi nesiguranță în ceea ce privește capacitatea mea de a-ți apăra trupul negru. Și, mai mult: senzația că această femeie se purta superior. Știam, de exemplu, că nu ar fi împins un copil negru la mine în Flatbush, pentru că s-ar fi temut și ar fi simțit, dacă nu ar fi știut chiar, că va exista o penalizare pentru acest tip de acțiune. Dar nu eram în Flatbush. Și nu eram în West Baltimore. Și eram departe de Mecca. Am uitat toate astea. Eram conștient doar de faptul că cineva își invocase drepturile asupra trupului fiului meu. M-am întors și i-am vorbit acestei femei și cuvintele erau fierbinți de febra momentului și de toată istoria mea. S-a retras șocată. Un bărbat alb din apropiere i-a luat apărarea. Am simțit-o ca pe o încercare de a salva domnița de bestie. Nu făcuse nicio asemenea încercare pentru fiul meu. Și era acum susținut de alți albi din mulțimea care se strângea. Bărbatul s-a apropiat. A devenit mai vocal. L-am împins. A spus: „Pot să chem poliția!” Nu mi-a păsat. I-am spus asta și dorința de a face mai mult îmi stătea în gât. Această dorință a fost controlabilă doar pentru că mi-am amintit de cineva care stătea lângă mine, martor la mai multă furie decât arătasem vreodată: tu.

Am ajuns acasă tulburat. Era un amestec de rușine, pentru că mă întorsesem la legea străzii, și furie – „Pot să chem poliția!” Adică: „Îți pot lua trupul.”

Am spus povestea asta de multe ori, și nu din bravadă, ci dintr-o nevoie de a fi absolvit. Nu am fost niciodată o persoană violentă. Chiar și când eram tânăr și adoptasem regulile străzii, toți cei care mă cunoșteau știau că nu mi se potrivesc. Nu am simțit niciodată mândria care ar trebui să vină la pachet cu autoapărarea legitimă și violența justificată. De fiecare dată când eram deasupra cuiva, oricât de puternică mi-ar fi fost furia pe moment, după aceea mă simțeam rău pentru că mă înjosisem la cea mai barbară formă de comunicare. Ceea ce spunea Malcolm avea sens pentru mine, însă nu pentru că iubeam violența, ci pentru că nimic din viața mea nu m-a pregătit să înțeleg gazul lacrimogen la fel de bine ca martirii Mișcării pentru Drepturile Omului comemorați de Black History Month. Dar, mai presus de orice rușine pe care aș putea-o simți în legătură cu violența mea, cel mai mare regret pe care îl am este că, încercând să te apăr, te-am pus de fapt în pericol.

„Pot să chem poliția”, a spus. Adică „Una dintre primele amintiri ale fiului tău va fi aceea în care privea cum îți pun cătușele, te lovesc, te batjocoresc, te distrug bărbații care l-au sodomizat pe Abner Louima și l-au sugrumat pe Anthony Baez.” Am uitat regulile, o greșală la fel de periculoasă în Upper West Side, Manhattan, ca și în West Baltimore. Nu trebuie să faci greșeli. Mergi în șir indian. Lucrează în liniște. Mai ia un creion la tine. Nu face greșeli.

Dar ești om și vei face greșeli. Vei judecagreșit. Vei țipa. Vei bea prea mult. Vei sta cu oameni cu care nu ar trebui să stai. Nu putem fi cu toții mereu Jackie Robinson – nici măcar Jackie Robinson nu a fost mereu Jackie Robinson. Dar prețul unei greșeli este mai mare pentru tine decât pentru concetățenii tăi și, astfel, ca America să se poată justifica, povestea distrugerii unui băiat negru trebuie să înceapă mereu cu greșelile lui, reale sau imaginare – cu furia lui Eric Garner, cu vorbele mitice al lui Trayvon Martin („În seara asta mori”), cu greșeala lui Sean

Bell de a avea anturajul nepotrivit, cu mine stând prea aproape de băiatul cu ochi mici care a fost împins.

O societate, aproape în mod necesar, începe fiecare poveste de succes cu acel capitol care o avantajează cel mai mult și în America aceste capitole sedimentare sunt aproape mereu redacte ca o acțiune singulară a indivizilor excepționali. „Este nevoie doar de un om pentru a schimba lucrurile”, se spune adesea. Și acesta este un mit. Poate că un om poate schimba ceva, dar nu poate produce genul de schimbare care ți-ar aduce trupul pe același nivel cu al concetățenilor tăi.

Istoria ne demonstrează că negrii nu s-au eliberat – probabil niciun popor nu s-a eliberat – exclusiv prin propriile eforturi. La fiecare mare schimbare din viața afro-americanilor vedem că evenimentele au mers dincolo de ceea ce puteam controla, evenimente care nu au fost bunuri desăvârșite. Nu putem separa emanciparea noastră în coloniile din Nord de sângele vărsat în Războiul de Independență, cum nu putem separa ieșirea din sclavie în Sud de casele mortuare lăsate în urmă de Războiul Civil, la fel cum nu putem separa emanciparea de sub Jim Crow de genocidul din al Doilea Război Mondial. Istoria nu stă doar în mâinile noastre. Și, totuși, suntem somați să luptăm, nu pentru că am avea victoria asigurată, ci pentru că asta ne asigură o viață onorabilă și normală. Sunt rușinat de cum m-am purtat în ziua aceea, rușinat că ți-am pus trupul în pericol. Dar nu sunt rușinat că sunt un tată rău, un om rău sau prost crescut. Sunt rușinat că am făcut o greșală știind că greșelile noastre ne costă mereu mai mult.

Aceasta este semnificația istoriei din jurul nostru, deși foarte puțini se gândesc la asta. Dacă aș fi informat-o pe acea femeie că atunci când l-a împins pe fiul meu s-a purtat în conformitate cu tradiția care consideră trupurile negre inferioare, probabil că răspunsul ei ar fi fost: „Nu sunt rasistă.” Sau poate că nu. Însă din experiența mea în această lume, cei care se cred

albi sunt obsedați de politicile achitării personale. Și cuvântul rasist, pentru ei, înfățișează, dacă nu un țărănoi care mestecă tutun, ceva cel puțin la fel de fantastic: un orc, un trol sau o harpie. „Nu sunt rasist”, tot repeta un antreprenor după ce fusese filmat țipând repetitiv către un reporter insistent: „E un negrotei! E un negrotei!” Referindu-se la senatorul segregatționist Strom Thurmond, Richard Nixon a concluzionat: „Strom nu este un rasist.” Nu există rasiști în America, sau cel puțin niciunul dintre cei care au nevoie să fie albi nu cunosc personal un rasist. În epoca linșărilor în masă era complicat să afli cine a fost mai exact călău, așa că astfel de morți erau adesea raportate de presă „cu ucigași neidentificați”. În 1957, locuitorii albi din Levittown, Pennsylvania, au pledat pentru dreptul lor de a-și păstra orașul segregat. „Ca cetățeni morali, religioși, supuși legii”, a scris grupul, „considerăm că suntem imparțiali și nediscriminatori în dorința de a ne păstra comunitatea închisă.” Aceasta a fost o încercare de a comite un act rușinos evitând orice sancțiune, și o dau ca exemplu pentru a demonstra că nu a existat nicio epocă de aur în care cei care făceau rău își vedeau de treabă și proclamau acest lucru cu mândrie.

„Am prefera să spunem că astfel de oameni nu pot exista, că nu există”, scrie Soljenițin. „Pentru a face rău, o ființă umană trebuie să creadă înainte de toate că ceea ce face este un lucru bun sau că este o acțiune bine gândită în conformitate cu o lege naturală.” Aceasta este fundația Visului: partizanii săi nu trebuie doar să creadă în el, ci să creadă că este just, să creadă că posesia lor asupra visului este rezultatul firesc al determinării, al onoarei și al lucrurilor bune. Există o conștientizare anemică a trecutului rău, care, apropo, nu a fost atât de rău, încât să aibă încă vreun efect asupra prezentului. Temeritatea de care este nevoie pentru a ignora ororile din sistemul penitenciarelor, poliția transformată în armată, războiul lung împotriva trupurilor negre nu s-a născut peste noapte. Acesta este obiceiul exersat

de a închide ochii și de a uita ce ai făcut cu propriile mâini. Să conștientizezi acele orori înseamnă să-i întorci spatele versiunii veșnic declarate luminoasă a țării și să te întorci spre ceva mai întunecat și necunoscut. Este încă prea dificil pentru majoritatea americanilor să facă asta. Dar asta e treaba ta. Trebuie, fie doar și pentru a-ți păstra sanctitatea minții.

Întreaga poveste a acestei țări pledează împotriva adevărului despre cine ești. Mă gândesc la acea vară pe care e posibil să ți-o amintești când v-am urcat pe tine și pe verișorul tău Christopher într-o mașină închiriată și am mers să vedem ce mai rămăsese din Petersburg, din plantația Shirley și Wilderness. Eram obsedat de Războiul Civil, pentru că 600.000 de oameni au murit atunci. Și totuși s-a trecut rapid prin el în educația mea și în cultura populară, reprezentării ale războiului și motivele pentru care a izbucnit par umbrite. Și totuși, știam că în 1859 eram înrobiți, și în 1865, nu, și ce ni s-a întâmplat în acea perioadă cred că are o anumită semnificație. Însă de fiecare dată când am vizitat câmpurile de luptă, am fost întâmpinat ca un contabil curios sosit pentru un audit și ca și cum cineva încearcă să ascundă actele financiare.

Nu știu dacă îți amintești cum s-a terminat filmul pe care l-am văzut la Petersburg Battlefield de parcă prăbușirea confederației era o tragedie, nu un jubileu. Mă îndoiesc că ți-l amintești pe bărbatul îmbrăcat în pardesiul de lână verde tipic confederației sau cum fiecare vizitator părea mai interesat de manevre de flancare, rații, mitraliere și crucișătoare, dar absolut nimeni nu era interesat de lucrurile pe care aceste inginerii, invenții și proiectări au fost gândite să le obțină. Aveai doar 10 ani. Dar chiar și atunci, știam că trebuie să te pun în dificultate, și asta însemna să te duc în încăperi în care oamenii aveau să-ți insulte inteligența, în care hoții aveau să încerce să te convingă să

iei parte la propriul jaf, deghizându-și înșelătoria și furtul în clemență creștină. Dar este jaf și așa a fost mereu. La începutul Războiului Civil, trupurile noastre furate valorau patru miliarde de dolari, mai mult decât întreaga industrie americană, decât întregul sistem feroviar american, decât toate atelierele și fabricile la un loc, și principalul produs cules de trupurile noastre furate – bumbacul – era principalul bun pentru export al Americii. Cei mai înstăriți oameni din America trăiau în Mississippi River Valley și și-au făcut averile pe spinarea trupului nostru furat. Trupurile noastre erau înrobite de primii președinți. Trupurile noastre erau vândute de la Casa Albă de James K. Polk. Trupurile noastre au construit Capitoliul și National Mall. Primul glonț din Războiul Civil s-a tras în Carolina de Sud, unde trupurile noastre constituiau majoritatea locuitorilor din stat. Aici este filmul pentru marele război. Nu e niciun secret. Dar putem face lucrurile mai bine și putem găsi banditul mărturisindu-și crima. „Poziția noastră este identificată cu instituția sclaviei”, a declarat Mississippi când a părăsit uniunea, „cel mai mare interes material din lume”.

Îți amintești când ai stat cu mama ta și cu mine în fața casei lui Abraham Brian într-una dintre vizitele noastre la Gettysburg? Eram cu un bărbat negru care se documentase în legătură cu istoria negrilor în Gettysburg. Ne-a explicat că Brian Farm era la capătul șirului atacat de George Pickett în ultima zi la Gettysburg. Ne-a spus că Brian era un bărbat negru, că Gettysburg găzduia o comunitate neagră liberă, că Brian și familia lui și-au părăsit casa de teamă să nu își piardă trupurile în fața armatei sclaviei ce înainta sub conducerea marelui general al confederației Robert E. Lee, a cărui armată prăda negrii de sine și îi vindea în Sud. George Pickett și trupele sale au fost respinse de armata unionistă. În acel loc, un secol și jumătate mai târziu, m-am gândit la unul dintre personajele lui Faulkner care își amintea cum eșecul său a torturat mințile tuturor băieților

„sudiști”: „E totul în balanță, încă nu s-a întâmplat, nici nu a început încă...” Toți băieții sudiști ai lui Faulkner erau albi. Dar eu, la ferma unui negru care a fugit cu familia sa pentru a se elibera de Sud, am văzut soldații lui Pickett încercând istoria, urmând frenetic straniul lor drept înăscut: dreptul de a maltrata, de a viola, de a jefui și de a devaliza trupul negru. Asta e tot ce era „în balanță”, nucleul corupt și nerostit al momentului nostalgic.

Dar reîntregirea Americii a fost construită pe o poveste care transformă robia în binefacere, cavalerii albi ai hoșilor de trupuri și măcelul în masă produs de război, într-un fel de sport care să ducă la concluzia că ambele părți și-au făcut treaba cu onoare, curaj și elan. Această minciună a Războiului Civil este minciuna nevinovăției, este Visul. Istoricii au conjurat Visul. Hollywoodul a solidificat Visul. Visul a fost înfrumusețat de nuvele și povești de aventură. John Carter părăsește confederația defectă pentru Marte. Nu ar trebui să întrebăm de cine/ce fugea mai exact. Eu, ca orice copil pe care l-am cunoscut vreodată, am iubit *The Dukes of Hazzard*. Dar aș fi făcut bine să mă gândesc mai mult la motivul pentru care doi delincvenți, care conduceau o mașină numită General Lee, trebuie neapărat să fie înfățișați ca „doar niște băieți buni, care nu intenționează să facă rău” – o mantra a Visătorilor, dacă a existat vreodată o mantra a lor. Dar ceea ce se „intenționează” nu este nici important, nici relevant. Nu este nevoie să crezi că ofițerul care l-a strangulat pe Eric Garner își propusese să distrugă un trup în ziua respectivă. Tot ceea ce trebuie să înțelegi este că polițistul poartă puterea statului american și greutatea moștenirii americane și trebuie ca dintre trupurile pe care le distruge anual, un procent mare și disproporționat să fie de trupuri negre.

Iată ce aș vrea să știi: în America este tradițional să distrugi trupul negru, este patrimoniu. Sclavia nu a fost doar împrumutul antiseptic în schimbul muncii – nu este ușor să convingi o

ființă umană să își dedice trupul în pofida propriului interes elementar. Așa că sclavia trebuie să fie furie firească și mandrinare aleatorie, spintecarea capetelor și creierelor zburate la râu în timp ce trupul încearcă să evadeze. Trebuie să fie viol atât de frecvent, încât devine industrial. Nu există niciun mod reconfortant de a spune asta. Nu am nici imnuri de laudă, nici străvechi spirite negre. Spiritul și sufletul sunt trupul și creierul, care sunt destructibile, tocmai de aceea sunt atât de prețioase. Și sufletul nu a evadat. Spiritul nu a zburat cu aripi de *gospel*. Sufletul a fost trupul din care s-a hrănit tutunul și spiritul a fost sângele care-a udat bumbacul și astfel au creat primele fructe ale grădinii americane.

Trebuia să fie sânge. Trebuiau să fie cuie bătute în limbi și urechi retezate: „Puțină nesupunere”, a scris o stăpână din Sud. „Multă indolență, apăsare, neglijență... Am folosit bâta.” Trebuia să fie zdrobirea mâinilor din bucătărie pentru că topeau untul prea încet. Trebuia ca o femeie să fie „muștruluită... cu 30 de bice sâmbăta și încă pe-atâtea marțea.” Nu se putea ape-la decât la bice, clești, vătraie, fierăstraie, pietre, prespapieuri sau orice era la îndemână pentru a distruge trupul negru, familia neagră, comunitatea neagră, națiunea neagră. Trupurile deveneau vite însemnate cu fierul roșu. Și trupurile deveneau o aspirație, producție a pământurilor indienilor, o verandă, o soție frumoasă sau o vară acasă la munte. Pentru bărbații care simțeau nevoia să se creadă albi, trupurile erau cheia pentru a intra într-un club de societate și dreptul de a distruge trupurile era însemnul civilizației. „Cele două mari categorii/ divizări ale societății nu sunt cei bogați și cei săraci, ci cei albi și cei negri”, a spus marele senator din Carolina de Sud, John C. Calhoun. „Și toți cei din prima categorie, atât cei săraci, cât și cei bogați aparțin clasei de sus și sunt respectați și tratați ca egali.” Și iată: dreptul de a distruge trupul negru ca sens al sacrei lor egalități. Și acest drept le-a dat mereu un rost, a însemnat mereu că era

cineva în vale, pentru că un munte nu este un munte dacă nu are nimic la poale.⁸

TU și cu mine, fiul meu, suntem „la poale”. Era adevărat în 1776. Și este adevărat și astăzi. Nu există ei fără tine și fără dreptul de a te distruge trebuie neapărat să cadă de pe munte, să-și piardă divinitatea, să iasă din Vis. Și apoi vor trebui să stabilească cum să își construiască suburbiile pe altceva în afară de oase umane, cum să își amenajeze închisorile altfel decât ca pe niște abatoare umane, cum să înalțe o democrație fără canibalism. Dar pentru că se cred albi, ar prefera să înfățișeze un bărbat sugrumat în fața camerei în conformitate cu legile lor. Și ar prefera să se aboneze la mitul lui Trayvon Martin, adolescent fragil, cu bomboane și sucuri în mâini, transformat într-un colos criminal. Și ar prefera să îl vadă pe Prince Jones urmărit de un polițist incompetent prin trei jurisdicții și împușcat pentru că a reacționat ca o ființă umană. Și ar prefera, în toată normalitatea lor, să-l împingă pe fiul meu de patru ani ca și cum ar fi un simplu obstacol pentru ziua lor prea importantă.

Am fost și eu acolo, Samori. Nu. Eram din nou în Baltimore, înconjurat de ei. Eram pe podeaua din sufrageria părinților mei, privind pierdut la lumea aceea îndepărtată, impenetrabilă pentru mine. Am simțit toată furia vârstei. Am fost acolo unde probabil că a fost Eric Garner în ultimele clipe – „Asta încetează azi”, a spus și a fost ucis. Am simțit nedreptatea cosmică, deși nu am înțeles-o întru totul. Nu fusesem încă la Gettysburg. Nu citisem încă Thavolia Glymph*. Simțeam doar emoția, greutatea. Nu știam încă, și nu știu încă totul; nici acum. Dar o parte din ceea ce știu este că există povara de a trăi printre Visători și povara și mai mare a țării tale care îți spune că Visul este drept, nobil și real și că tu ești nebun că vezi corupția și că simți

8 Thavolia Glymph, *Out of the House of Bondage*

mirosul de sulf. Pentru nevinovăția lor, îți anulează furia, frica, până devii confuz și te trezești autocriticându-te aspru: „Negrii sunt singurii care...” – autocriticându-te serios, criticându-ți umanitatea și înfuriindu-te pe crimele din ghetoul tău, pentru că ești neputincios în fața marilor crime ale istoriei care au dat naștere ghetourilor.

Este cu adevărat îngrozitor să te percepi ca pe dedesubtul esențial al țării tale. Distruge prea mult din ceea ce ne-ar plăcea să credem despre noi, despre viața noastră, despre lumea prin care ne mișcăm și despre oamenii din jurul nostru. Lupta de a înțelege este singurul avantaj pe care îl avem în această nebulie. Când am vizitat acele câmpuri de luptă, știam deja că fuseseră readaptate ca scena unei mari decepții și asta era unica mea siguranță: aceea că nu mă mai puteau insulta mințindu-mă. Știam, și cel mai important lucru pe care îl știam era că undeva în adâncul lor și ei știau. Îmi place să cred că această cunoaștere poate nu m-a lăsat să te pun în pericol, că prin această înțelegere și conștientizare a furiei o puteam controla. Îmi place să cred că mi-ar fi putut permite să rostesc cuvintele necesare în fața acelei femei și apoi să mă îndepărtez. Îmi place să cred asta, dar nu pot promite. Lupta este într-adevăr tot ceea ce îți pot oferi, pentru că este singura parte a acestei lumi pe care o poți controla.

Îmi pare rău că nu pot face să fie bine. Îmi pare rău că nu te pot salva, dar nu îmi pare atât de rău. O parte din mine crede că tocmai această vulnerabilitate te aduce mai aproape de semnificația vieții, la fel cum pe alții căutarea de a se crede albi este ceea ce-i separă de ea. Adevărul este că, în ciuda viselor lor, nici viața lor nu este inviolabilă. Atunci când vulnerabilitatea lor devine reală – când poliția decide că tacticile menite pentru ghetouri ar trebui să aibă întrebuintări mai vaste, atunci când societatea armată le ucide copii, atunci când natura trimite uragane în

orașele lor – sunt șocați într-un fel în care aceia dintre noi care am fost născuți și crescuți să înțelegem cauza și efectul nu am putea fi niciodată. Și nu aş vrea să trăiești ca ei. Te-ai născut într-o rasă în care vântul bate mereu din față și dulăii sunt mereu pe urmele tale. Și, în proporții diferite, asta este adevărat pentru orice fel de viață. Diferența este că tu nu ai privilegiul de a trăi ignorant în raport cu acest adevăr esențial.

Îți vorbesc așa cum am făcut-o mereu: ca unui bărbat calm și serios, așa mi-am dorit mereu să devii, care nu-și cere iertare pentru sentimentele sale umane, nu caută scuze pentru înălțimea lui, pentru brațele lungi, pentru zâmbetul frumos. Conștiința crește în tine și ce-mi doresc pentru tine este să nu simți nevoia să te comprimi pentru a-i face pe alții să se simtă confortabil. Asta oricum nu schimbă ecuația. Nu am vrut niciodată să fii de două ori mai bun ca ei, așa cum am vrut mereu să ataci fiecare zi din scurta ta viață luminoasă în luptă. Cei care trebuie să creadă că sunt albi nu pot fi unitatea ta de măsură. Nu vreau să te cufunzi în propriul vis. Vreau să fii un cetățean conștient de această lume îngrozitoare și minunată.

Într-o zi, eram la Chicago, scriam un material despre istoria segregării în Nordul urban și cum a fost proiectat de politici guvernamentale. Urmăream niște polițiști de la secția regională de poliție care își făceau turele. În acea zi am văzut un negru care și-a pierdut casa. Am urmărit polițiștii în casă, unde câțiva dintre ei vorbeau cu soția bărbatului care, în acest răstimp, încerca să-și supravegheze copiii. În mod evident, nu fusese prevenită de sosirea șerifului, deși ceva din comportamentul soțului ei îmi spunea că el probabil știuse. Ochii soției lui exprimau, în același timp, șocul contextului, furie la adresa polițiștilor și furie la adresa soțului. Polițiștii au stat în sufrageria lor, dându-le instrucțiuni despre ce urma să se întâmple. Afară așteptau niște bărbați care fuseseră angajați să evacueze

posesiunile familiei. Bărbatul era umilit și mi-am imaginat că, de ceva vreme, trăia singur, având în minte amenințarea care plana asupra familiei lui, dar nu se putuse convinge să și-o recunoască sau să o recunoască în fața soției. Așa că acum transformase toată acea energie în furie la adresa polițiștilor. A înjurat. A urlat. A gesticulat frenetic. Această secție de poliție era mai progresistă decât media. Erau îngrijorați de un arest în masă. Aduceau adesea un asistent social la evacuări. Dar acest lucru nu avea nimic de-a face cu logica fundamentală și implacabilă a lumii în care trăia, o logică construită pe legi construite pe istorie construită pe dispreț față de acest bărbat și familia lui, și soarta lor.

Bărbatul făcea scandal. Când polițiștii au plecat, și-a vârsat nervii pe negrii care fuseseră angajați să îi scoată familia în stradă. Se manifesta în același fel în care se manifestă toți negrii fără autoritate pe care i-am cunoscut vreodată, augmentându-și trupul pentru a camufla jaful fundamental pe care nu-l puteau preveni.

Îmi petrecusem săptămâna explorând orașul, plimbându-mă prin părțile sale pustii, privind băieții fără scop, șezând în stranele bisericilor solide, hoinărind prin fața muralelor stradale dedicate morților. Și, din când în când, stătusem în casele negrilor din acel oraș care intrau în a zecea decadă a vieții lor. Acești oameni erau profunzi. Casele lor erau pline de emblemele unei vieți onorabile: premii cetățenești, portrete ale soților și soțiilor care nu mai erau, numeroase generații de copii cu robă și beretă. Și primiseră aceste distincții făcând curat în case mari și trăind în barăci în Alabama înainte să se mute în oraș. Și făcuseră asta în ciuda orașului, care ar fi trebuit să le ofere un respiro și care s-a dovedit a fi un specimen mai sofisticat de jaf. Își luaseră două sau trei joburi, își trecuseră copiii prin liceu și facultate și deveniseră stâlpii comunității. Îi admiram, dar știam că în tot acest timp doar încurajam supraviețuitorii,

cei care înduraseră băncile și disprețul flămând al acestora, agenții imobiliari și falsa lor compasiune – „Îmi pare rău, casa asta s-a vândut ieri” – agenții imobiliari care îi îndrumau înapoi spre blocurile din ghetou sau spre blocurile ce urmau să devină ghetouri în curând, creditorii care găsiseră această clasă captivă și încercau să le ia tot ce aveau. În acele case i-am văzut pe cei mai buni dintre noi, dar pentru fiecare dintre ei, știam că sunt un milion dispăruți.

Și știam că există copii născuți în aceleași cartiere încarcera-te în partea de vest a orașului, aceleași ghetouri, fiecare dintre ele planificat ca orice subdiviziune. Reprezintă un act elegant de rasism, câmpuri ale crimei autorizate de poliție unde ni se fură, iarăși, tuturor demnitatea, familia, averea și viața. Și nu există nicio diferență între uciderea lui Prince Jones și crimele acestor câmpuri, pentru că ambele își au rădăcina în presupusa lipsă de umanitate a negrilor. O moștenire a jafului, o rețea de legi și tradiții, un patrimoniu, un Vis l-au ucis pe Prince Jones cu aceeași certitudine cu careucid negri în North Lawndale cu o frecvență înspăimântătoare. „Crimă negru-la-negru” e jargonul, violența limbajului, care îi spulberă pe cei care au conceput regulile, care au aranjat peluzele, care au proiectat locuințele sociale, care au construit străzile și au vândut cerneală roșie la butoi. Și asta nu ar trebui să ne surprindă. Furtul vieților negre a fost forat în această țară în faza embrionară și fortificat pe parcursul istoriei, astfel încât jaful a devenit o moștenire, o rațiune, o emoție, o setare prestabilită la care trebuie să ne întoarcem invariabil, probabil până la finalul vieții.

Câmpurile crimei din Chicago, din Baltimore, din Detroit au fost create de politicile Visătorilor, dar greutatea, rușinea rezidă exclusiv în cei care mor pe' aceste câmpuri. E o mare decepție aici. Să strigi „crimă negru-la-negru” înseamnă să împuști un om și apoi să-l umilești pentru că sângerează. Și premisele pe care s-au format aceste câmpuri ale crimei – diminuarea

trupului negru – nu sunt deloc diferite de premisele ce au permis uciderea lui Prince Jones. Visul de a te purta ca albii, de a vorbi ca albii, de a fi alb l-a ucis pe Prince Jones cu aceeași certitudine cu care ucid negri în Chicago cu o frecvență înspăimântătoare. Nu accepta minciuna! Nu bea otrava! Aceleași mâini care au trasat conturul roșu în jurul vieții lui Prince Jones au trasat conturul roșu în jurul ghetoului.

Nu am vrut să te cresc cu frica unei false amintiri. Nu am vrut să fii forțat să îți maschezi bucuriile și să îți acoperi ochii. Am vrut să crești în conștiință. Am hotărât să nu-ți ascund nimic.

Îți amintești când te-am luat prima oară cu mine la muncă, când aveai 13 ani? Mergeam s-o întâlnesc pe mama unui băiat negru ucis. Băiatul avusese un schimb violent de replici cu un bărbat alb și fusese ucis pentru că refuzase să dea muzica mai încet. După ce și-a descărcat pistolul, ucigașul și-a condus iubita la hotel. Au băut ceva. Au comandat o pizza. Și a doua zi, când a avut el chef, bărbatul s-a predat. A pretins că a văzut o armă. A pretins că se temuse pentru viața lui și că nu putuse acționa decât printr-un act violent justificat. „Am fost și victimă și învingător”, a afirmat, așa cum generații întregi de prădători afirmaseră. Nu s-a găsit nicio armă. Afirmatia a influențat juriul și ucigașul a fost condamnat nu pentru crima comisă, ci pentru că trăsesse repetate focuri de armă în timp ce prietenii băiatului încercau să se retragă. Distrugerea trupului negru era permisă, dar ar fi bine să se execute eficient.

Mama băiatului negru ucis își pleda cazul în fața jurnaliștilor și a scriitorilor. Ne-am văzut în holul hotelului ei din Times Square. Era de înălțime medie, cu pielea ciocolatie și părul până la umeri. Nu trecuse nici o săptămână de la verdict. Era calmă și complet stăpână pe sine. Nu a răbufnit la adresa criminalului, dar s-a întrebat cu voce tare dacă regulile pe care

le împărtășise erau de ajuns. Își dorise ca fiul ei să susțină lucrurile în care crede și să fie respectuos. Și murise pentru că a crezut că prietenii lui aveau dreptul să-și asculte muzica tare, să fie adolescenți americani. Și totuși rămăsese cu întrebarea: „Îmi tot repet în minte: «Dacă nu ar fi răspuns, dacă nu ar fi spus ce crede, ar fi încă aici?»”

Nu avea să uite unicitatea fiului ei, unicitatea vieții lui. Nu avea să uite că avea un tată care îl iubea, care a avut grijă de el cât ea se lupta cu cancerul. Nu avea să uite că era sufletul petrecerii, că tot timpul aducea noi prieteni pe care ea să-i plimbe cu mașina. Și avea să-l țină în viață prin munca ei. I-am spus că verdictul mă înfuriase. I-am spus că ideea că oricare dintre acei jurați a crezut că este plauzibil să fie o armă în mașină m-a debusolat. A spus că și ea era debusolată și că nu ar trebui să confund calmul de care dădea dovadă cu lipsa furiei. Dar Dumnezeu îi direcționase furia dinspre răzbunare spre izbăvire, a spus. Dumnezeu îi vorbise și îi arătase un alt fel de activism. Apoi, mama băiatului ucis s-a ridicat, s-a întors către tine și ți-a spus: „Exiști. Contezi. Ești valoros. Ai tot dreptul să-ți porți hanoracul, să-ți asculți muzica cât de tare vrei. Ai tot dreptul să fii tu însuși. Și nimeni nu ar trebui să-ți stea în cale. Trebuie să fii tu însuși. Nu trebuie să-ți fie niciodată teamă să fii tu însuși.”

M-am bucurat că a spus asta. Am încercat să-ți spun același lucru și, dacă nu am spus-o la fel de direct și de clar, mărturisesc, este din cauză că îmi este frică. Și nu am niciun Dumnezeu care să mă susțină. Și cred că atunci când distrug trupul, distrug tot și știam că noi toți – creștini, musulmani, atei – trăim cu această frică a adevărului. Jaful trupului este un fel de terorism, și amenințarea sa alertează orbita întregii noastre vieți și, ca și în cazul terorismului, această distorsiune este intenționată. Jaful trupului. Dragonul care i-a împins pe băieții pe care îi cunoșteam în teatrul extravagant al proprietății. Jaful trupului.

Demonul care a împins supraviețuitorii clasei de mijloc negre spre o pasivitate agresivă, conversații moderate în public, cea mai bună purtare la vedere, mâinile mereu în buzunare, întreaga noastră postură ordonată de parcă ar spune: „Nu fac mișcări bruște.” Jaful trupului. Șarpele anilor din școli, cerându-mi să fiu de două ori mai bun, deși eram doar un copil. Crimele erau peste tot în jurul nostru și știam, în adâncul nostru, într-un spațiu tăcut, că autorul acestor crime era mai presus de noi, că servea scopurile altcuiva. Aveam dreptate.

Iată cum îmi contorizez progresul în viață: mă imaginez așa cum eram, în West Baltimore, evitând North și Pulaski, cufundat în Murphy Homes, temător de stradă și școală și îmi imaginez că îi arăt acelui băiat pierdut un portret al vieții mele de astăzi și îl întreb cum i se pare. O singură dată – în cei doi ani după ce te-ai născut, în primele două tranșee din lupta vieții mele – am crezut că ar fi fost dezamăgit. Îți scriu de pe marginea celui de-al patruzecilea an de viață, când am ajuns într-un punct, nu de o proeminență fantastică, dar mult peste orice și-ar fi putut imagina acel băiat. Nu am stăpânit străzile, pentru că nu am putut citi limbajul trupului suficient de rapid. Nu am stăpânit școala, pentru că nu am putut vedea unde ar putea duce totul. Dar nu m-am prăbușit. Am familia mea. Am munca mea. Nu mai găsesc necesar să-mi plec capul la petreceri și să spun că „încerc să fiu scriitor”. Și, deși fără un Dumnezeu al meu, faptul că sunt om, că am darul studiului și că astfel sunt remarcabil prin toată materia care plutește prin cosmos, încă mă minunează.

Mi-am petrecut mare parte din studiu căutând întrebarea corectă care m-ar putea ajuta să înțeleg întru totul fisura dintre mine și lume. Nu mi-am petrecut timpul studiind problema „rasei”: „rasa” în sine este doar o reafirmare și o restructurare a problemei. Vedem asta uneori, când câte un nătâng – care de

obicei se crede alb – sugerează că drumul către viitor este o orgie uriașă cu albi și negri care se va sfârși doar atunci când vom fi cu toții bej și, deci, de aceeași rasă. Dar o mare parte dintre „negri” este deja bej. Și istoria civilizației este plină de „rase” moarte (franci, italieni, germani, irlandezi), abandonate ulterior pentru că nu-și mai deserveau scopul: organizația celor de deasupra și de sub umbrela drepturilor.

Dacă viața mea s-ar sfârși astăzi, ți-aș spune că a fost o viață fericită, că am găsit bucurie în studiu și în lupta către care te îndemn pe tine acum. Ai înțeles din această conversație că lupta m-a descompus și m-a recompus de mai multe ori: în Baltimore, la Mecca, prin a fi tată, la New York. Schimbările m-au premiat cu descompunerea ce apare atunci când nu mai poți fi mințit, atunci când ai respins Visul. Mai mult, schimbările m-au învățat cum să exploatez cel mai bine darul unic al studiului, să pun la îndoială ceea ce văd, apoi să mai pun încă o dată la îndoială, pentru că întrebările contează la fel de mult, poate mai mult, ca răspunsurile.

Dar, vai, ochii mei! Când eram copil, nicio parte a trupului meu nu a suferit mai mult ca ochii. Dacă m-am descurcat bine după standardele copilăriei, trebuie să adaug că acele standarde au fost limitate de cât de puțin a văzut un băiat din clasa mea socială captivă. Visul părea să fie vârful, apoi să te îmbogățești și să trăiești într-una dintre acele case izolate de la țară, într-una dintre acele comunități mici, una dintre acele cul-de-sac-uri șerpuitoare, unde se trag filmele pentru adolescenți și se construiesc case în copaci și unde, în acel ultim an pierdut înainte de a intra la facultate, adolescenții făceau dragoste în mașinile parcate lângă lac. Visul părea sfârșitul lumii pentru mine, culmea ambiției americane. Ce ar putea exista mai mult dincolo de logodne, dincolo de suburbii?

Mama ta știa. Poate pentru că a fost crescută între granițele fizice ale unui astfel de loc, pentru că a trăit în proximitatea

Visătorilor. Poate pentru că oamenii care credeau că sunt albi i-au spus că e deșteaptă și că nu e cu adevărat neagră, ceea ce era pentru ei un compliment. Poate că băieții de acolo, care erau de fapt negri, îi spuneau că este „drăguță pentru o fată cu pielea închisă la culoare”. Mama ta nu s-a simțit niciodată cu adevărat acasă și asta a creat posibilitatea unui alt loc esențial pentru ea, a propulsat-o la Mecca, a propulsat-o la New York și mai departe. Când a împlinit 30 de ani, a călătorit la Paris. Nu sunt sigur că îți amintești. Aveai doar șase ani. Am petrecut acea săptămână mâncând pește prăjit la micul dejun și prăjituri la cină, lăsându-ne lenjeria pe noptieră și ascultând Ghostface Killah la maximum. Nu-mi trecuse niciodată prin cap să părăsesc America, nici măcar pentru un timp. Ochii mei. Prietenul meu Jelani, care a crescut cum am crescut și eu, mi-a spus odată că obișnuia să vadă călătoritul ca pe un lux inutil, ca și cum ți-ai sparge banii de chirie pe un costum roz. Și pe-atunci și eu credeam cam același lucru. Am fost uluit că mama ta visa la Paris. Nu puteam înțelege și nici nu credeam că aveam nevoie să înțeleg. O parte din mine era încă la ora de franceză din clasa a VI I-a, gândindu-mă doar la siguranța imediată a corpului meu, considerând Franța la fel de străină ca planeta Jupiter.

Dar acum mama ta mersese și, când s-a întors, îi dansau ochii de posibilitățile pe care le văzuse acolo, nu doar pentru ea, ci și pentru tine și pentru mine: lucrurile care te prind sunt atât de mici, lucrurile care te țin treaz noaptea îți sunt atât de proprii, încât atunci când încerci să le explici, singura recompensă pe care ți-o poate oferi cineva este o aprobare politicoasă din cap. Mama ta făcuse o mulțime de fotografii prin tot Parisul, fotografiase uși, uși gigantice: uși de un albastru profund, de abanos, portocalii, turcoaz și roșu aprins. Am examinat fotografiile acelor uși gigantice în micul nostru apartament din Harlem. Nu mai văzusem nimic asemănător în viața mea. Nici nu-mi trecuse prin cap că puteau exista asemenea uși gigantice,

că puteau fi atât de comune într-o parte a lumii și că lipseau cu desăvârșire în alta. Și m-am gândit, ascultând-o pe mama ta, că Franța nu era un experiment gândit, ci un loc real plin de oameni adevărați ale căror tradiții erau diferite, ale căror vieți erau cu adevărat diferite, al căror simț estetic era diferit.

Când privesc în urmă, știu că primeam mesajul din toate părțile. Atunci se numărau deja printre prietenii mei oameni cu legături la lumi diferite. „Fă-ne rasa mândră!”, spuneau bătrânii. Dar atunci deja știam că nu sunt atât de legat de o „rasă” biologică cât de un grup de oameni și acești oameni nu erau negri datorită unei culori uniformizate sau a unei trăsături fizice uniformizate. Erau legați pentru că suferiseră sub greutatea Visului și erau legați de toate lucrurile frumoase, de tot limbajul și toate manierismele, de toată literatura și de toată filozofia, de tot vocabularul comun pe care îl modelau ca pe un diamant sub greutatea Visului. Acum nu prea multă vreme, stăteam într-un aeroport să-mi iau bagajul de pe banda rulantă. M-am ciocnit de un tânăr negru și am spus „Pardon”. Fără să ridice privirea a spus: „Ești straight.” Și în acest schimb de replici este o parte atât de mare din raportul intim care poate exista doar între doi străini ai acestui trib pe care-l numim negru. Cu alte cuvinte, făceam parte dintr-o lume. Și privind spre exterior, aveam prieteni care la rândul lor făceau parte din alte lumi: lumea evreilor sau a newyorkezilor, lumea sudiștilor sau lumea persoanelor gay, sau a imigranților, a californienilor, a nativilor americani sau o combinație între oricare dintre acestea, lumi țesute pe alte lumi ca pe un goblen. Și, deși nu aș fi putut fi niciodată nativul vreuneia dintre aceste lumi, știam că nimic atât de esențial ca rasa nu ar putea sta între noi. Citisem deja prea mult. Și ochii mei, frumoșii mei ochi prețioși, erau cu fiecare zi mai puternici. Și am văzut că ceea ce mă separa de lume nu era ceva intrinsec, ci prejudiciul real provocat de intenția oamenilor de a ne da un nume, intenția de a crede că

numele pe care ni l-au dat contează mai mult decât orice am putea face vreodată. În America, prejudiciul nu rezidă în a te fi născut cu pielea mai închisă la culoare, cu buzele mai pline, cu un nas mai lat, ci în tot ceea ce urmează după. În acel simplu schimb de replici cu acel tânăr, am vorbit limba proprie popoului meu. A fost cea mai scurtă intimitate, dar a cuprins o mare parte din frumusețea lumii mele negre: dezinvoltura dintre mine și mama ta, miracoul de la Mecca, felul în care simt că dispar pe străzile din Harlem. Să numesc acest sentiment rasial ar însemna să predau toate acele diamante, modelate de strămoșii noștri, prădătorului. Am creat acest sentiment, deși a fost conceput în umbra celor uciși, celor violați, celor cărora li s-a furat trupul, și l-am creat oricum. Acesta este lucrul minunat pe care l-am văzut cu ochii mei și cred că aveam nevoie de această poziție favorabilă, să pot călători. Cred că trebuia să știu că sunt de undeva, că ceea ce numesc casa mea era la fel de frumoasă ca oricare alta.

La șapte ani după ce am văzut fotografiile acelor uși, am primit primul pașaport ca adult. Mi-aș dori să fi ajuns acolo mai devreme. Mi-aș dori ca atunci când eram la ora de franceză să fi conectat conjugările, verbele și substantivele la ceva mai mare. Mi-aș dori ca cineva să-mi fi spus ce era de fapt acea oră: o poartă către o altă lume albastră. Voiam să văd acea lume cu ochii mei, să văd acele uși și tot ce se ascundea în spatele lor. În ziua în care am plecat, am mers la un restaurant cu mama ta, care îmi arătase atâtea. Am spus: „Mi-e frică”. Nu pot spune că vorbeam limba. Nu cunoșteam obiceiurile. Aveam să fiu singur. M-a ascultat și m-a ținut de mână. Și în acea seară, m-au urcat în nava spațială. Nava spațială a străpuns întunericul, cerul, pe deasupra Baltimore-ului, pe deasupra Meccăi, pe deasupra New Yorkului, pe deasupra oricărei limbi și a oricărui spectru cunoscute mie.

Biletul meu m-a dus mai întâi la Geneva. Totul s-a întâmplat foarte repede. A trebuit să schimb bani. A trebuit să găsesc un tren de la aeroport până în oraș și apoi încă un tren spre Paris. Cu câteva luni înainte, începusem un studiu greoi al limbii franceze. Acum eram într-o furtună de franceză, complet îmbibat, echipat să prind doar câteva picături din limbă: „cine”, „euro”, „tu”, „la dreapta”. Încă îmi era foarte frică.

Am analizat mersul trenurilor și am constatat că eram la un bilet greșit distanță de Viena, Milano sau de vreun sat din Alpi despre care niciunul dintre cunoscuții mei nu auzise niciodată. S-a întâmplat atunci. Conștientizarea că sunt departe, teama, posibilitățile necunoscute, totul – groaza, uimirea, bucuria – topite într-o tornadă erotică. Nu-mi era complet străină. Era aproape de valul care m-a lovit în Moorland. Era înrudită cu doza narcotică pe care am simțit-o în timp ce priveam oamenii cu paharele lor de vin cum se revarsă pe West Broadway. Era tot ceea ce simțisem când am privit ușile pariziene. În acel moment, am realizat că toate aceste schimbări, cu toată agonia lor, cu toată confuzia, cu toată straniețea, erau factorul definitoriu al vieții mele și, pentru prima dată, am simțit nu doar că sunt viu, că într-adevăr studiam și observam, ci că eram viu de multă vreme, chiar și în Baltimore. Fusesem mereu viu. Traduceam constant.

Am ajuns în Paris. M-am cazat la un hotel în al șaselea arondisment. Nu aveam nicio înțelegere a istoriei locale. Nu m-am gândit prea mult la Baldwin sau la Wright. Nu-i citisem nici pe Sartre, nici pe Camus și, dacă treceam pe lângă Café de Flore sau Les Deux Magots, pe vremea aceea nu observam mare lucru. Nimic din toate astea nu conta. Era vineri, și ceea ce conta erau străzile ce gemeau de oameni în configurații fantastice. Cafenelele gemeau de adolescenți. Copii jucau fotbal cu rucsacurile lăsate pe marginea străzii. Cupluri mai în vârstă purtau pardesie lungi, eșarfe vălurite și pulovere. Tinerii care ieșeau

din tot felul de locuri erau frumoși și cool. Îmi amintea de New York, dar fără frica omniprezentă. Oamenii nu purtau armuri sau nicio armură pe care aș fi putut-o recunoaște. Străduțele și aleile lăturalnice erau pline de baruri, restaurante și cafenele. Toată lumea mergea pe jos. Cei care nu mergeau se îmbrățișau. Mă simțeam în largul meu mai presus de orice drept natural. Hotelul era geometric. Am ieșit și m-am topit în oraș ca untul în tigaie. Îl aveam în minte pe Big Boi cântând:

Ăsta sunt eu, un jucător cu blugii la dungă
 Și un tricoul alb imaculat, și cozorocul e îndreptat ușor către est.

Am luat cina cu un prieten. Restaurantul era cât două sufragerii. Mesele erau înghesuite una într-alta. Și pentru a te așeza, chelnerița recurgea la un fel de magie, trăgea o masă în afară și te fixa pe locul tău așa cum îți fixezi copilul în scaunul de bebeluș. Trebuia să o convoci să poți merge la toaletă. Când am comandat, am gesticulat frenetic și am bolborosit ceva în franceza mea catastrofală. A aprobat din cap fără să râdă. Manierele ei erau cât se poate de autentice. Am băut o sticlă de vin incredibil. Eu mi-am luat friptură. Mi-am luat o baghetă cu măduvă. Mi-am luat ficat. Mi-am luat un espresso și un desert pe care nu pot nici măcar să-l pronunț. Folosind toată franceza de care eram capabil, am încercat să îi spun chelneriței că cina fusese magnifică. Mi-a răspuns în engleză: „Cea mai bună cină pe care ați luat-o vreodată, nu?” M-am ridicat să plec și, deși îngurgitasem jumătate dintre lucrurile de pe meniu, mă simțeam ușor ca o pană. A doua zi m-am trezit devreme și m-am plimbat prin oraș. Am vizitat Musée Rodin. M-am oprit într-un bistro și, cu teama pe care o simte un puști când abordează o fată frumoasă la o petrecere, am comandat două beri și apoi un burger. M-am plimbat prin Le Jardin du Luxembourg. Era cam patru după-amiaza. M-am așezat. Parcul forfotea de oameni,

iarăși cu toate obiceiurile lor străine. În acel moment m-a cuprins o singurătate stranie. Poate pentru că nu rostisem niciun cuvânt în engleză toată ziua. Poate pentru că nu mai stătusem niciodată într-un parc, nici nu știam că este ceva ce aș vrea să fac. Și peste tot în jur erau oameni care făceau asta frecvent.

Mi-am dat seama că mă aflu într-adevăr în țara altcuiva și, totuși, într-un fel necesar, mă aflu în afara acestei țări. În America făceam parte dintr-o ecuație, deși nu era un element atractiv. Eram cel pe care îl oprea poliția pe bulevardul 23 în mijlocul unei zile de lucru. Eram cel dus la Mecca. Nu eram doar un tată, eram tatăl unui băiat negru. Nu eram doar un soț, eram soțul unei negrese, un simbol încărcat al iubirii negre. Dar stând în acel parc, pentru prima oară am fost un străin, fără ținut, deconectat. Și mi-a părut rău că nu mai simțisem acest fel de singurătate până atunci, că nu m-am mai simțit niciodată atât de mult în exteriorul visului altcuiva. Atunci am simțit greutatea cea mai apăsătoare a lanțurilor generației mele: trupul meu limitat de istorie și politică în zone determinate. Unii dintre noi evadează. Dar jocul se joacă la zar. Îmi doream să știu mai multe, îmi doream să le fi știut mai devreme. Îmi amintesc, în seara aceea priveam adolescenții care se strâneau pe malul Senei să facă lucrurile pe care le fac adolescenții. Și îmi amintesc că m-am gândit cât de mult îmi doream ca aceea să fie viața mea, cât de mult îmi doream să am un trecut departe de frică. Nu aveam trecutul în mâini sau în minte. Dar te aveam pe tine.

Ne-am întors la Paris în vara aceea, pentru că mamei tale i-a plăcut orașul și pentru că mie mi-a plăcut limba, dar mai presus de orice, pentru tine.

Mi-am dorit să ai propria viață, departe de frică, chiar și departe de mine. Sunt rănit. Sunt însemnat de coduri vechi care m-au apărat într-o lume și m-au înlănțuit în alta. Mă gândesc la bunica ta care mă suna și observa cum creșteai și cum vei încerca să mă „testezi” într-o zi. Și i-am spus că voi considera

acea zi, dacă va veni, ca eșecul meu total ca tată, pentru că dacă tot ceea ce am asupra ta sunt mâinile mele, atunci nu am absolut nimic. Dar, iartă-mă, fiule, știam la ce se referă și când erai mai mic și eu gândeam la fel. Și acum îmi este rușine de acest gând, rușine de frica mea, rușine de lanțurile generației pe care am încercat să ți le strâng pe încheieturi. Ne apropiem de ultimii noștri ani împreună și îmi doresc să fi fost mai blând cu tine. Mama ta a trebuit să mă învețe cum să te iubesc, cum să te sărut și să-ți spun că te iubesc în fiecare seară. Chiar și acum nu-l simt ca pe un gest natural, ci mai degrabă ca pe un ritual. Și asta pentru că sunt rănit. Asta pentru că sunt legat de vechi obiceiuri pe care le-am învățat într-o casă dură. A fost o casă plină de iubire chiar și când a fost asediată de propria țară, dar a fost dură. Nici măcar în Paris nu m-am putut elibera de vechile obiceiuri, de instinctul de a-mi păzi spatele la fiecare pas și de a fi mereu gata să mă pun în mișcare.

După câteva săptămâni în Paris, mi-am făcut un prieten care voia să-și îmbunătățească engleza la fel de mult cât voiam eu să îmi îmbunătățesc franceza. Ne-am cunoscut într-o zi în mulțimea din fața catedralei Notre-Dame. Am mers până în Cartierul Latin. Ne-am dus la un magazin de vinuri. În fața lui erau câteva mese. Ne-am așezat și am băut o sticlă de vin roșu. Ni s-au servit mormane de cărnuri, pâine și brânzeturi. Asta era cina? Asta făceau oamenii de obicei? Nu știusem nici să-mi imaginez asta. Mai mult, toate acestea constituiau un ritual elaborat de a-și forma o perspectivă asupra mea? A plătit prietenul meu. I-am mulțumit. Dar când am plecat, m-am asigurat că el iese primul. Voia să îmi arate una dintre acele clădiri vechi care par să fie la fiecare colț în orașul acela. În tot acest timp m-am lăsat condus, eram sigur că va coti rapid pe o alee unde așteptau niște tipi gata să-mi fure... ce mai exact? Dar noul meu prieten mi-a arătat pur și simplu clădirea, mi-a strâns mâna, mi-a urat *bon soirée* și s-a îndepărtat în noaptea vast deschisă. Și, privindu-l

cum se îndepărtează, am simțit că am pierdut parte din experiență din cauza ochilor mei, pentru că ochii mei au prins contur în Baltimore, pentru că eram legat la ochi.

Îmi doream să cresc pe cât posibil distanța dintre tine și acea frică orbitoare. Voiam să vezi oameni diferiți trăind după reguli diferite. Voiam să vezi îndrăgostiții care stau unul lângă celălalt în cafenele, privind strada, femeile în rochii lungi și albe care pedalau pe bicicletele lor vechi fără căști de protecție, femeile în pantaloni foarte scurți care goneau pe role roz. Voiam să vezi bărbații în pantaloni somon și cămăși albe și pulovere colorate legate în jurul gâtului, bărbații care dispăreau după colțuri și se întorceau în mașinile lor decapotabile de lux, iubindu-și viața. Toți fumând. Toți știind că după colț îi așteaptă fie o moarte brutală, fie o orgie. Ți amintești cum ți s-au luminat ochii când am ieșit la Saint-Germain-des-Prés? Pentru acea privire trăiesc.

Și chiar și atunci, voiam să fii conștient să înțelegi că distanțarea, fie și pentru o clipă, de frică nu este pașaportul care te scoate din luptă. Vom fi mereu negri, tu și cu mine, chiar dacă înseamnă lucruri diferite în locuri diferite. Franța e construită pe propriul vis, pe propria colecție de cadavre, și amintește-ți că propriul tău nume vine de la un om care s-a opus Franței și proiectului ei național de colonizare. Este adevărat că culoarea pielii noastre nu este trăsătura noastră distinctivă aici, nu la fel de mult ca americanismul ce răsuflă în proasta noastră franceză. Și este adevărat că există un mod particular în care americanii care se consideră albi ne privesc, ceva sexual și obscen. Nu suntem înrobiți în Franța. Nu suntem „problema” lor specifică, nici vina lor națională. Nu suntem negroteii lor. Dacă există alinare în asta, nu este genul de alinare pe care te-aș încuraja să o tolerezi. Amintește-ți numele. Amintește-ți că tu și cu mine suntem frați, suntem fiii violului transatlantic. Amintește-ți conștiința vastă care vine la pachet. Amintește-ți că această conștiință

nu poate fi niciodată rasială până la urmă; trebuie să fie cosmică. Amintește-ți de romii pe care i-ai văzut cerșind alături de copii lor și de veninul cu care li s-a vorbit. Amintește-ți de șoferul de taxi algerian care vorbea deschis despre ura sa pentru Paris, care se uita la mama ta și la mine și insista că suntem uniți sub Africa. Amintește-ți fiorul pe care l-am simțit cu toții în fața frumuseții Parisului, ca și cum orașul ar fi fost construit în așteptarea Pompeiului. Amintește-ți senzația că parcurile grozave, prânzurile lungi ar putea fi anulate de o fizică înrudită cu regulile noastre și cu istoria țării noastre, dar pe care nu o înțelegem complet.

A fost bine să-i avem pe unchiul Ben și pe mătușa Janai acolo – pe altcineva care a trebuit să echilibreze uimirea în fața a ceea ce au construit acești oameni și faptele pe care au construit atât de mult; altcineva care a învățat să călătorească la maturitate; oameni care au fost negri în America și erau în principal preocupați de siguranța propriilor trupuri. Și eram cu toții conștienți de faptul că forțele care ne trag trupul înapoi acasă sunt înrudite cu cele care i-au oferit Franței toată această bogăție. Eram conștienți de faptul că mare parte din ceea ce au realizat a fost construită pe devalizarea trupurilor haitiene, pe devalizarea trupurilor Wolof, pe distrugerea poporului Toucouleur, pe cucerirea lui Bissandugu.

Aceea a fost vara în care ucigașul lui Trayvon Martin a fost achitat, vara în care am realizat că am acceptat că nu există o vițetă a evadării. Ceea ce numim acasă ne va găsi în orice limbă. Ți amintești când am luat metroul până la Place de la Nation să-ți sărbătorim ziua de naștere împreună cu Janai și Ben și copiii? Ți-l amintești pe tânărul care protesta la ieșirea de la metrou? Ți amintești pancarta lui? *vive le combat des jeunes contre le crimes racistes!* *usa: trayvon martin, 17 ans assassiné car noir et le raciste acquité.*

Nu am murit în tinerețea mea confuză. Nu am pierit în agonia neștiinței. Nu am fost la închisoare. Îmi dovedisem că există o altă cale dincolo de școală și de stradă. M-am simțit ca supraviețuitorul unui fel de dezastru natural teribil, un fel de ciumă, un fel de avalanșă sau de cutremur. Și acum, trăind după o decimare și ajungând pe un tărâm pe care l-am considerat odată mitic, totul pare azvârlit într-un halou: eșarfele pastelate pariziene străluceau mai puternic, mirosul de dimineață din patiserii era himnotic, și limba din jurul meu mi-a părut nu atât o limbă, cât un dans.

Drumul tău va fi diferit. Trebuie să fie diferit. La 11 ani știai lucruri pe care eu nu le știam nici la 25. Când aveam 11 ani, cea mai mare prioritate era simpla siguranță a propriului trup. Viața mea era negocierea imediată cu violența, acasă și în afara casei. Dar tu deja ai așteptări, le văd în tine. Supraviețuirea și siguranța nu sunt de ajuns. Speranțele tale – visurile tale, dacă vrei – lasă în mine o explozie de sentimente contradictorii. Sunt atât de mândru de tine, de deschiderea ta, de ambiția ta, de agresivitatea ta, de inteligența ta. Treaba mea, în puținul timp pe care îl mai avem împreună, este să echilibrez această inteligență cu înțelepciune. O parte din acea înțelepciune constă în a înțelege ce ai primit: un oraș în care barurile gay nu sunt întru nimic remarcabile, o echipă de fotbal în care jumătate dintre jucători vorbesc o altă limbă. Ceea ce spun este că nu totul îți aparține, că frumusețea din tine nu este exclusiv a ta și este în mare parte rezultatul posibilității de a te bucura de o cantitate anormală de siguranță a trupului tău negru.

Poate că de aceea atunci când ai aflat că ucigașul lui Mike Brown nu va fi pedepsit mi-ai spus că trebuie să pleci. Poate că de aceea plângeai, pentru că atunci ai înțeles că inclusiv siguranța ta relativ privilegiată nu ar putea niciodată contrabalansa un asalt susținut lansat în numele Visului. Politicile noastre actuale ne spun că, dacă vei fi victima unui asemenea asalt și îți

vei pierde trupul, trebuie să fie cumva din vina ta. Pe Trayvon Martin l-a ucis hanoracul. Pe Jordan Davis, muzica tare. John Crawford n-ar fi trebuit să atingă niciodată arma expusă în vitrină. Kajieme Powell ar fi trebuit să știe să nu fie nebun. Și cu toții ar fi trebuit să aibă tați, chiar și cei care au avut tați, chiar și tu. Fără propriile justificări, Visul s-ar prăbuși în propria fundație. Ai învățat asta pentru prima dată de la Michael Brown. Eu am învățat asta pentru prima dată de la Prince Jones.

Michael Brown nu a murit așa cum au presupus mulți dintre apărătorii lui. Și totuși, nu punem niciodată întrebările din spatele întrebărilor. Ar trebui ca răspunsul la asaltul asupra unui ofițer al statului să fie fără proces cu ofițerul în cauză ca judecător și călău? Așa ar trebui să arate civilizația? Și de fiecare dată Visătorii îl devalizează pe Ferguson de guvernare municipală. Și torturează musulmani și dronele lor bombardează nunți (accidental!), și visătorii îl citează pe Martin Luther King și exultă nonviolenta pentru cei slabi și cele mai mari arme pentru cei puternici. De fiecare dată când suntem reținuți de poliție, moartea, rănilor sau automutilarea sunt posibile. Nu este suficient să se spună că asta este adevărat pentru oricine sau mai adevărat pentru cei care încalcă legea. În momentul în care poliția a început urmărirea lui Prince Jones, viața lui a fost pusă în pericol. Visătorii acceptă acest lucru ca pe costul de a face treaba, acceptă ca trupurile noastre să fie moneda de schimb, pentru că asta este tradiția lor. Ca sclavi, am fost primul chilipir al acestei țări, avansul oferit pentru libertatea ei. După ruina și eliberarea provocate de Războiul Civil, a urmat Achitarea Sudului care nu se căia și apoi Reuniunea, și trupurile noastre au devenit pentru a doua oară ipoteca acestei țări. În era New Deal, am fost camera lor de oaspeți, subsolul proaspăt terminat. Și astăzi, când sistemul în plină expansiune din spatele penitenciarelor a transformat depozitarea trupurilor negre într-un program producător de joburi pentru Visători și într-o investiție

profitabilă pentru Visători, astăzi, când 8% dintre deținuții de pe planetă sunt bărbați negri, trupurile noastre au refinanțat Visul de a fi albi. Vița neagră este ieftină, dar, în America, trupurile negre sunt o resursă de o valoare incomparabilă.

3

Și au adus umanitatea la limita inconștienței: pentru că ei cred că sunt albi.

— JAMES BALDWIN

Pe parcursul anilor de după moartea lui Prince Jones, m-am gândit adesea la cei rămași să-și construiască o viață în umbra morții lui. M-am gândit la logodnica lui și m-am întrebat ce înseamnă să-ți vezi viitorul anulat fără nicio explicație. M-am întrebat ce îi va spune fiicei lui și m-am întrebat cum își va imagina fiica lui tatăl atunci când îi va lipsi, cum va detalia pierderea. Dar cel mai mult m-am gândit la mama lui Prince și întrebarea pe care mi-am pus-o cel mai des era mereu aceeași: Cum a trăit? I-am căutat online numărul de telefon. I-am trimis un mail. A răspuns. Apoi am sunat-o și am stabilit o vizită. Și într-adevăr trăia, chiar lângă Philadelphia, într-o comunitate mică, îngrădită de case înstărite. Era o zi ploioasă de joi când am ajuns. Luasem trenul din New York și apoi am închiriat o mașină. Mă gândisem mult la Prince în lunile de dinainte. Tu, mama ta și cu mine merseserăm la un bal la Mecca, și erau atât de mulți prieteni de-ai meiacolo și Prince nu era. Dr. Jones m-a întâmpinat la ușă. Era minunată, politicoasă, cu pielea maronie. Părea să aibă undeva între 40 și 70 de ani, când deja devine complicat să estimezi exact vârsta unei persoane de culoare. Era calmă, având în vedere subiectul discuției noastre, și pe aproape toată durata vizitei m-am străduit să fac diferența între cum se simțea de fapt și cum simțeam eu că trebuie să se simtă. Ceea ce am simțit a fost că zâmbea cu ochii îndurerați, că motivul vizitei mele întinsese tristețea ca pe o cuvertură întunecată peste întreaga casă. Îmi amintesc muzică – jazz sau gospel – pe fundal, dar în contradicție cu asta îmi amintesc o tăcere profundă care acoperea totul. M-am gândit că poate plânsese. Nu puteam fi sigur. M-a condus în sufrageria spațioasă. Nu mai era nimeni altcineva acasă. Era pe la începutul lui ianuarie. Pomul de Crăciun era încă la căpătul încăperii și avea șosete cu numele fiicei și al fiului ei pierdut și era o fotografie înrămată cu el – Prince Jones – pe o măsută. Mi-a adus apă într-un pahar greu. Ea a băut ceai. Mi-a spus că s-a născut

și a crescut lângă Opelousas, Louisiana, că strămoșii ei au fost înrobiți în aceeași regiune și, ca o consecință a acestei înrobiri, teama și-a lansat ecoul peste generații: „Mi-a fost clar pentru prima dată când aveam patru ani”, mi-a spus.

Mă duceam cu mama în oraș. Ne-am urcat în autobuz. Eram în spatele mamei. Nu mă ținea de mână, așa că am aterizat pe primul loc pe care l-am găsit. Peste câteva minute, mama mă căuta și m-a luat și m-a dus în spatele autobuzului și mi-a explicat de ce nu mă pot așeza acolo. Eram foarte săraci și majoritatea negrilor din jur pe care îi cunoșteam erau și ei săraci și imaginea pe care o aveam despre America albă era formată din drumurile în oraș când vedeam oamenii din fața tejghelelor și vedeam pentru cine lucra mama. A devenit clar că exista o distanță.

Acest abis ni se face cunoscut tuturor în tot felul de moduri. O fetiță vine acasă după ce a fost tachinată la școală și își întreabă părinții: „E adevărat că suntem negrotei, și ce înseamnă asta?” Uneori e subtil: simpla observație despre cine unde locuiește și cine ce lucrează și așa mai departe. Uneori, sunt toate la un loc. Nu te-am întrebat niciodată cum ai devenit conștient de această distanță. Cazul lui Mike Brown? Nu cred că vreau să știu. Dar știu că ți s-a întâmplat deja, că ai dedus că ești privilegiat și totuși diferit de alți copii privilegiați, pentru că ai un trup mai fragil ca oricare altul în această țară. Ceea ce vreau să știi este că nu e vina ta, deși până la urmă este responsabilitatea ta. Este responsabilitatea ta, pentru că ești înconjurat de Visători. Nu are nicio legătură cu felul în care îți porți pantalonii sau cu felul în care îți aranjezi părul. Diviziunea este la fel de intenționată ca politica, la fel de intenționată ca uitarea ce urmează. Diviziunea permite sortarea eficientă a prădătorilor și a celor prădați, a robilor și a celor ce-i înrobesc, a arendașilor și a latifundiarilor, a canibalilor și a hranei.

Dr. Jones a fost rezervată. Era ceea ce oamenii numesc „o doamnă” și mi-a amintit în acest fel de bunica, o mamă singură, dar care vorbea mereu ca și cum deținea lucruri frumoase. Și când Dr. Jones a descris motivația de a scăpa de acele lipsuri care au marcat viața de arendaș a tatălui ei și a tuturor celorlalți din jurul ei, când și-a amintit că a spus: „Nu voi trăi așa”, am văzut ceva oțelit în privirea ei și mi-am amintit de privirea oțelită a bunicii mele. Probabil că abia dacă ți-o amintești, aveai șase ani când a murit. Eu mi-o amintesc, firește, dar când am cunoscut-o, isprăvile ei – de exemplu, cum freca podelele albilor ziua și noaptea mergea la școală – erau legende. Dar încă puteam simți forța și corectitudinea care au propulsat-o din locuințele sociale în propria casă.

Era aceeași forță pe care am simțit-o în prezența Dr. Jones. Când era în clasa a 11-a, ea și o altă fetiță au făcut un pact că ambele vor deveni medici, și ea și-a ținut promisiunea. Dar înainte a intrat la liceul din orașul ei. La început, riposta la insultele copiilor albi. La final au ales-o președintele clasei. Făcea atletism. Era o „intrare grozavă”, mi-a spus, dar nu a introdus-o mai profund în lumea lor. La meciurile de fotbal, ceilalți elevi încurajau atleta-star neagră și apoi, când un jucător negru din echipa adversă primea mingea, strigau: „Omorâți-l pe negroteiul ăla! Omorâți-l pe negroteiul ăla!” Strigau asta chiar lângă ea, de parcă nici nu ar fi fost acolo. Recita din Biblie când era copil și mi-a povestit cum a fost recrutată pentru asta. Mama ei a dus-o să dea o probă pentru corul de juniori. După probă, dirijorul corului i-a spus: „Draga mea, cred că tu ar trebui să vorbești.” Râdea ușor acum, nu zgomotos, cu trupul încă perfect controlat. Am simțit că se relaxează. Când vorbea despre biserică, m-am gândit la bunicul tău, cel pe care îl cunoști, și cum a descoperit primele aventuri intelectuale în recitarea pasajelor din Biblie. M-am gândit la mama ta, care a făcut același lucru. Și m-am gândit la propria distanță de o instituție care,

adesea, a fost singurul punct de sprijin pentru ai noștri. Mă întreb adesea dacă prin această distanță nu am ratat ceva, anumite noțiuni de speranță cosmică, un fel de înțelepciune ce merge dincolo de percepția mea despre lume, ceva dincolo de trup, pe care aș fi putut să ți le transmit. Mă întrebam aceste lucruri exact în acel moment, pentru că ceva dincolo de orice am înțeles vreodată a dus-o pe Mabel Jones spre o viață excepțională.

A mers la facultate cu bursă completă. A făcut medicina la Louisiana State University. A servit în armată. S-a specializat în radiologie. Nu cunoștea niciun alt radiolog negru pe vremea aceea. Am presupus că trebuie să-i fi fost greu, dar a fost insultată de presupunerea mea. Nu putea percepe niciun fel de disconfort, și nu vorbea despre ea ca fiind remarcabilă, pentru că ar concede prea mult, pentru că ar sanctifica așteptările tribale când singura așteptare care conta ar fi trebuit să aibă rădăcina în evaluarea lui Mabel Jones. Și, în lumina acestor lucruri, nu era nimic surprinzător în legătură cu succesul ei, pentru că Mabel Jones apăsa mereu pedala până la capăt, fără ocolișuri, fără ezitare, și dacă își puna în minte să facă ceva, o făcea până la saturație. Poziția ei în raport cu viața era aceea a unei atlete de elită care știe că adversarul joacă murdar, că arbitrii stau la ciupeală, dar care știa și că a câștiga campionatul era la un meci distanță.

I-a spus fiului ei – Prince Jones – „Rocky” pentru a-l onora pe bunicul ei care se prezenta „Rock”. Am întrebat-o despre copilăria lui, pentru că adevărul este că nu îl cunoșteam pe Prince atât de bine. Era printre oamenii pe care m-aș bucura să îi văd la o petrecere, pe care i l-aș descrie unui prieten ca pe „un frate bun”, deși nu aș putea explica exact de unde vine și încotro se duce. Așa că mi l-a schițat ca să-l pot înțelege mai bine. Mi-a spus că la un moment dat a bătut un cui într-o priză și a scurtcircuitat totul în casă. Mi-a spus că, la un moment dat, s-a îmbrăcat într-un costum, și-a pus cravata, s-a așezat într-un

genunchi și i-a cântat *Three Times a Lady*. Mi-a spus că Prince a mers la școli particulare toată viața – școli pline de Visători —, dar că și-a făcut prieteni peste tot pe unde a fost, în Louisiana și mai târziu în Texas. Am întrebat-o cum se purtau cu ea părinții prietenilor lui: „Atunci eram deja șeful secție de radiologie de la spitalul din oraș”, mi-a spus. „Așa că se purtau cu mine cu respect.” A spus asta fără nicio urmă de iubire în privire, rece, ca și cum ar fi explicat o funcție matematică.

La fel ca mama lui, Prince era inteligent. În liceu a fost admis la Magnet School (unde elevii primesc credite pentru facultate), în Texas, să studieze matematică și științe exacte. În ciuda faptului că școala se afla într-un stat cu aproximativ aceeași populație ca Angola, Australia sau Afganistan, Prince era singurul copil negru. Am întrebat-o pe Dr. Jones dacă ar fi vrut ca fiul ei să meargă la Howard. A zâmbit și a spus: „Nu.” Apoi a adăugat: „E bine să pot vorbi despre asta.” Asta m-a relaxat puțin, pentru că am putut să mă văd ca pe ceva mai mult decât un intrus. Am întrebat-o unde și-ar fi dorit să meargă la facultate. A spus: „La Harvard. Și dacă nu Harvard, Princeton. Și dacă nu Princeton, Yale. Și dacă nu Yale, Columbia. Și dacă nu Columbia, Stanford. Era un elev de acest calibru.” Însă la fel ca o treime dintre studenții care au venit la Howard, Prince era sătul să reprezinte alt fel de oameni. Studenții aceia de la Howard nu erau ca mine. Erau copiii elitei Jackie Robinson, ai căror părinți s-au ridicat din ghetouri, din câmpurile arendate, au venit în suburbii pentru a descoperi că purtau aceste însemne cu ei și că nu aveau scăpare. Chiar și atunci când reușeau, așa cum au reușit mulți dintre ei, erau scoși la înaintare, erau dați ca exemplu, transformați în parabole ale diversității. Erau simboluri și însemne, niciodată copii sau tineri. Așa că veneau la Howard să fie normali, mai mult, să vadă cât de vastă este de fapt normalitatea neagră.

Prince nu a aplicat la Harvard, nici la Princeton, nici la Yale, nici la Columbia, nici la Stanford. A vrut doar la Mecca. Am întrebat-o pe Dr. Jones dacă regretă că Prince a ales Howard. A oftat, a fost ca și cum aș fi apăsât prea puternic pe o vânătaie. „Nu”, a zis. „Regret că a murit.” A spus-o cu mare calm și cu o și mai mare durere.

A spus asta cu tot calmul straniu și toată franchețea pe care marele afront american ni le cere. V-ați uitat vreodată cu atenție la fotografiile de la protestele din anii '60? V-ați uitat vreodată la fețele lor? Fețele nu sunt nici furioase, nici triste, nici vesele. Aproape că nu trădează nicio emoție. Privesc dincolo de propriile suferințe, dincolo de noi, se concentrează pe ceva mult peste orice mi-ar fi cunoscut. Cred că privesc fix spre Dumnezeu lor, un Dumnezeu pe care nu îl pot cunoaște și în care nu cred. Dar, cu sau fără Dumnezeu, sunt blindați și e real. Sau poate nu sunt deloc blindați. Poate este o extensie a vieții, un fel de împrumut care îți permite să suporti toate asalturile care vin peste tine și pe care îl poți plăti mai târziu. Oricum ar fi, aceeași privire pe care o văd în acele fotografii, nobilă și rece, este privirea pe care am văzut-o la Mabel Jones. În ochii ei căprui și ascuțiți, care s-au umezit, dar nu s-au înmuiat. Ținea atâtea lucruri sub control, și eram sigur că în tot acest timp de când Rocky al ei fusese ucis, de când descendența îi fusese devalizată, nu aștepta nimic mai puțin de la ea.

Și nu s-a putut baza pe țară pentru ajutor. Când a venit vorba de fiul ei, țara lui Dr. Jones a făcut ce face cel mai bine: l-a uitat. Uitarea este un obicei, este încă o componentă necesară a visului. Au uitat amprenta furtului care i-a îmbogățit în sclavie, teroarea care le-a permis, timp de un secol, să fure voturile, politica de segregare care le-a dat suburbiile. Au uitat pentru că a-și aminti i-ar catapulta din Visul frumos și i-ar sili să trăiască aici cu noi toți, aici în lume. Sunt convins că Visătorii, cel puțin visătorii din zilele noastre, ar prefera să trăiască o viață

albă mai degrabă decât o viață liberă. În Vis sunt Buck Rogers, Prince Aragorn, o rasă întreagă de Skywalkeri. Să îi trezești înseamnă să dezvălui că sunt un imperiu de oameni și că, la fel ca toate imperiile de oameni, a fost construit pe distrugerea trupului. Înseamnă să le pătezi noblețea, să îi faci vulnerabili, failibili, fragili.

Dr. Jones dormea când a sunat telefonul. Era 5AM și la capătul firului era un detectiv care îi spunea că ar trebui să vină la Washington. Rocky era la spital. Rocky fusese împușcat. A condus cu fiica ei. Era sigură că îl găsește în viață. A făcut mai multe pauze când a explicat acest lucru. S-a dus direct la ICU. Rocky nu era acolo. Un grup de oameni cu autoritate – doctori, avocați, detectivi poate – au dus-o într-o încăpere și i-au spus că murise. A făcut iarăși o pauză. Nu a plâns. Calmul era prea important acum.

„A fost ceva diferit de orice simțisem până atunci”, mi-a spus. „A fost extrem de dureros fizic. Atât de dureros, încât de fiecare dată când îmi venea în minte un gând despre el, tot ceea ce puteam face era să mă rog și să cer clemență. Am crezut că o să-mi pierd mințile, că o să înnebunesc. Mi-era rău. Simțeam că mor.

Am întrebat dacă se aștepta ca polițistul care l-a împușcat pe Prince să fie pus sub acuzație. A spus: „Da.” Vocea ei era un cocktail de trăiri. Vorbea ca un american, cu aceleași așteptări de dreptate, chiar și dreptatea întârziată și plină de resentimente, pe care a experimentat-o la medicină acum atât de mulți ani.

Mă gândeam acum la fiica ei, care se căsătorise de curând. Era o fotografie cu ea și noul ei soț la vedere. Dr. Jones nu era optimistă. Era incredibil de îngrijorată de ideea că fiica ei ar putea avea un copil în America, pentru că nu-l putea salva, nu îi putea proteja trupul de violența ritualică care-i luase fiul. A comparat America cu Roma. A spus că, după părerea ei, zilele de glorie ale acestei țări erau de mult trecute și chiar și acele

zile de glorie erau sumbre: „Și nu prindem ideea”, a spus. „Nu înțelegem că ne îmbrățișăm moartea.”

Am întrebat-o pe Dr. Jones dacă mama ei era încă în viață. Mi-a spus că mama ei murise în 2002, la 89 de ani. Am întrebat-o cum a reacționat mama ei la moartea lui Prince și vocea i-a devenit aproape șoptită și a spus: „Nu știu dacă a reacționat.”

A făcut o aluzie la *12 Years a Slave*. „Iată-l”, a zis referindu-se la Solomon Northup. „Avea mijloacele. Avea o familie. Trăia ca o ființă umană. Și un act rasist i-a luat totul. Și același lucru e valabil și pentru mine. Mi-am petrecut ani de zile dezvoltându-mi cariera, acumulând bunuri, asumându-mi responsabilități. Și un act rasist. Nu e nevoie de altceva.” Și apoi a vorbit din nou despre tot ceea ce avea, prin marea industrie, prin muncă neîncetată, acumulate în lunga călătorie de la sărăcia avidă. A vorbit despre cum copiii ei fuseseră crescuți în brațele luxului: excursii anuale la schi, vacanțe în Europa. A spus că atunci când fiica ei studia Shakespeare în liceu a dus-o în Anglia. Și atunci când fiica și-a luat carnetul de conducere la 16 ani, o Mazda 626 o aștepta la scară. Am simțit o legătură între dorința ei de a dăru-i și sărăcia lucie din tinerețe. Am simțit că făcea toate aceste lucruri atât pentru copiii ei, cât și pentru ea. A spus că Prince nu fusese niciodată atras de obiectele materiale. Îi plăcea să citească. Îi plăcea să călătorească. Dar când a împlinit 23 de ani i-a cumpărat un jeep. Avea o fundă mov gigantică pe capotă. Mi-a spus că încă îl vedea, uitându-se la jeep și spunând pur și simplu: Mulțumesc, mamă. Și fără să se întrerupă a adăugat: „Și acela a fost jeepul în care a fost ucis.”

După ce am plecat, am stat în mașină câteva minute, absent. M-am gândit la cât de mult investise în Prince mama lui și la tot ceea ce era pierdut. M-am gândit la singurătatea care l-a împins către Mecca, la cum noi nu l-am putut salva, la cum nu ne putem salva pe noi înșine. M-am gândit din nou la proteste, la protestatari și la chipurile lor stoice, la cei pe care i-am

disprețuit odată pentru că și-au aruncat trupurile în fața celor mai îngrozitoare lucruri din viață. Poate că știau ceva oribil despre lume. Poate că se distanțaseră voit de siguranța și sanctitatea trupului negru pentru că știau că siguranța și sanctitatea nu există. Și toate acele fotografii vechi din anii '60 pe care le-am văzut cu negri culcați la pământ, în fața bătelor și a câinilor, nu erau rușinoase, nu erau rușinoase deloc: erau pur și simplu adevărate. Suntem capturați, frate, înconjurați de bandiții majorității americane. Și asta s-a întâmplat aici, în singura noastră casă și adevărul îngrozitor este că nu ne putem convinge să evadăm de unii singuri. Poate că aceasta era, este speranța mișcării: să trezim Visătorii, să îi trezim la realitatea efectului pe care nevoia lor de a fi albi, de a vorbi ca și cum ar fi albi, de a gândi ca și cum ar fi albi, ceea ce înseamnă să gândească că sunt mai presus de defectele de fabricație ale umanității, l-a avut asupra umanității.

Dar nu îți poți aranja viața în jurul lor și a slabei șanse ca Visătorii să-și vină în fire. Momentul nostru e prea scurt. Trupurile noastre sunt prea prețioase. Și acum tu ești aici și trebuie să trăiești, și sunt atâtea lucruri pentru care merită să trăiești, nu doar în țara altcuiva, ci și acasă. Căldura energiilor întunecate care m-a atras la Mecca, căldura propriei noastre lumi, este frumoasă, oricât de scurtă și de fragilă.

Îmi amintesc când am fost la reuniunea absolvenților Howard. Îmi amintesc rafalele calde de vânt trecând peste noi. Eram la meci. Stăteam la peluză cu vechi prieteni și copiii lor, fără să ne pese de încercări sau de eșecuri. Îmi amintesc că ne uitam la poartă și priveam un grup de majorete atât de îndrăgostite de Howard, încât se îmbrăcaseră cu vechile tricouri și își lărgiseră puțin uniformele să le poată cuprinde. Mi le amintesc dansând. Se mișcă, se opresc, se mișcă din nou și, când mulțimea strigă „Haide! Haide! Haaaideeee!”, o negresă, care stătea două rânduri mai jos, purtând cei mai strâmți jeanși pe

care îi are, se ridică și se mișcă de parcă nu ar fi fost mama cui-va și ultimii 20 de ani ar fi fost doar o săptămână. Îmi amintesc când am mers spre petrecere. Nu te-am putut lua cu mine, dar nu am nicio problemă să îți spun ce am văzut – toată diaspora în jurul meu – escroci, avocați, Kappa, gabori, doctori, bărbieri, Delta, bețivi, ciudați și tocilari. DJ-ul a dat startul la muzică. Tinerii s-au îmbulzit în jurul lui. Un tânăr a scos o sticlă de cognac și a răsucit dopul. O fată care era cu el a zâmbit, și-a dat capul pe spate, a înghițit, a râs. Și am simțit cum pier în toate trupurile lor. Semnul nativ al damnării se estompase și îmi puteam simți greutatea brațelor, și îmi puteam auzi răsuflarea, și nu vorbeam atunci, pentru că nu avea rost.

Acela a fost un moment, un moment de bucurie, dincolo de Vis, un moment îmbibat de o forță mai grozavă ca orice lege pentru dreptul la vot. Această forță, această forță neagră, își are originile într-o perspectivă asupra galaxiei americane provenită de pe o planetă întunecată și esențială. Forța neagră este plantația Monticello⁹ văzută din carceră, adică priveliștea din timpul luptei. Și forța neagră naște un fel de înțelegere ce iluminează toate galaxiile în adevărata lor splendoare. Chiar și visătorii – pierduți în marea lor reverie – o simt, pentru că la Billie apelează când sunt triști și pe Mobb Deep fredonează cu îndrăzneală, și murmură Isley când sunt îndrăgostiți și strigă pe Dre la bairamuri și Aretha e ultimul lucru pe care îl aud înainte să moară. Am construit ceva aici. Am luat regulile unei singure picături de sânge ale Visătorilor și le-am răsturnat. Ei ne-au transformat într-o rasă. Noi ne-am transformat într-un popor. Aici, la Mecca, sub durerea selecției, ne-am construit o casă. Așa cum fac negrii cu cursurile de vară, marcate cu ace,

9 Prima plantație, muncită de sclavi, a lui Thomas Jefferson. (n.t.)

flacoane și plasturi. Așa cum fac negrii când dansează la rent parties¹⁰, așa cum fac negrii la reuniunile de familie unde suntem priviți ca supraviețuitorii unei catastrofe. Așa cum fac negrii când ciocnesc pahare cu cognac și bere germană, pasându-și cuiele și dezbătând prestația MC-ilor. Așa cum fac toți aceia dintre noi care au trecut prin viață și moarte pe aceste țărmuri.

Aceea a fost forța iubirii care l-a atras pe Prince Jones. Forța nu este divinitate, ci o profundă cunoaștere despre cât de fragil este în realitate totul, chiar și Visul, mai ales Visul. Când stăteam în mașină, m-am gândit la previziunile lui Dr. Jones despre destinul națiunii. Auzisem acest gen de previziuni toată viața de la Malcolm și toți discipolii săi postumi care strigau că Visătorii trebuie să culeagă ce-au semănat. Am văzut aceleași previziuni în cuvintele lui Marcus Garvey, care a promis să se întoarcă într-o tornadă de strămoși furioși, o armată de morți vii din Middle Passage. Nu. Am părăsit Mecca știind că toate astea erau prea neconvingătoare, știind că dacă Visătorii vor culege ce au semănat, noi vom culege roadele alături de ei. Jaful s-a copt în obicei și dependență; cei care proiectează moartea mecanizată a ghetourilor noastre, violurile masive din închisori, apoi proiectează propria uitare, trebuie să jefuiască inevitabil mult mai mult. Aceasta nu este o credință în profeție, ci în farmecul benzinei ieftine.

Odată, parametrii Visului au fost schimbați de tehnologie și de limitările cailor-putere și ale vitezei. Dar Visătorii au evoluat și îndiguirea mărilor pentru voltaj, extracția cărbunelui, transformarea petrolului în alimente au permis expansiunea fără precedent a jafului. Și această revoluție le-a dat Visătorilor libertatea de a jefui nu doar trupuri umane, ci trupul însuși al

10 Petreceri organizate cu scopul de a strânge bani pentru a ajuta pe ci să-și plătească chiria. (n.t.)

Pământului. Pământul nu este creația noastră. Nu simte respect pentru noi. Nu îi suntem folositori. Și răzbunarea sa nu este focul din orașe, ci focul de pe cer.

Ceva mai feroce decât Marcus Garvey conduce tornada. Ceva mai îngrozitor decât toți strămoșii noștri africani se înalță cu apele mărilor. Cele două fenomene sunt cunoscute unul altuia. Bumbacul ce ne-a trecut prin mâinile înlănțuite a inaugurat această epocă. Zborul dinspre noi a brăzdat pădurile subdivizate. Și metodele de transport prin aceste noi subdiviziuni, peste întinderi, sunt automobilul, lasoul din jurul gâtului planetei și, în cele din urmă, înșiși visătorii.

Am lăsat casa lui Mabel Jones în urmă, gândindu-mă la toate astea. M-am îndepărtat, ca-ntotdeauna, gândindu-mă la tine. Nu cred că îi putem opri, Samori, pentru că, până la urmă, trebuie să se oprească pe sine. Și totuși, te îndemn să lupți. Să lupți pentru amintirea strămoșilor tăi. Să lupți pentru înțelepciune. Să lupți pentru căldura Meccăi. Să lupți pentru bunica și bunicul tău, pentru numele tău. Dar nu lupta pentru Visători. Speră pentru ei. Roagă-te pentru ei, dacă asta simți. Visătorii vor trebui să învețe ei înșiși să lupte, să înțeleagă că ținutul Visului lor, scena pe care s-au vopsit în alb, este patul de moarte al nostru al tuturor. Visul este același obicei ce pune în pericol planeta, același obicei ce ne trimite trupurile în închisori și ghetouri. Văd aceste ghetouri conducând de la Dr. Jones spre casă. Sunt aceleași ghetouri pe care le-am văzut în Chicago cu atâția ani în urmă, aceleași ghetouri în care a crescut mama, în care a crescut tata. Am văzut prin parbriz emblema acestor ghetouri – o abundență de saloane de frumusețe, biserici, magazine cu băuturi alcoolice și case dărăpănate – și am simțit teama de odioară. Prin parbriz am văzut ploaia spălând străzile.

Ta-Nehisi Coates este jurnalist la *The Atlantic* și autorul volumelor *The Beautiful Struggle: A Father, Two Sons, and An Unlikely Road to Manhood* (2008) și *Între lume și mine* și a seriei de benzi desenate *Black Panther*, de la Marvel Comics, începută în 2016. Colaborează cu publicații precum *The New York Times*, *The Washington Post* și *Time*. Coates a fost premiat cu *National Magazine Award*, *Hillman Prize for Opinion and Analysis Journalism* și *George Polk Award* pentru editorialul *The Case for Reparations*, din *The Atlantic*. În 2015 a primit *MacArthur Foundation „Genius Grant”*. Locuiește la New York, împreună cu soția și fiul său.

#1 *New York Times Bestseller*, volumul *Între lume și mine* a fost premiat cu *National Book Award* pentru Nonficțiune și cu *NAACP Image Award*, finalist pentru Premiul Pulitzer pentru Nonficțiune și pentru *National Book Critics Circle*, și a fost declarat de către presa americană una dintre cele mai bune zece cărți ale anului 2015.

Într-o serie de eseuri scrise sub forma unei scrisori către fiul său, Coates discută noțiunea de rasă și felul în care aceasta a modelat istoria, de multe ori cu prețul vieții și al trupului negru. Explorând evenimente personale și istorice, de la perioada de studenție la Howard University, la Războiul Civil, autorul încearcă să răspundă la câteva dintre cele mai dificile întrebări care dezechilibrează societatea modernă. Printr-o deconstructură minuțioasă a conceptului de rasă, Coates rezumă istoria înfiorătoare a subjugării negrilor în Statele Unite, rezultatul fiind un discurs extrem de actual despre tot ceea ce înseamnă să fii perceput ca „diferit”.

„M-am întrebat de multe ori cine ar putea umple vidul intelectual lăsat în urmă de moartea lui James Baldwin. Acum sunt sigură că este Ta-Nehisi Coates. Limbajul din *Între lume și mine* este, ca întreaga călătorie a lui Coates, visceral, elocvent și minunat de eliberator.”

TONI MORRISON

„Genial... un scriitor matur, complet consumat de un subiect crucial, care scrie la apogeul remarcabilei sale forțe.”

The Washington Post

„Un amestec elocvent de istorie, reportaj și memorii.”

The Boston Globe

Credem că o să-ți placă pentru că:

Este o carte care discută altfel trupul.
Discută altfel încercarea de a trăi la fel
când te simți diferit, când ești privit diferit.
Discută altfel teama și furia, speranța și
visurile, istoria și societatea, moștenirea
și viitorul, la nivel uman, la nivel social, la
nivel moral.

Black Button

9 786069 423790 >

Mai multe despre noi, nouătăți
și oferte pe blackbutton.ro